8
11
51.

7
14-a
92

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

I. 2. D.

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
28 F
22

7. 14. a. 92

I
4
C

DE IVBILEO SOCIETATIS IESV AB EA CONDITA ANNO SECVLARI M. D. C. XL.

LIBER PARÆNETICVS AD RR. PP. FFq; SOCIETATIS

Authore IOANNE BOVRGHESIO
eiuſdem Societatis
S. Theologiæ olim Profeſſore.

Biblio. Coll. Soci. Secreta. Rom. Iesu.

DVACI,
Typis BARTHOLOMÆI BARDOV,
ſub ſigno Sancti IGNATIJ.
M. D. C. XXXX.

Cum facultate Superiorum.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

ADMODVM REVERENDO IN CHRISTO PATRI, P. CLAVDIO AQVAVIVA, PRÆPOSITO GENERALI SOCIETATIS IESV.

HIERONYMVS WIERX DD. FACIEBAT.

Hieronymus Wierx fecit et excud. Cum Gratia et Priuilegio. Piermans.

ADMODVM REVERENDO PATRI IN CHRISTO P. N. Mutio Vitelleſco Societis IESV Prępoſito Generali.

INTER cæteras fœlicitates, quæ R. P. T. cœlitus obtigerunt, & hæc numeranda eſt, quod in eius ſummæ prçfecturæ annum 25. auſpicatiſſimus inſtitutæ Societatis centeſimus, Iubileus inciderit. Quem vniuerſæ Societati non Arietino cornu, aut tubæ clangore, ſed præſtantiſſima epiſtola ſalutarium monitorum pleniſſima, atque indulgentia a S. D. N. impetrata recens indixit ac promulgauit. Hæc me commouit epiſtola, vt quamuis vrgente ſenio, & imminente morte, mors enim ſeni longè abeſſe non poteſt, ad metam propę religioſæ vitæ viderer attigiſſe; tamen ad carceres denuo mihi recurrendum;

iterumque maiore quodam ardore mentis remetiendum omne ſtadium exiſtimarim. Atque vt hoc virtutis & perfectionis ſtudium, cùm in me, tum in cæteris RR. PP. Fratribuſque meis, filijs tuis, Dominis meis, quibus & voce, & corde, & litteris ſeruio, magis etiam accenderem ac confirmarem, hunc libellum paræneticum elucubraui. Nam & celeuſma nauigantibus ac remigantibus alacriter accinitur, & equis quoque currentibus calcar admouetur. Sed, dicat quiſpiam; non eſt hoc tuarum partium, non tui officij, qui priuatus agis. Huic pro me reſpondeat Seneca. Quid ſi militare nolis niſi Imperator aut Tribunus? etiamſi alii primam frontem tenebunt, te ſors inter triarios poſuit; inde voce, exhortatione, exẽplo, animo milita; præciſis quoque manibus ille inuenit in prælio quod partibus conferat, qui ſtat tantum & clamore iuuat: tale quiddam facies; ſi a prima te Reip. parte fortuna ſubmouerit, ſtes tamen, & ſilẽtio iuues: numquam inutilis eſt opera ciuis boni. Nondum

Aug. 9. confeſſ. 13.

de tranquil. vitæ.

mihi

mihi R. P. T. beneficio fauces ſunt præcluſæ, nec ereptus e manibus calamus, qui HARMONIAM Euangelicam pateris me euulgare, & hunc libellum, quem, vti me facere erat æquiſſimum, ſub tui nominis auſpiciis in lucem emitto, quo gratior vtiliorque noſtris accidat tuo illuſtratus nomine; & ego non ingrati nec immemoris beneficiorum animi ſignificationem aliquam exhibeam. Vtinā veſtris & Societatis precibus apud Deum id aſſequar, ab hac ſcriptione mea, vita moreſque ne diſcordent, ſed facta verbis reſpondeant; ne cæteris exhibito vitæ fonte, ipſe ſiti exareſcam; & tanquam HERMES aliquis lapis milliarius immotus hęream; ſed quam aliis perfectionis viam demonſtro, ipſe conſtanter inſiſtam. Valencenis, ipſa die S. P. N. Sacrâ, 1640.

Admodum R. P. T.

Seruus ac Filius in Chriſto
Ioannes Bourgheſius

INDEX.

1. PRologus, adhortio ad iubilandum e pſalmis.
2. De etymo Iubilei quid iubilatio, cui iubilandum.
3. De Iubileo Hæbreorum Moſaico, & annis ſabbathicis.
4. De Iubileo Chriſtiano. Sabathiſmo ſempiterno.
5. De triplici fine indicti a Societate Iubilei, ac primum de agendis diuino numini gratiis.
6. De altero fine & fructu, vt ſeſe ſocietas innouet & excitet ad ſtudium perfectionis.
7. De Indulgentia Iubilei, & quatuor eius eximijs fructibus.
8. Primus hic iubileus ſingulari nobis ad virtutem eſſe debet incitamento.
9. Qua potiſſimũ ex cauſa religionis ſplendor obſcuretur & imminuatur.
10. De præſtantia inſtituti Societatis, & arctiori noſtra ad perfectionem obligatione.
11. De contemplatione & actione ex qua vtra-

vtraque mixtum vitæ genus ſequitur Societas.

12. *De quibuſdam Eccleſiæ notis communicatis Societati, quæ minima eius pars eſt, & obſequens filia.*

13. *De eiſdem, ſeu Societatem non ſine ſpeciali motu & inſtinctu S. Spiritus inſtitutam.*

14. *Cum Iubilatione non pugnat gemitus Columbæ, nec ei vox Turturis officit.*

15. *De prærogatiuis Societatis commemoratis a P. Baltazare Aluares ac primum de 7. prioribus.*

16. *De poſterioribus prærogatiuis.*

17. *De imitando Patre N. ac Duce S. Ignatio.*

18. *Iterum de virtutibus S. Patris imitatione conſectandis.*

19. *De conſecutis Præpoſitis Generalibus.*

20. *Fragmenta quædam epiſtolarum P. Claudij Aquauiuæ.*

21. *Epilogus, adhortatio ad Iubilandum, è pſalmis, laus perennis.*

CAPVT I.

PROLOGVS ADHORTATIO ad Iubilandum è Pſalmis.

SI quando nos vocationis noſtræ minimè pœnitere, ſed de ea vehementer gaudere, gratulari, ac gratias agere Chriſto Domino eius auctori prolixius oportet; hoc anno Iubilei ab inſtituta Societate cētefimo, potiſſimum oportet: ſiue præteritos eos annos memoria repetamus, quibus ſaluator inſtitutam a ſe Societatem, per ſeruum ſuum Sanctum Ignatium, ab Apoſtolica Sede confirmari curauit, ac tot deinceps priuilegiis auxit, tot legibus & conſtitutionibus optimis in vſum receptis ſtabiliuit, tot Prouinciis ac toto orbe domiciliis dilatauit, tot illuſtribus ſanctitate ac doctrinâ viris exornauit: ſiue conſequentes plures etiam centeſimos cogitatione præoccupemus, quibus perſeueraturam, atque in dies amplificandam Societatem ſperamus, vbereſque etiam fæliciore prouentu fructus edituram in Eccleſia; ingens nobis offertur gaudendi ac iubilandi, Deoque gratias agendi materies, quamquam futura non æque certa ſunt, ac præterita; de vniuerſis tamen beneficiis cælitus in Societatem indultis, & præteritis, & futuris, gratiæ ſunt agendæ & habendæ quas animo maxi-

mas capere poſſumus; verũ non ſine interiore lætitia, mentis exultatione ac iubilatione hoc gratitudinis officium exequendum nobis eſt: nam Dominus quoque noſter antequam laudis & gratiarum actionis confeſſionem deferret æterno patri, exultaſſe in Spi-
Lu. 10. ritu Sancto dicitur, & Beata Mater, exor-
21. dio cantici ſui hoc idem animi ſui gaudium prodit, *Magnificat anima mea Dominum, Et ex-*
Lu. 1. *ultauit ſpiritus meus in Deo ſalutari meo:* Hæ-
47 breos olim Dominus ex Ægyptiaca ſeruitute, non ſine ſingulari mentis exultatione liberauit, & nos ex peccati ſæculiq; huius captiuitate, non ſine lętitia vindicauit; vt in nos ille quoque Dauidis verſus optime conue-
Pſ. 104. niat, *Eduxit populum ſuum in exultatione, & ele-*
43. *ctos ſuos in lætitia* Quotquot igitur huic Ieſu Societati nomina dediſtis, admodum Reuerendi Patres, fratreſque chariſſimi, *Venite, ex-*
Pſ. 94. *ultemus Domino, iubilemus Deo ſalutari noſtro*
1. 2. 3. *præoccupemus faciem eius in confeſſione*, eâque duplici tum peccatorum noſtrorum, indignitatis ſimul & ingratitudinis noſtræ, tum beneficiorum eius, effuſæ in nos diuinę clementiæ, ac beneficentię: *& in Pſalmis iubilemus ei* laudis, actionis gratiarum, adorationis & ſupremę latriæ ſũmæque lætitię & exultationis. At quamquã parum idoneus ego ſum præcentor, tamen omnino ſilere me non patitur amor ergã parẽtem meam Societatem, & aduerſus Dominum Ieſum, qui me in eam adlegit immerentem, animi gratitudo in
communi

communi gaudio vniuerſæ Societatis, Nullius iuſſu vel rogatu, ſed pro animi mei deuotione ad hanc celebritatem non aurum, aut argentum, aut gemmas pretioſas, ſed velut aliquot pelles aut pilos caprarum, rudem & impolitam hanc offeram ſcriptionem, aut viduæ inſtar Euangelicæ in ęrarium cōmune ſat aliundè locuples duo conferam minuta, rationum aliquot momenta quæ ad hanc lætitiam accumulandam, agnoſcendumque Societatis & inſtituti bonū pertinēt. Et principio Regij vatis pſalmis, verſus aliquot cōgerā quibus ad Iubilandum, Deoque gratias agendum vtamur & ſtimulemur; *Venite exultemus Domino iubilemus Deo ſalutari* ſeu Saluatori noſtro IESV, ô ſocij omnes ac comilitones, quotquot in hanc eius Societatem diuino eius beneficio eſtis cooptati, quotquot huic eius militiæ, ſub vexillo Crucis, illo inſpirante & vocante nomina dediſtis, quotquot Sacramento eius eſtis auctorati, & obſtricti *Venite in Pſalmis iubilemus ei*, venite *adoremus & procidamus* non externo tantum corporis vtroque poplite, verum & mentis, intellectu & voluntate, ex intimis animi ſenſibus *ploremus ante Deum qui fecit nos, quia ipſe eſt Dominus Deus noſter*, Creator idē ac Redemptor, Societatis auctor & iuſtitutor, *nos autem populus eius & oues paſcuæ eius* qui ab eo regimur & paſcimur, cuius curâ & prouidentiâ viuimus: mixtas gaudio ac mœrore

Ps. 94. 1.

v. 6.

7.

lacrimas

lacrimas effundamus, *ante Deum, quia ipſe eſt Dominus Deus noſter*, omni iure, creationis, naturæ gratiæ, ac voluntarię ſeruitutis, dominatum omnem in nos ſibi vindicans. An non iubilandi nobis ampliſſima materies eſt quando Societatem non modo ab Apoſtolica Séde confirmatam, multiſque priuilegiis munitam & ornatam conſpicimus, verum & centeſimum iam annum maturitatis attigiſſe, viris ſanctitate, doctrina, zelo, prudétia, omnique laude conſpicuis efflorescentem, lætiſſimos in orbe Chriſtiano fructus edidiſſe atque edere contuemur. Tria B. P. S. Ignatius antequam vita migraret, expetierat videre perfecta, exercitia ſpiritualia auctoritate Apoſtolica confirmata, confirmatam eadem auctoritate Societatem, denique conſtitutiones conditas & Societati communicatas. Quorum trium votorum compos effectus eſt; & nos Dei beneficio tot iam annos eorum fructum magno cum animi noſtri ſenſu capimus vberrimum. Quantum & illud fuit omnium noſtrum gaudium, quàm ſincerum ac plenum, quo die Societatis fundatores SS. Ignatius & Xauerius a B. M. Gregorio decimo quinto publica ceremonia Sanctorum catalogo ſunt adſcripti, quo nobis eos palam venerari, colere, atque inuocare licuit: Altaria illis, templa, vota conſecrare, omnique eos honore ac cultu religioſo celebrare. O dies illos lætiſſimos, ſi qui vnquam Societati illuxerunt optatiſſimi: ve-

rum ad hæc gaudia quantus accedere debet cumulus, ex hac anni iam cœpti centeſimi ſolemnitate Iubilei quo SS. D. N. Vrbanus Pontifex Opt. Max. vniuerſæ Societati pleniſſimam indulgentiam peccatorum de theſauris Eccleſię liberaliter ac munificè eſt elargitus, quo puriores animis in Dei Domini noſtri Ieſu-Chriſti Societatis auctoris laudem & actionē gratiarum totos nos profundamus. Iubilemus igitur illi optimo ac largiſſimo gratiarum omnium largitori, iubilate, ô Socij, quoniam hic eſt Deus Deus noſter Societatis auctor, inſtitutor, conſeruator longe beneficentiſſimus: ipſius factura quoque ſumus in bonis operibus illi accepta referenda omnis noſtra iuſtificatio, illi ad ſcribendus omnis noſter profectus *Cantate Domino canticum nouum* amoris innouati, ac Pſ. 95. 1.
feruentioris ob noua in nos cumulata beneficia, *Cantate Domino omnis terra* per quam diſperſa Societas, *Cantate Domino & benedicite nomini eius* Auguſtiſſimo Ieſu in quo omnis 2.
noſtra ſalus *annuntiate de die in diem ſalutare eius* partam per eum ſalutem, Euangelij doctrinam ac gratiam in exteras & remotiſſimas orbis alterius deferte nationes, *Annuntiate inter gentes gloriam eius in omnibus populis mirabilia eius quoniam magnus Dominus & laudabilis nimis terribilis ſuper omnes Deos.* Abolita 3.
idolatria atque hæreſi debellata verus agnoſcatur Dei Filius, Deuſque Ieſus Chriſtus, hominum Redemptor ac Saluator; iterum

Pſ. 97. rum *Cantate Domino canticum nouum quia mi-*
1. *rabilia fecit.* Cantate Domino Ieſu triumphale carmen reportatæ victoriç de hoſtibus noſtris mundo, carne, dæmone, peccato, morte, gehenna, & inferno; de ſtabilito per Euangelium & Crucem Eccleſiç regno, *ſaluauit ſibi dextera eius & brachium ſanctum eius*, opus fuit ſummç potentiç, opus ſummç clementiç ſalus hominum per Chriſtum effecta *notum*
2. *fecit Dominus ſalutare ſuum, in conſpectu gentium reuelauit iuſtitiam ſuam*, etiam per hos infimos atque extremos Euangelij ſui prçcones è Societate toto iam orbe verbi Dei ſementem deferentes. *Recordatus eſt miſericordiæ ſuæ &*
3. *veritatis ſuæ domui Iſraël*; præſtitit abũde promiſſa: *viderunt omnes termini terræ ſalutare Dei noſtri*, & Societatem Iesv nomine inſignitam, ab Iesv ſalutem effectam depredicantem.
4. *Iubilate Deo omnis terra; cantate & pſallite. Pſalli-*
5. *te Domino in Cythara, in Cytharâ & voce pſalmi, in tubis ductilibus, & in voce tubç corneç.* Et voce & variis inſtrumentis ſummam lætitiam cum alacritate teſtamini, non cum pigritia & faſtidio. *Iubilate in conſpectu Regis Domini, moueatur mare & plenitudo eius, orbis terrarum & vniuerſi qui habitant in eo, &c.*

Pſ. 99. Poſtremo *Iubilate Deo omnis terra, ſeruite Domino in lætitia* & *introite in conſpectu eius in exultatione* &c. *in confeſſione* peccatorum & Dei beneficiorum; cum commendatione, cum laudibus, cum gratiarum actione, cum Sacro-Sanctæ Euchariſtiç oblatione. *Suauis*

uis, bonus, benignus, beneficus Deus. *Veritas eius* & fidelitas in adimplendis promiſſis, in rependenda bonis operibus ſempiternę glorię mercede, ſingularis & eximia eſt. Splendida planè huius pſalmi exhortatio, aliis atque aliis verbis ſepties repetita ad gratias agendas redemptori. Sed hęc abunde proëmij loco, aliorum quorumdam pſalmorum verſus epilogo reſeruantur.

CAPVT. II.

DE ETYMO IVBILEI, QVID Iubilatio, cui Iubilandum.

DE Iubileo ſcripſerunt prolixè, Nauarrus, Rutilius, Beuzonis Epiſcopus Lauretanus, & paſſim Sacræ Scripturæ interpretes in cap. 25. Leuitici: pauca decerpam quę ad pietatis ſenſum & fructum excitandum pertinent. Dicitur ab Hebręo Iobel, quod Lyranus interpretatur Buccinam. Annus iubileus buccinarum ſonitu, & clangore indicebatur; Lexicon Hebræum, Iobel explicat ſonitum ex cornu arietino, in memoriam arietis immolati in vicem Iſaac, ſubſtituti ab Abrahamo. Linguarum periti quidam deducunt a radice Iabal, quod eſt afferre, adducere, id que cum gaudio, ſiue eius qui ducit, ſiue eius qui ducitur; quidam a radice

dice Iobel, Germen, & interpretantur annum germinantem omne bonum, negant a Iubilo latina voce deductum, quę ruſtica
Varro vox eſt inconcinna geſtientis lætitia, quiritatus vrbanorum eſt, iubilatus ruſticorum. Annus iubileus is eſt, quem Dominus Iſaiam
Lu. 4. 19. interpretans apud ciues ſuos Nazarenos, annum Domini acceptum, gratum, placentem appellat. Annus nempè lætitiæ, ſalutis ac redemptionis per Chriſtum partę, & oblatę. Quid ſit iubilatio, prolixe ac crebro nos docet Auguſtinus commentariis in Pſalmos.
Pſ. 46. 65. 99. Iubilus ſonus lætitię, ſine verbis, Iubilatio eſt admiratio gaudij, quæ verbis explicari non poteſt; Iubilare eſt in vocem erumpere gaudiorum, quæ non poſſunt explicari verbis. Item ex abundantia gaudiorum, vbi verba ſufficere non poſſunt, in vocem erumpere; Item gaudium non poſſe verbis explicare, & tamen voce teſtari quod corde conceptum eſt: quod accommodata explicat
Pſ. 32. ſimilitudine. Etenim illi quia cantant ſiue in meſſe, ſiue in vinea, ſiue in aliquo opere feruenti, cum cæperint in verbis canticorum exultare lętitia, velut impleti tanta lætitia, vt eam verbis explicare non poſſint, auertunt ſe a ſyllabis verborum, & eunt in ſonum iubilationis: iubilus ſonus quidam ſignificans cor parturire, quod dicere non poteſt. Ne miretur quiſpiam, anſerem me velut inter olores, ad Iubilei huius Societatis celebritatem, vocem quoque meam conferre

re voluiſſe; quæ tametſi ruſtica & inconcinna parum diſtincta & articulata, non planè ſenſa mentis ac conceptus exprimat; tamen gaudij cælitus infuſi ſummæque lætitiæ teſtis atque index exiſtat: Iubilatio eſt lętitiæ teſtificatio non diſertæ mentis elocutio; noli quęrere verba, quaſi explicare poſſis, vnde Deus delectetur, (aut anima de Deo ſuo delectetur) in iubilatione canere eſt, verbis explicare non poſſe, quod canitur ore Deo; & quem decet iſta jubilatio, niſi ineffabilem Deum? ineffabilis enim eſt, quem fari non potes, & ſi eum fari non potes, & tamen tacere non debes, quid reſtat niſi vt iubiles, vt gaudeat cor ſine verbis, & immenſa latitudo gaudiorum metas non habeat ſyllabarum. Erit igitur hic libellus iubileuş non eloquens ac diſertus, conquiſitis ſententiarum aut verborum floribus exornatus, ſed ineffabili mentis gaudio redundans, in Domini ſui Saluatoris, tam munifici gratiæ largitoris laudem & gratiarum actionem effuſus: quod monet idem ſanctus Auguſtinus; ſi iubiles Domino iubila, noli iubilationem tuam in alias atque alias res diuidere, ſit in vnum Deum collecta, quia nec illa quidem ſufficit, & recte, *maior eſt enim omni laude.* nonnullis interiectis: ad quodcumque me conuertero vileſcit mihi adeptum, quamuis accenderit deſideratum: cum omnia quæ dum non habeo, amo, cum habuero, contemno, quod bonum me ſatiabit! laus Eccleſ. 43. 23.

Dei, Amor Dei, eo adepto, quies, lætitia, iubilatio Deus vnus eſt, cui iubilandum, qui vota ac deſideria noſtra impleat qui ſupra ſpem etiam & expectationem ſuis nos muneribus cumulet. A quo vno pendemus vti primo principio, & ad quem vnum, vti finem extremum omnia ſunt referenda, neque vero tantummodo nobis intuendus eſtDeus, vti creator ac moderator huius vniuerſi, a quo ſimul cum natura cætera eiuſdem gradus & ordinis munera ac dona largiſſime recepimus, qui nos ſuſtentat, paſcit, ac regit, cum cæteris animantibus: ſed multo magis vti Saluator ac Redemptor, Auctor gratiæ & quam ſperamus, fœlicitatis æternæ, qui nos ad finem longe naturæ limites ac fines tranſgredientem claram ſui beatificam viſionem deſtinatos, ſuis præſidiis fouet, ac promouet. Adorandus Chriſtus Deus homo, Creator, idem & Redemptor, per quem abolito peccato, in gratiam & amicitiam diuinam reſtituti ſumus, Idem Religioſæ Societatis Ieſu, per ſeruum ſuum Sanctum Ignatium, primarius Auctor, Inſtitutor, Protector, Promotor, Tutor, Patronus, Princeps, parenſque optimus in ſuos indulgentiſſimus ac munificentiſſimus, ad quem omnis noſtra laus & Iubilatio referenda, *Ego autem in Domino gaudebo exultabo in Deo Ieſu meo, Deus Dominus fortitudo mea.* Hoc gaudium non eſt tenue, vulgare perfuſorium vt Seneca loquitur inuecticium quod fundamento

Abacuc 3. 18.

caret

caret; ſolidum eſt & quod plus pateat in- *Ep. 23.*
trorſus, quod domi naſcatur, ſit intra teip-
ſum, quod nunquam deficiat, cum ſemel vn-
de petatur inueneris, non a ſe ipſo vt ille
Stoicè; ſed a Deo ſuo. Cæteræ hilaritates
non implent pectus ſed frontem remit-
tunt, leues ſunt & mox euaneſcunt. Ani-
mus debet alacer & fidens non in ſeipſo, ſed
Deo ſuper omnia creata tectus, Deo beato-
ri ſe ſubmittens atque inhærens.

Ad hoc gaudiũ diuinus Apoſtolus nos ad- *Ad Phi-*
hortatur; gaudete in Domino ſemper iterũ *lip. 4.*
dico gaudete: modeſtia veſtra nota ſit omni- 4.
bus hominibus Dominus prope eſt &c. Et
aliàs: Implemini Spiritu Sancto loquentes *Ad E-*
vobiſmetipſis, in pſalmis & hymnis, & can- *phes. 5.*
ticis ſpiritualibus, cantantes & pſallentes in *19. 20.*
cordibus veſtris Domino, gratias agentes
ſemper pro omnibus in nomine Domini
noſtri Ieſu Chriſti Deo.

CAP-

CAPVT III.

DE IVBILEO HÆBREORVM *Moſaico & annis ſabbathicis*

HÆBREI in beneficio creationis celebrando potiſſimam ſemper operam poſuiſſe videntur, & inde diem ſeptimam, qua Deus requieuit ab omni opere quod patrarat in honore præcipuo & cultu religionis habuiſſe; quamquam non minoris potentiæ ac bonitatis opus exiſtat vniuerſi conſeruatio ac gubernatio, quam eiuſdem prima creatio ac molitio, & ſi ceſſarit Deus nouas rerum ſpecies condere die ſeptimo, nunquam tamen ceſſauit, nec modo ceſſat conditos conſeruare, & gubernare, vt Dominus illis aliquando inſinuauit, *Pater meus*
Ioa. 5. 17. *vſque modo operatur & ego operor* cæterum *be-*
Gen. 2. 3. *nedixit Deus diei ſeptimo & ſanctificauit illum,* ſegregauit ab vſu prophano, & cultui ſuo atque honori conſecrauit, vt eſſet dies contemplationis diuinorum operum, dies laudis & actionis gratiarum, dies reparationis virium hominibus & iumentis addictus quorum Deus clementiſſimus curam gerere non putauit indignum ſua Maieſtate, *Memento vt*
Exod. 25. 12. *diem ſabbathi ſanctifices.* De neomeniis & menſe ſeptimo nihil dicam, de anno ſabbathico cuius inſtitutio prior & antiquior videtur

fuiſſe

fuiſſe, quam iubilei; lex ita habet in Exodo *ſex annis ſeminabis terram tuam, & congregabis fruges eius; Anno autem ſeptimo, dimittes eàm, & requieſcere facies, vt comedant pauperes populi tui, & quicquid reſiduum fuerit, edent beſtiæ agri, ita facies in vinea & olineto tuo*, quæ plenius repetuntur in Leuitico: oſtendit Dominus ſibi curæ eſſe quietem terræ ipſius, vt intelligerent Iudei tanto magis ſibi ſeruorum & ancillarum quieti conſulendum quando prouidentia ſua non modo brutis animantibus diem quietis & ipſi terræ annum requietionis aſſignarit; ſabbathum terrę quidam in eo collocant, quod non liceret fructus ex ea colligere, liceret tamen arare & ſeminare, nam quid pauperes, inquit, Auguſtinus, colligerent ſi nihil ſeminatum fuerit? ſed rectius in eo ſabbathum & quies terræ ſtatuitur, quod nec colebatur ac præſcindebatur arando, nec ſeminabatur nec metebatur: expreſſè habetur in Leuitico. *Agrum non ſeres, & vineam non plantabis.* Meſſis expectanda non erat quam ſementis non anteceſſerat, quæ ſponte ferebat humus, ex deciduis granis, vetuerat Dominus ne meterentur, ſed pauperibus relinquerentur adieceratque *dabo vobis benedictionem anno ſexto, & faciet fructus trium annorum* per ſynecdochen, ex fructibus anni ſexti veſcebantur in eius fine, toto anno ſeptimo, & initio octaui, Terra igitur ſeminanda non erat nec metẽda, eademque ratio erat vinea-

Ex. 23. 10.

25. 2.

in Exo. 4. 23.

21.

rum, oliuetorum, pomariorum Quod pauperum gratiâ præceperat Deus Hæbreis, id ſponte Chriſtiana charitas & liberalitas præſtare debet non modo ſeptimo, ſed ne vllo vnquam anno iilis alimenta deſint. Quod ad perſonas; Hæbrei quacumque ex cauſa libertatem amiſiſſent, eam anno ſeptimo recuperabant ita Deus in exodo præceperat, *ſi emeris ſeruum Hæbreum ſex annis ſeruiet tibi, in ſeptimo egredietur liber*, qui ſeptimus annus, non numerabatur ab emptione ſerui, ſed a præteritis annis, idemque erat conſtans immutabilis. Alienigenis annus ſeptimus non conferebat libertatem, ſed iure hæreditario tranſmittebantur ad poſteros, aut venditione diſtrahebantur. Quoad debita & æs alienum, illud quoque anno ſeptimo relaxabatur, & ius erat nouarum tabularum ex diuina lege Deuteronomij, quia annus remiſſio-
15. 1. nis eſt Domini, *a peregrino & aduena exiges, ciuem & propinquum repetendi non habebis poteſtatem*, quod minime intelligendum de rebus commodatis depoſitis, aut furto ſublatis, hæc enim reſtitutioni perpetuo erant obnoxia, ſed de debitis alia ratione contractis, & maxime ex mutuo acceptis, in quo dando ne tardiores ſint ditiores appropinquante remſſionis anno monentur, *ne clamet contra te ad Dominum & fiat tibi in peccatum.* Chriſtiana charitas non tantum ad populares eiuſdem gentis homines, verum etiam ad omnes proximos eâdem naturæ Societate

coniun-

coniunctos, cum opus eſt porrigere ſe debet. Poſtremo indicta erat lectio legis, in ſolemnitate tabernaculorum fiebatque a ſummo Pontifice vt Ioſephus tradit, ea potiſſimum de cauſa, vt anni ſeptimi iura memoriæ commendarentur, neque potentiorum auaritia negligerentur. Iam de Iubileo ſunt viri docti & eruditi qui acriter diſputant án annis 49. definiendus fuerit; an ipſe quinquageſimus conſequens cenſendus Iubileus: vt ſcripturæ verba videntur indicare. *Numerabis tibi ſeptem hebdomadas annorum ideſt ſepties ſeptem, quæ ſimul faciunt annos 46.* & ſubdit: *ſanctificabiſque annum quinquageſimum, & vocabis remiſſionem cunctis habitatoribus terræ: ipſe eſt enim Iubileus.* Et rurſus: *reuertetur homo ad poſſeſſionem ſuam, & vnuſquiſque redict ad familiam priſtinam, quia Iubileus eſt, & quinquageſimus annus.* Videtur Deus Opt. Max. eâdem ratione Iubileos annos inſtituiſſe, qua ſabbathum & ſabbathicos annos: vt quemadmodum dies ſeptimus hominum quieti, annus ſeptimus agrorum quieti; ita ſepties ſeptimus poſſeſſionum alienatarum reſtitutioni foret attribvtus. Tum non eſt credibile duobus continuis annis a cultura ceſſatum fuiſſe, ſabbathico & ſequenti Iubileo; aut poſt vnius aut duorum annorum ſementem ſubinde ſabbathicum annum quietis interceſſiſſe. Opponunt alij expreſſa ſcripturæ verba: ſanctificabiſque annum quinquageſimum, vt apparet non quadrageſimum nonum, ſed

14. *Antiq. ca. vlt.*

Leuit. 25. 8. 9. 10.

Petauius l. 9. c. 27.

Salian. Serrar. Bonfrer

quinquageſimum fuiſſe Iubileum. Tum auctoritatem Philonis & Ioſephi: denique rationem. Si Iubileus idem foret cum ſabbathico nihil fuiſſet neceſſe repeti præceptum de Iubileo: non ſeretis neque metetis: quod de ſabbathico iam erat præceptum. vt vt ſit, priuilegia Iubilei fuere duo præcipua: vnum recuperatio prædiorum abalienatorum. Si quis vrgente penuria vendiderat agrum poterat eum quocumque tempore redimere, pretio reſtituto, computatis fructibus, ex quo tempore venditus fuerat, quod ſi non poſſet, emptor manebat Dominus, vſque ad annum Iubilei, in quo ſine vllo prætio ager redibat ad pauperem, licet multæ intermediæ venditiones interueniſſent; Itaque, conſulebatur ex lege pauperibus, quæ erat vna cauſa legis. Altera ne tribus, & familię quibus ab initio poſſeſſiones erant ſorte diſtributæ, confunderentur. Circa venditionem domorum aliud ius erat quod in Leuitico exprimitur. Alterum priuilegium circa libertatem ſeruorum Hæbreorum, qui liberari poterant anno ſeptimo, ſed quia contingebat, vt ſeruus vxorem acciperet ab hero, & gigneret filios, & filias; ſi is anno ſeptimo liberari vellet, vxor eius & liberi remanebant apud Dominum, ipſe autem exibat ſolus; ſin autem cum vxore & filius liberari vellet, annus ei quinquageſimus expectandus erat, & quidem anno ſeptimo aure perforatâ manebat ſeruus, eaque ipſa ſeruitus erat inſtar pre-

tij quo vxorem ſuam, & liberos redimebat· His addunt exules in patriam reuerti potuiſſe, & carceri mancipatos fuiſſe liberatos anno Iubilei; ſed hoc poſtremum non expreſſit ſcriptura. Vt vt ſit anni ſabbathici & iubilei, in deſerto non ſunt obſeruati, cum nondum poſſeſſiones haberent, adepta terra promiſſa maligne ſunt obſeruati, ob auaritiam potentiorum, legis neglectum, bella, crebraſque ſub vicinis populis, ſeruitutes: denique a captiuitate Babylonica planè neglecti, quædam tamen obſeruatio vſque ad Chriſtum in eius gratiam permanſit vt ſciretur, quæ ad Iudam & Dauidem poſſeſſiones & familiæ pertinerent, nunc penitus abrogati ſunt, vti cætere leges eiuſmodi iudiciales, eius populi propriæ, quę non conueniebant Eccleſiæ per vniuerſum orbem dilatatæ ac diffuſę, in varias gentes ac nationes ingeniis ac moribus diuerſiſſimas, quibus hoc iugum Moſaicum imponere fuiſſet difficillimum, adeoque impoſſibile. *Omnia in figura contingebant illis.* Lex quidem ſpiritualis eſt deſignãs & continens fructum ſpiritalem animarum alteriuſq; vitę, ſed quem Iudęi non capientes in ſola conſtiterunt vmbra, ac fere ad hanc vitam præſentem dumtaxat, ac terrena corporis temporaliaque bona, carnali ſenſu legem Moſaicam retulerunt, inde & Meſſiam temporaneum Regem ſpe & expectatione ſua ſibi finxerunt, verum ſaluatorem animarum & auctorem ſempiternę fœlicitatis non

Naua. notab. 2.

agnouerunt: Quare parum illis contulit hæc Iubilei, & annorum ſabbaticorum obſeruatio. Nobis vero Chriſtiana imbutis fide ac religione nihil contulerint hæc Iubilei priuilegia: non prius de poſſeſſionum reſtitutione, quibus totus mundus & patria exilium eſt; quibus vna cordi eſt cœleſtis hæreditas; nulla hîc in terris certa ſedes; pro facultatibus & opibus amica paupertas, de quâ & profanus Philoſophus: Honeſta res læta paupertas; illa vero non eſt paupertas ſi læta eſt. Non poſterius de recuperatione libertatis & excuſſa ſeruitute: nàm hæc, etſi duriſſima, nihil officit Chriſtianæ libertati, ingenuitati, ac nobilitati. *ſeruus vocatus es*, inquit Apoſtolus, *non ſit tibi curæ; ſed & ſi potes fieri liber magis vtere.* Qui enim in Domino vocatus eſt ſeruus, libertus eſt Domini. Errat (vtar auctore qui mihi nunc in manibus eſt) ſi quis exiſtimat ſeruitutem in totum hominem deſcendere; pars huius melior excepta eſt; corpora obnoxia ſunt & adſcripta Dominis: mens quidem ſui iuris, quæ adeo libera & vaga eſt, vt nec ab hoc quidem carcere, cui incluſa eſt, teneri queat, quo minus impetu ſuo vtatur, & ingentia agat, & in infinitum comes cœleſtibus exeat. Non diſputo de ſenſu Senecæ: mentem infinitatis, æternitatis, immenſitatis, deitatis capacem intelligo quę nullius rei creatæ, ſed vnius Dei conditoris ſui ſeruituti ſit obnoxia. Ea nobis optanda & per eius gratiam aſſerenda libertas

libertas, ne cui vitio, aut animi perturbationi ſeruiamus; ne ſimus opum, honorum, voluptatum, corporiſue noſtri fœda mancipia: Tum quod attinet ad nouas debitorum tabulas, vt a Dei clementia ſperamus plenam indulgentiam & relaxanda nobis omnia delicta, ita & proximis, ſi forte nobis ſint obſtricti, omnes ex animo remittamus offenſiones, offenſionumque vmbras ac ſuſpiciones: *ſupportantes inuicem & donantes vobiſmet ipſis ſi quis aduerſus aliquem habet querelam; ſicut & Dominus donauit vobis; ita & vos.* *Coloſſ.* 3. 13.

CAPVT IIII.

DE IVBILEO CHRISTIANO, Eccleſiaſtico & ſabbatiſmo ſempiterno.

QVantum anima præſtat corpori, gratia naturæ, æternitas tempori, cælum terrę, beatitudo ſempiterna temporaneæ fœlicitati; tantum & amplius præbeneficio creationis æſtimandum nobis eſt beneficium redemptionis humanæ per Chriſtum Dominum comparatæ; tantum & amplius Moſaico Iubileo antecellit Iubileus Chriſtianus, qui non conſiſtit in recuperatione terrenarum poſſeſſionum, adeptione libertatis

libertatis, Extinctione debitorum, ſed in remiſſione peccatorum, liberatione a ſeruitute peccati, mortis æternæ, & diaboli tyranide, recuperatione Dei gratiæ & àmicitiæ, Adoptione filiorum Dei, cum iure ad cœleſtem hæreditatem, quam gratiæ adoptionem primus parens Adamus interuerterat primæuo communiq; peccato; Chriſtus Dominus ſuo merito redintegrauit ac cum fænore reſtituit. Quæ ſpiritualia, cæleſtia, ſempiterna, diuina bona longè terrenis, corporeis, caducis, creatis anteponenda ſunt. Spirituale ſabbathum in ſancta quadam ac myſtica quiete conſiſtit, cum vetus homo repreſſa praua concupiſcentia, conſepultus Chriſto ad vitam gratiæ renouatur ſpiritalem, atque in ijs actionibus, quæ Chriſtianæ

l. 4. in Ioan. c. 51. pietati conueniunt, ſe exercet, ab alis noxiis inutilibus ſecularibus, feriatus. Cæleſte ſabbathum eſt, vt ait D. Cyrillus in locum Apoſtoli tractans. *Itaque relinquitur ſabbathiſmus populo Dei.* vita illa in qua omnibus

Hebreos 4. 9. bonis cum Chriſto viuentes fruemur, peccato radicitus extirpato ſecundum illud *non erit ibi leo, nec praua beſtia illuc aſcendet,*

Iſai. 35. ſed erit ibi via pura. & via ſancta vocabitur, omnis cui bona mens SS. in Dei viſione

Heb. 4. adipiſcitur eam, *feſtinemus ingredi in illam requiem*, populus Hæbreus non erat verè populus Dei, preterquam in vmbra & figura, populus Dei populus eſt Chriſtianus, Chriſti Domini beneficio, ac gratia ius habens hæredita-

hæreditatis ęternæ, Totum tempus quo Dominus in terris verſatus eſt, & opus ęxpleuit humanæ redemptionis, dici pọteſt annus Iubileus; Annus remiſſionis, triennium maximè prędicationis Euangelicæ, & extremus dies Paſſionis, quo redemptioni ſupremam manum impoſuit: de quo anno acceptabili, locum Iſaiæ 61. ipſe apud ſuos populares Nazarenos interpretatus eſt, *Spiritus Domini ſuper me*, Totum quoque tempus vitæ noſtræ, quo licet nobis vti oblato per Chriſtum beneficio redemptionis, quo remiſſionem peccatorum, gratiæ & amicitię diuinę recuperationem, pacem ac tranquilitatem, veram animi libertatem per Chriſtum recuperare licet, debitas peccatis pœnas minuere & extinguere, dici quoque poteſt Iubileus, annus remiſſionis de quo S. Paulus, *Ecce nũc tẽpus acceptabile, ecce nunc dies ſalutis* ſi quis habendam cenſeat ratione͂ numeri 50. quem videtur Deus compluribus myſteriis condecoraſſe, atque illi dignitatem attribuere Iubilei; is ſecum reputet, quemadmodum Hæbrei poſt ſuum paſcha, immolationem & manducationem Agni typici in Ramatha, quinquageſimo die venerunt ad montem Dei Sinai, inibique legem a Deo acceperunt: Ita Apoſtolos, & qui cum eis erant fideles poſt Paſcha nouum, immolationem ſaluatoris, accepiſſe plenitudinem Spiritus Sancti, & Euangelicam legem ſcriptam, non in tabulis lapideis, ſed cordibus: quæ plenitudo

2. Corinth. 6. 2.

gratiæ

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

gratiæ & Spiritus Sancti dici poteſt Iubilæus, eaque de cauſa nouum Feſtum Pentecoſtes inſtitutum eſt; cuius mentio fieri videtur in Actis. Feſtinabat Paulus, ſi poſſibile ſibi eſſet vt diem Pentecoſtes faceret Iero-
Act.20. ſolymis. Quamdiu durat hæc vita morta-
16. lis agitur hoc Feſtum Pentecoſtes, & Dominus è cœlo Spiritum Sanctum effundit in animos fidelium rite comparatos, merito paſſionis ſuæ. Quare durat ſemper Iubilæus qui denique adiunctus, ſabbatiſmo ſempiterno, plene compleatur, cum in cæleſte regnum ad domicilium traducti fuerimus; ibi erit plena remiſſio, plena libertas, plena pax, quies, tranquillitas, iucunditas, plena & integra felicitas.

Myſterium miſſionis Spiritus Sancti in Apoſtolos, ita peractum eſt, vt quotidie tamen agatur, & munificentiam Saluatoris eius Sancti Spiritus donorum largitoris
in Pſa. hodieque fideles experiantur.
136. Quærebant apud S. Auguſti. pagani, & hoc ipſum quærere poterant carnales Iudei, exponite rationem, quare venit Chriſtus? & quid profuit Chriſtus humano generi? Nonne ex quo venit Chriſtus, peiora ſunt in rebus humanis quam fuerunt antea? nimirum illi nullam niſi præſentem vitam agnoſcebant, inhærentes terræ, cœlum non ſuſpiciebant, toti in terrenis ac caducis defixi rebus, de cœleſtibus, æternis futuraque altera vita non cogitabant, Temporis &

terrę

terræ filij, non cæli & æternitatis alumni. Chriſtus ad hęc terrena bona vitę mortalis nihiladmodum contulit; ſaluator eſt animarum magis, quam corporum; auctor & largitor ſpiritualium animæ bonorum, quæ in omnem perdurent æternitatem: inchoatæ redemptionis eius fructu nunc fruimur, liberati a ſeruitute peccati & mortis ęternæ: perfectâ potiemur in cœlis cum Dei clara ac beatificâ viſione potiemur ac maxime cum glorioſi corporis acceſſerit exſuſcitatio, cum vndequaque beata corporis & animæ perfruemur æternitate.

Quia vero plerique mortales torpidi ſunt in negotio ſuæ ſalutis, & oblato per Chriſtum Redemptionis beneficio negligunt vti, diuina prouidentia inſtitutus eſt a Romanis Pontificibus Chriſti Vicariis, Eccleſiaſticus Iubileus, cum prouiderunt vti de theſauro meritorum Chriſti Domini, ſatisfactionumque Beatæ Matris & Sanctorum omnium, cuius theſauri Eccleſiæ inexhauſti penes eos eſt diſpenſatio, proponerentur indulgentiæ pleniſſimę, quibus omnis pœna peccatis debita condonaretur,& in baptiſmalem innocentiam, deique gratiam priſtinam, etiam cum fœnore & augmento, quiſque fidelis eis vtens indulgentiis reſtitueretur. Eſt ergo Iubileus Chriſtianus, Eccleſiaſticus, potiori longe ratione quam ille Moſaicus; annus ſatisfactionis, remiſſionis, ſolutionis, pacis, indulgentiæ, donationis, benedictionis,

nis, redemptionis, annus ſacer, benignitatis Dei, magnus, purus, firmus, fertilis, gaudij, germinis, coronę, requietis, plenus meſſis ad redimendum datus, omnem annum ſuperans, fæcundus vbertatis, annus antiquus, annus vitæ, annus Dei, Domini acceptus; quæ qui volet epitheta, apud Benzonium explicata reperiet; Ea vero tanto magis noſtro conueniunt quam Moſaico, quanto vti dixi, animus corpori, gratia naturę, cœlum terræ, ęternitas tempori pręcellit: ſunt qui primam inſtitutionem Iubilei tribuant Bonifacio octauo, factam anno 1300. iuxta bullam antiquorum, 6. decretalium, ſi tamen verba bullę attendantur, Bonifacius octauus non tam inſtituit, quam antiquitus inſtitutum redegit in ordinem; certiſque cęremōnijs auxit, & honeſtauit, nam ab antiquiſſimis temporibus ad Apoſtolorum ſepulcra, ac limina, conſuerant adire fideles indulgentiarum cauſa idque potiſſimum anno ſeculari; ſeculum hominis etiam maximè longęui ętas exiſtimatur, vt ludi ſeculares centeſimo exhibebantur anno: ita tum maximè pię ac ſanctæ peregrinationes ſuſcipiebantur. Quare hunc annum Bonifacius VIII. pręſcripſit quod iam in more poſitus eſſet, quodq; periodus humanę vitæ centeſimum vt dixi fere non excedat annum. Adde duplex quinquageſimus ſpiritali Iubileo videretur præſtituendus, quod ſpiritualia bona duplo nimirum excedant temporalia. Deinde

inde Clemens VI. Pontifex, indulgenter agens cum fidelibus, eo quod pauci centeſimum attingerent, reuocauit ad quinquageſimum, qui numerus ſymbolum eſt remiſſionis. Mox ex eadem cauſa Vrbanus VI. ad trigeſimum tertium, qui numerus creditur annorum vitæ Chriſti Domini. Denique Paulus ſecundus ad vigeſimum quintum conſulens horum imbecillitati, & vt bis fideles in vita poſſent indulgentiam conſequi. Hanc S. D. N. Vrbanus VIII. pro ſua erga Societatem eximia beneuolentia anno eius conditæ & a Sede Apoſtolica confirmatæ centeſimo pleniſſimam vniuerſis hominibus Societatis etiam Nouitiis indulſit, quę magna pars eſt huiuſce noſtri Iubilei. Cum ad Indulgentiam tria requirantur, auctoritas dantis, cauſę pietas, & accipientis debita diſpoſitio, ne hęc poſtrema deſit conditio, cum de prioribus ambigi non poſſit, elaborandum eſt: tum vero apparet non ſine cauſa, nec ſine exemplo ſiue veteris ſynagogę, ſiue Romanę Eccleſię hanc Iubilei ſolemnitatem Adm. R. P. N. Mutium Prępoſitum Societatis alumnis ac filiis indixiſſe.

CAP. V.

CAPVT V.

DE TRIPLICI FINE, FRVCTV & cauſa indictiæ Societate Iubilei.

Ac primum de gratijs Deo optimo moximo referendis.

NON eſt obſcurum quibus de cauſis indicta ſit a Præpoſito Generali R. P. N. Mutio ſolemnitas anni ſecularis Iubilei, in primis ad agendas diuino numini gratias, de inſtituta & confirmata à Sede Apoſtolica Societate, & hoc ipſo primo ſeculo non mediocriter aucta, & ſtabilita per vniuerſum orbē, ad Dei gloriam plurimarūque ſalutem animarum, deinde vt ſeipſam Societas innouet ſpiritu ac zelo, & ad omne ſtudium perfectionis religioſæ vehementius incitet, atque inflammet: vt porro pergat flagrare diuinę charitatis flammis; ac zelo diuinæ glorię amplificandę, & proximorum ſalutis promouendæ; denique vt plenariam à SS. D. N. peccatorum indulgentiam, quæ ad hunc vtrumque finem expetita eſt, conſequantur; Ex qua quidem indulgentia complures alij fructus oriuntur, ſuo loco atque ordine breuiter explicandi.

Quo

Quoad primam cauſam ingratitudinis euitandæ; ſcimus Hæbreis indictas a Deo fuiſſe ſolemnitates annuas, Paſchatis, Pentecoſtes, & tabernaculorum; meminiſſent eductos ſe de Æygptiaca ſeruitute quam miſeri ſub Pharaonis tyrannide ſeruierant, accepiſſe ſe legem in monte Sinai, per Moſem cœlitus delatam ac marmoreis tabulis conſignatam; maiores ſuos in deſerto per annos quadraginta ſub tentoriis ac tabernaculis vitam egiſſe, antequam in terram promiſſam Paleſtinam inducerentur, quanto igitur potiori ratione repoſcet à nobis Deus memoriam aſſiduam beneficiorum ſuorum, gratię redemptionis, quibus nos à cacodemonis tyrannide, à peccati ſeruitute, gehennæ & mortis æternę faucibus eripuit, & in amicorum ac filiorum Dei libertatem dignitatéque vindicauit, quibus eiſdem gratiæ preſidiis nos benignè fouet, & ad cæleſtis regni ac beatę ſempiternæque vitę poſſeſſionem inducere, ac prouehere porro pergit. Quam animi grati ſignificationē non exiget ab iis; quos à ſæculo in barathrū precipites agente, in hanc Religoſam familiam ſuam euocauit, in eaque tam patienter, tot annos tolerauit, tot inſuper gratiis ac donis ſpiritualibus auxit & locupletauit? *ipſo eſt qui dilexit nos & lauit nos a peccatis noſtris in ſanguine ſuo* qui penitentię Sacramentum inſtituit, pretioſiſſimum diuini cruoris ſui balneum, quo animæ noſtrę purgarentur immundę e- Apoc. 1. 5.

 græ

grę & languentes percurarétur, in qua idem ipſe conuiuium & conuiua, cibus & conueſcens, medicina & medicus, offerens & oblatio, Sacramentum & ſacrificium, ſolatium omne mortalis huius ęrumnoſę vitę ac ſubſidium ſingulare peregrinationis laborioſæ ęquè ac periculoſæ. Quantam nobis oportunitatem diuina hæc Sacramenta cum ſenſu pietatis obeundi præbeat religioſus ſtatus, a ſeculi curis liber & expeditus, nemo neſcit; tantum nos ipſi nobis ne deſimus. Apud homines Societatis in more poſitum eſt vt ſeſe breuibus hiſce dictis conſalutent, Deo gratjas, ad vitam æternam; quę vtinam non ore tenus, labiis extimis, ſed ex intimis pręcor-

Epiſt. diis proferamus, de priore dicto, S. Aug. ad Marcellinum, quid melius & animo geramus & ore promamus, & calamo explanemus, quam Deo gratias, hoc nihil dici breuius, nec audiri lætius; nec intelligi gratius,

c.3.Me. (alias grandius) nec agi fructuoſius poteſt; cuius dicti ſi queratur auctor; Diuus Bonauentura Deiparę Virgini id adſcribit: cum adhuc puellula verſaretur in templo, ne forte in ſalutatione ſua Virgo a Dei laudibus tolleretur, ſi quis eam ſalutabat illi pro ſalutatione ſua, Deo gratias reſpondebat, &

4 p ſū tit. 6. ſe. 2. Diuus Antoninus; Virgo, ait cum vocabatur reſpondere ſolita erat Deo gratias; vt illud modicum verbum non eſſet ſine laude Dei, Ab aliis, eius dicti creditur auctor Apoſtolus Paulus qui id habet in epiſtola ad Ro-

manos

manos. Iterum in priore ad Corinthios & in poſteriore tertio repetitum, id agente & prouidente Spiritu Sancto, vt per Apoſtolum Paulum Eccleſię traderetur, & ſancto Auguſtino magnifice commodaretur qui duo pręcipui gratię vindices atque aſſertores extitere: videntur Donatiſtæ e quibus orti Pelagiani, illud amouere, eiuſque loco ac vice, Deo laudes ſubſtituere voluiſſe vt habet S. Auguſtinus in Pſal. 132. At præferendum eſt Deo gratias nam includit illud Dei laudes, non vice verſa. Multos laudamus ſine gratiarum actione, qui nihil in nos beneficii contulerunt, qui gratias agit ſimul laudat & beneficium & benefactorem. Quamquam reipſa laus omnis Dei ſummi benefactoris, cuius nullum non eſt eximium in nos beneficium, gratiarum actio eſt, & illud ad vitam ęternam, non ſine quadam Dei laude & actione gratiarum pronuntiatur, qui ad eam vitam ęternam nos ſua bonitate condidit & vocauit, ad eamque ſuis meritis aditum patefecit: quamcunque laudem Dei proferas, Deo gratias agis, qui & mentem & os quo eum laudes attribuit; omnis deprædicatio diuinę beneficentię, gratiarum actio eſt. Laus igitur Dei a corde & ore Chriſtiano recedere non debet. Hoc vtroque dicto memoriā refricamus, tum auctoris beneficii vocationis Religioſæ, quo vix vllum maius nobis obtingere potuit, tum quis eiuſdem vocationis ſcopus ſit & finis extremus, vita ac bea- *Aug. in Pſ. 57.*

titudo ſepiterna; ne igitur ingratiſſimi ſimus, admonemur. Nullus eſt dies quo non in ſacris myſteriis ſurſum cor habere iubeamur, & gratias agere Domino Deo noſtro: id vere dignum & iuſtum eſſe vna cum Sacerdote, qui perſonam Eccleſię ſuſtinet, profiteri nos ęquiſſimum eſt: Nos tibi ſemper & vbique gratias agere, Domine ſancte, Pater omnipotens, ęterne Deus, per Chriſtum Dominum noſtrum, ſalutis & omnium bonorum auctorem, naturæ, gratiæ & vt ſperamus aliquando gloriæ largitorem, Societatis huius minimæ inſtitutorem, rectorem, tutorem ac protectorem, qui nos in eam immerentes adlegit, & cooptauit, ſed & illæ iunctiſſimæ cauſæ ſunt agendi gratias Deo, quod ipſe Dominus, ipſe Sanctus, ipſe Pater, ipſe omnipotens, æternus, immenſus, infinitus Deus noſter Ieſus Chriſtus, Saluator noſter, benedicta ſit Sancta & Indiuidua Trinitas, quia fecit nobiſcum miſericordiam ſuam. Gloria Patri & Filio & Spiritui Sancto. *Confitemini Domino quoniam bonus, quoniam in ſæculum miſericordia eius. Dicat nunc Iſrael* vir quiſque ſpiritalis Deum contemplans, *quoniam bonus,*
quoniam in ſæculum miſericordia eius. Dicat nunc
Pſ.117. *domus Aaron,* Præpoſiti noſtri Ignatij, *quoniã*
V.1.2. *in ſeculum miſericordia eius. Dicant nunc omnes*
3. 4. *qui timent Dominum, quoniam in ſæculum miſeri-*
Pſ. 85. *cordia eius. Confitebor tibi Domine Deus meus in*
V.12.13 *toto corde meo, & glorificabo nomen tuum in æternum: Quia miſericordia tuâ magna eſt ſuper me:*

&

& eruiſti animam meam ex inferno inferiori. Non ex mundo tantum qui infernus eſt ſuperior, ſed ex ipſo barathro gehennæ in quam me præcipitem agebant flagitia vt nuper admonuit nos S. Auguſt. Iubilationem Domino Deo tribuendam qui ſolus eſt ineffabilis. Ita obſeruare eſt in ſcripturis confeſſionem laudis nunquam homini, ſed ſoli Deo fieri, cuius ea ratio redditur, quod confeſſio ſiue laudis, ſiue fidei, ſiue peccatorum, confeſſio eſt veritatis, id indicante vocabulo ipſo confeſſionis, at in prædicandis Dei laudibus, & virtutibus non poteſt laudator vnquam modum ac veritatis regulam excedere, cum ſint immenſę & cogitationem omnem noſtram exſuperent, at in hominum laudibus ſæpe veritas exceditur, & adulatio potius quam confeſſio earum virtutum deprecatio eſt Igitur confeſſio laudis & Iubilatio vni Deo Ieſu-Chriſto tribuatur, *glorificantes Dominum quantumcumque potueritis, ſuperualebit enim adhuc, & admirabilis magnificentia eius, Benedicentes Dominum exaltate eum quantum poteſtis, maior enim eſt omni laude, Exaltantes eum replemini virtute, ne laboretis non enim comprehendetis.* Cum laudatis Deum toti laudate, laudet vox cantet vita, cantent facta, Deum toti laudate. Grati eſtote; verbum Chriſti habitet in vobis, abundanter in omni ſapientia docentes ac commonentes voſmetipſos pſalmis, hymnis & canticis ſpiritualibus in gratia cantantes in cordibus veſtris Deo. Om-

Eccleſ. 43. 32. 33. 34.

Coloſſ. ne quodcunque facitis, in verbo, aut in ope-
3. re, omnia in nomine Domini Iesv Christi
V. 16. gratias agentes Deo & Patri per ipſum.
17.

CAPVT VI.

DE ALTERO FINE ET CAVSA *Iubilei vt ſeipſam Societas innouet ad ſtudium perfectionis extimulet.*

QVod priuati quique Societatis Religioſi, bis quot annis repetita renouatione votorum, aſſequi nituntur, vt ſpiritalem feruorem ſuum tueantur, & augeant, id videtur Societas vniuerſa, Iubilei celebratione prætendere, vt ſeipſam ſpiritu renouet atque impellat ad perfectionis ardentius deſiderium, incenſumque zelum, tum maioris Dei gloriæ amplificandæ, tum ſuæ & proximorum ſalutis & perfectionis omni ſtudio procurandæ. Indixerat Iubileum annum Deus Hæbreis vt ſi forte ſuos agros abalienaſſent penuria preſſi, aduenien-te Iubilæo, eos recuperarent & abſque pretio in priſtinam poſſeſſionem poſtliminio reſtituerentur. Si quid forte Societas ſpiritalium bonorum culpa & negligentia noſtra deperdidit; ſi quid priſtini zeli & feruoris imminutum eſt, quo minus in Dei noſtri ac

terræ viuentium poſſeſſione iucundiſſima verſemur, adeſt Iubileus annus quo damnum illud omne ſarciatur quo peractis rite exercitiis primęuus feruor innouetur, *reuertatur homo ad poſſeſſionem ſuam & vnuſquiſque redeat ad familiam priſtinam, quia Iubileus eſt* Quam rem prolixe & diſerte perſequitur R. P. N. Mutius poſtrema epiſtola quę in omnium manibus eſt: Renouatio ſpiritus pręcipue conſtare videtur, oratione, & mortificatione paſſionū, quæ proſtatu huius naturę corruptæ repullulant, & exciſæ renaſcuntur; Ad orationem pertinet Aquilæ ſimilitudo, quam ex Sancto Auguſtino P. N. inducit, *Renouabitur vt Aquilæ iuuentus tua*, ſiue dum aduncitatem nimiam roſtri quâ cibum capere prohibetur, ad petram allidens retundit, atque extenuat; ſiue dum pennis maris aqua merſis, & ad ſolis radios expoſitis aut igne elementari concrematis, veteribus exuitur ac nouis ſuperueſtitur; ſiue aliâ ratione iuueneſcit, ſingulis decenniis ad annum centeſimum: vnde Adagium: Aquilæ ſenecta, Corydi iuuenta; eſt enim omnium volucrum viuaciſſima. Ad mortificationem adfertur ſimilitudo ſerpentis per anguſtum foramen vetuſtam pellem exuentis, de qua idem S. Aug. Ad hoc valet aſtutia ſerpentis adquam nos imitandam Dominus adhortatur, Ait enim eſtote aſtuti ſicut ſerpentes, offer omnia membra tua percutienti, dummodo caput in te ſerues, caput viri Chriſtus

Leuit. 25. 10.

Pſ. 102. 3.

in Pſ. 57.

ſymbolum rectæ intentionis qua Chriſtus rebus omnibus antefertur, amoris Chriſti ſupra res omnes, ſed grauat quaſi pondus, tunica quædam, & quaſi ſenecta veteris hominis, Audi Apoſtolum dicentem *exuentes vos veterem hominem & induentes nouum*, quid facit ſerpens vt exuat veterem tunicam? Coarctat ſe per foramen anguſtum. Exuendæ non ſemel, ſed prope quotidie Adami veteris exuuiæ, adeo ille nobis innatus heret. Notatur & alia ſerpentis aſtutia, ab inſtituto non aliena; cum frigidæſit naturæ & ſeneſcens viſum amittat crebro ſe radiis ſolis exponit vt inde calorē hauriat & viſum acuat. Item quod cum e latibulo prodit, ad aquam deponit venenum. Hoc ante omnia præſtandum vt ſi quid ineſt conſcientiæ noxii ac læ tiferi veneni, id penitus eiiciatur animuſque purus, ac multo lacrymarum imbre mundatus ſolis iuſtitiæ radiis offeratur ad roborandos & acuendos interiores oculos; aut inſtar accipitris dum Auſtro perflante concaleſcit, vetereſque plumas exuit, ac nouas induit, denuo inueneſcat afflatus aura Spiritus Sancti; Aut denique inſtar Ceruorum quos cornua grauant, pro annorum numero multifida, depoſito hoc omni curarum externarum ſenſuumque onere multiplici, Animus quæ retro ſunt obliuiſcens, in anteriora ſemper progredi contendat concitato curſu deſideriorum ad perfectionis metam anhelans.

Epiph. heres. 37.

Sanè

Sane regnum cœlorum vim patitur & violenti rapiunt illud; quantum tibi vim intuleris tantum proficies. Nihil eſt quod non expugnet pertinax opera, intenta ac diligens cura. Robora in rectum quamuis flexa reuocabis; curuatas trabes calor explicat & aliter natæ in id finguntur quod vſus noſter exigit. Quanto facilius animus accipit formam flexibilis & omni humore obſequentior. Sed non abſque præueniente & excitante Dei gratia, eâque concomitante & ſubſequente; quæ quidem Dei bonitate non deerit. Fiduciam autem talem habemus per Chriſtum ad Deum; non quod ſufficientes ſimus cogitare aliquid a nobis quaſi ex nobis, ſed ſufficientia noſtra ex Deo eſt. Enimuero mortificatio Dei cauſa ſuſcepta largiores ſemper copias diuinorum ſubſidiorum ac ſolatiorum impetrabit; non patietur vnquam ſe diuina liberalitas ac munificentia ſuperari, ſi quæ eſt aſperitas in mortificatione ea mox oratione mitigabitur ac lenietur. Si ratio fide illuſtrata demonſtret eximios fructus finem ac ſcopum ſuſceptæ pænitentiæ, non erit illa grauis & acerba: ſi cæleſtium myſteriorum meditatione paſcatur ac ſaturetur animus; nihil admodum incommoda corporis æſtimabit: mortificationi igitur & orationi demus operam ad ſpiritus feruorem innouandum, exuamus veterem Adami pellem, deponamus pennas grauiores exponamus

Senec. Ep. 50.

2. *Cor* 3. 4. 5

mus nos radiis ſolis. Quod monet Apoſto-
ad Eph. lus: Deponite vos, ſecundum priſtinam cō-
4. 22. uerſationem veterē hominem, qui corrum-
23. 24. pitur ſecundum deſideria erroris. Renoua-
mini autem ſpiritu mentis veſtræ: & induite
nouum hominem qui ſecundum Deum cre-
atus eſt in iuſtitia & ſanctitate veritatis *Ac-*
Pſ. 33. *cedite ad eum, & illuminamini & facies veſtræ*
5. *non confundentur* nulla dies abeat quin hac in
vtraque paleſtra nos impenſius exerceamus
aliquod ſemper pœnitentiæ ac abnegationis
noſtræ ſacrificium Deo offeramus, ad eum
continenti & ardenti prece ſuſpiremus. Ad-
monet nos ipſa corporis noſtri conditio, vbi
iuſtam ſtaturę molem viriumque ac robo-
ris virilis maturitatem attigerit, mox decreſ-
centis ſua ſponte fatiſcentis, & in deteriorem
ſemper ſtatum vergentis donec extremâ ſe-
nectute ac morte ipsâ obruatur; admonet in-
quam nec ipſam animam in eodem diutius
ſtatu perſiſtere; ſed vbi ſua cœperit incre-
menta virtutis, mox retrolabi ac decreſcere,
in ſeniumque & interitum tendere, niſi mag-
nâ curâ ac vigilantiâ vindicetur; atque hoc
intereſt inter corpus & animam, quod il-
lius ſenectus & mors auerti omnino non
poteſt: at huius commodè poteſt ac debet,
ad Eph. vti nos Apoſtolus adhortatus eſt; *Renoua-*
4. 23. *mini autem ſpiritu mentis.* Quippe animus
noſter, inquit Gregorius, dum igne amoris
excoquitur, ſemper in ſe ſeruat charitatis pul-
chritudinem, quotidianâ innouatione fer-

uoris

uoris: neſcit enim mens per torporem veteraſcere, quæ ſtudet per deſiderium ſemper inchoare: vt aurum igne purgatur; ſic animus oratione&aduerſarum rerum perpeſſione ſplendeſcit. Quotannis certè videmus arbores quæ carent hyeme folijs, floribus fructibus, ineunte vere, renouari atque reuireſcere maturoſque ęſtate fructus afferre; videmus quot diebus occidere ſolem, & iterum depulſis noctis tenebris exoriri ac renaſci; videmus hebdomadas, menſes, annos ſuis ſpatiis decurrere atque innouari, & ſacrum quemdam Eccleſiæ zodiacum Chriſti Domini & SS. ſolemnitatibus inſignitum myſteriiſque variis diſtinctũ exhibere videmus ipſa ſęcula, & annorum ſpatia centenaria pretercurrere & ad hunc primum ſęcularem Societatis deuenimus; de quo meditemur Regium pſaltem cecinіſſe: *Benedices coronæ anni benignitatis tuæ, & campi tui replebuntur vbertate.* Ps. 64. Hier. vertit: voluetur annus in bonitate tua, & veſtigia tua rorabuntur pinguedine; Hębraicè, orbitæ tuæ ſtillabunt pinguedinem. Congruunt hęc ſplendidiſſimo Soli noſto IESV, cuius auguſtiſſimo nomine ſignantur Kalendæ Ianuarij, & huic anno ſæculari quò nos innouatione Spiritus & Cœleſtium Gratiarum veluti coronâ exornat, in quos dulcedinem diuinæ pinguedinis effundit. Atque vt ad priores ſimilitudines hanc adiiciam; Societas, liceat bene augurari, inſtar Phœnicis, de quo carmen

elegans

elegans eſt Lactantij; hoc Iubileo congeſtis odoriferarum arborum ramentis, ad meridiani huius ſolis Iesv radios, alarum ac totius corporis motu igne concitato ſuccendetur, atque inflammabitur, vt nouam omnino formam & ſpeciem induat ſi neceſſe ſit; nouumque planè ſpiritus ardorem concipiat. Pro monſtro eſt habitus ſenex ille, de

in hiſt. quo Maffæus, è Gangaridum gente, quam hodie Bengalam vocant; cum prætorem Nonnium adiit in arce Diu natus annos trecentos triginta quinque, cui dentes aliquoties deciderant aliis continuo ſubnaſcentibus, & barba vbi prorſus incanuerat in atrum denuo colorem, idque paulatim ſemetipſa vertebat. Ominor meliora de Societate, quæ non ita ſenuit hoc anno ſæculari, vt vel ei dentes exciderint ad ſpitualem cibum maſticandum, & in animi ſtomachum traijciendum neceſſarii; vel barba ac coma conuerſationis & ædificationis apud proximos laudatæ incanuerit, atque immutata ſit; nec

Thren. conſequentibus annis eueniet Deo propitio

4. 1. vt iuſtè ei improperetur: *Quomodo obſcuratum eſt aurum, mutatus eſt color optimus; diſperſi ſunt lapides ſanctuarii in capite omnium platearum, filij Sion inclyti, & amicti auro primo, quomodo reputati ſunt in vaſa terræ opus manuum figuli? qui veſcebantur voluptuoſè interierunt in vijs; qui nutriebantur in croceis amplexati ſunt ſtercora:* Abſit, abſit, auertat hoc Deus a Societate malum; ſi quid tamen humanitus in

particulari

particulari quopiam, non vniuerſim in tota Societate contingeret, adeſt Iubileus quo ſaltem quouis centenario renaſcatur ac renouetur Societas, exſuſcitato primæuo feruore, zeli animarum & maioris Dei gloriæ, recuperatâ primâ per pœnitentiæ Sacramentum & indulgentiam plenariam innocentiâ, ac conſcientiæ puritate, de qua nunc breuiter agendum.

CAPVT VII.

DE INDVLGENTIA IVBILEI, *& quatuor eius eximiis fructibus.*

CVM à Theologis & Canonum interpretibus triplex diſtinguatur Indulgentia, plena, plenior, pleniſſima, de quo diſcrimine modo non diſputo, conſtat hanc Iubilei eſſe pleniſſimam, quâ nulla plenior exiſtere queat, quâ pœnę omnes omnino peccatis debitæ relaxentur, ac prior velut innocentiæ baptiſmalis ſtatus reſtituatur. Culpâ minimè condonatâ non poteſt relaxari pœna, niſi ſublata cauſa non tollitur effectus ex ea manans; ſed culpa iam per pœnitentię Sacramentum, aut antegreſſæ contritionis vim ſupponitur extincta, abolitaque, & ſempiterna pæna quæ erat an-

nexa in temporaneam commutata, vt hæc temporanea penitus aboleatur beneficio Iubilei, debet quis in Dei gratiam ante eſſe receptus: Vt nemo Moſaici Iubilei priuilegio fruebatur qui foret alienigena minimè adſcriptus populo Iudæorum. Sed conditionibus indulgentiæ latè patentem campum non ingredior; cum plurimi ſint, & vberrimi illius fructus, quatuor dumtaxat breuiter proponam, ob quos maximo illa in pretio ſit habenda; maximeque nobis ſit Iubilandum, qui ſunt idem quatuor eximij fontes, ſummæ perpetuęque lætitiæ ſpiritualis. Primus eſt remiſſio, & condonatio peccatorum, non modo quoad culpam, verum & quo ad omnem pœnam, quam tranquilla ac ſecura conſcientia comitatur ac conſequitur; nouę tabulæ conſcribuntur & priora omnia debita obliterantur: *de propitiato peccato noli eſſe ſine metu,* monet Eccleſ.: nihil æque debet animum anxium, ſollicitum, ac ſuſpenſum habere, quam certò admiſſorum peccatorum incerta & incomperta remiſſio. Quare prę-cabatur Rex Dauid: *delicta iuuentutis meæ, & ignorantias meas ne memineris Domine, ab ocultis meis munda me & ab alienis parce ſeruo tuo.* Quē verſum ad errata ſenectutis quis referat, vt priorem ad iuuentutis, & tametſi condonata ſit culpa tamen aliqua ſemper purgatoriis ignibus expianda pœna ſupereſt; niſi per Indulgentiam penitus relaxetur atque extinguatur: quę fuit olim multis cauſa diffe-

Pſa. 24. 7. 18. 24.

rendi

rendi baptiſmi, vt eo expiati omnis tum pœnę tum culpæ expertes mox libero curſu in cœlum euolarent, tametſi interea dum forte mors interuenit inexpectata, non ſine diſcrimine ſalutis vitam agerent expertem quoque meritorum & operum pietatis; ea nobis cauſa conſecutione iubilei, atque indulgentiæ plenarię remouetur, in primęuam baptiſmalem innocentiam reſtituimur, etſi non certam de fide, qualem ſibi fingunt ac mentiuntur hęretici; at quæ prudenter humanitus obtineri poteſt, firmis innixam coniecturis, ſecuritatem conſcientiæ, pacem, tranquillitatem, haud dubiam ſalutis fiduciam adipiſcimur; quid ditius? quid in corde dulcius? quid in terra quietius ac ſecurius? Bona conſcientia, exclamat Bernardus, damna rerum non metuit, non verborum contumelias, non corporis cruciatus, quin & ipſa morte magis erigitur quam deprimitur. Alter fructus eſt Dei timor & cultus religoſus, vna cum virtutum Fidei, Spei, Charitatis cæterarumque moralium diuinitus infuſarum exercitatione tum & paſſionum & perturbationum animi compreſſione, ac moderatione; vno verbo vita Chriſtiana religioſo homine digna, ac conſentanea: *Timor Domini gloria & gloriatio, & lætitia, & co-* Eccl. 1. 11.
rona exultationis: Timor Domini delectabit cor, & dabit lætitiam & gaudium & longitudinem dierum. Sane vt *triſtitia exſiccat oſſa, ſpiritus lætus ætatem floridam facit*; ita ad animi corporiſque

riſque bonum plurimum confert ex Chriſtianis legibus & moribus inſtituta vita. Adeptam autem innocentiam & gratiam, indulgentię beneficio, non minore cura, ſtudio, ac labore tueri nos oportet; quam ad adipiſcendam adniti. Id fiet accurata diuinarum legum obſeruatione, ſi nullam ex eis vnquam deliberata voluntate tranſgredi ſtatuas; ſi Deum ſemper præ oculis habeas, eiuſque diuino nomini in omnibus factis, dictis, cogitatis, probare te ſtudeas, ad eius obſequium & maiorem gloriam omnia ſtudia tua atque inſtituta referas, ſi paſſiones cum ope eius gratiæ cōprimere atque intra rationis orbitam redigere nitaris, adeoque ſi domitas habeas, vt numquam niſi ex iudicij ac rationis præſcripto concitantur aut mox diuini timoris fræno coërceantur. Altiſſima illa pars eſt, & immota tranquillitas quam compreſſis paſſionibus in anima Dei timor efficit, Qua de re Chryſoſt. Timor Domini ſtabilis eſt, immotuſque, & tantam ſubminiſtrat lætitiam, vt nullus nos aliorum malorum ſenſus capiat; Deum enim, ſicut oportet timens, & in ipſo confidens, voluptatis radicem lucratus eſt, & omnem habet lætitiæ fontem. Hoc innuebat Dominus; *Qui biberit ex aqua quam ego dabo ei non ſitiet in æternum; ſed aqua quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ ſalientis in vitam æternam.* Quî enim ſitiat qui fontem ipſum intimis animi ſenſibus ſcaturientem gerat? hic ipſe fons

hom. 18 ad pop.

Ioan. 4. 14.

Deus eſt bonorum omnium inexhauſtum & infinitum pelagus;ſeu tertius fructus familiaris cum Deo conſuetudo, vſus amicitiæ quidam intimus cum Deo quem continua parit oratio, Charitatis vnio per quam quis vnus efficitur ſpiritus cum Deo; *Beati mundo corde quoniam ipſi Deum videbunt*, non in altera tantum beata vita per lumen gloriæ beatificum, ſed in hac mortali per infuſum fidei lumen, quo Deum rebus in omnibus ac in ſeipſis præſentem agnoſcunt, ac venerantur. Deum poſſident & viciſſim a Deo poſſidentur, Dei templa & organa diuino eius cultui conſecrata. Quam fortunati ac beati qui ad hanc eius familiarem conſuetudinem, neceſſitudinemque orationis vſu continuatæ pertingunt; cum Ieſu Deo ſuo dies noctesque verſantur; nunquam ab eius oculis ab conſpectu longius abſcedunt; quorum in imo pectore Ieſus inhabitat; qui numquam non eius ſuauiſſima recordatione paſcuntur ac recreantur. De Regijs Salomonis aulicis & famulis Regina Saba prædicabat *beati viri tui, & beati ſerui tui, qui ſtant coram te ſemper & audiunt ſapientiam tuam*: Et de Elia vate Eccleſiaſticus, *beati ſunt qui te viderunt, & amicitia tua decorati ſunt.* At quanto beatiores, qui tametſi corporis oculis Chriſtum verſantem in terris non viderunt, tamen regnantem in cœlis & in ſacra latentem Euchariſtia, fidei ac mentis oculis acutioribus longè ac purioribus intuentur, ac

Matth. 5. 9.

cum eodem verſantur amiciſſimè, quos ille
ſuâ Societate & amicitiâ non dedignatur.
Pſal.15. Quiſquis ille eſt cum Rege Propheta dicat:
8. 9. *prouidebam Dominum in conſpectu meo ſemper;*
quoniam a dextris eſt mihi ne commouear: prop-
ter hoc lætatum eſt cor meum & exultauit lingua
Pſa.88. *mea, in ſuper & caro mea requieſcet in ſpe.* De
15. 16. eiſdem nos gratulantes canamus, *beatus po-*
17. *pulus qui ſcit Iubilationem Domine in lumine vul-*
tus tui ambulabunt, & in nomine tuo (Ieſu) *ex-*
ultabunt tota die. & in iuſtitia tua exaltabun-
tur quoniam gloria virtutis eorum tu es, & in be-
Epiſt. *neplacito tuo exaltabitur cornu noſtrum.* Reue-
114. ad râ, inquit S. Bernardus, illud verum & ſo-
quandã lum eſt gaudium quod non de creatura, ſed
ſanctimon. de creatore concipitur; quod cum poſſede-
ris, nemo tollet a te, cui comparata omnis
aliunde iucunditas, mœror eſt; omnis ſuaui-
tas, dolor; omne dulce, amarum; omne de-
corum, fædum; omne poſtremo quodcum-
que aliud delectare poſſit, moleſtũ: Et recte;
nam quæ ad creatorem componi poſſit crea-
tura, quod genus boni caduci, terreni, ad
illud cæleſte, increatum, immenſum, æter-
num, infinitum, vndequaque interminatum?
Pſa.72 Omnis copia quæ Deus meus non eſt, ino-
15. 16. pia eſt; *quid enim mihi eſt, in cælo! & à te quid*
volui ſuper terram? Defecit caro mea & cor meum.
Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum.
Quantus fructus & fons lætitiæ promanans
ex indulgentiis, eſt certa ſpes & expectatio
futuræ beatitudinis, innixa meritis Chriſti

Domini

Domini Saluatoris, ac Mediatoris noſtri, qui ſemetipſum obtulit Deo Patri victimam noſtræ ſalutis; vt nos ei cōciliaret, ſuáque Paſſione, Morte, & Reſurrectione, beatæ nobis æternitatis aditum patefecit. *Gaudete*, aiebat Dominus, *& exultate, quoniam merces veſtra copioſa eſt in cælo. Iterum. Gaudete, quod nomina veſtra ſcripta ſunt in cælis.* Baſilius: ſpes retributionis, quæ triſtia ſunt in hac vita, leuiora efficit: affectus es ignominia? ſuſpice gloriam cœli, tibi parandam merito patientiæ? Iacturam retum tuarum adiiſti? oculos imprime fixius cœleſtibus diuitiis, & theſauro incomparabili quem tibi bonorum operum pretio ſepoſuiſti: patrio ſolo excluſus es? Itaque dic: *lætatus ſum in his quæ dicta ſunt mihi, in domū Domini ibimus.* Vt ſe cohortantur, qui ad aliquam Martyrum celebritatem ſimul eunt; Eamus, Eamus: ſic vnicuique noſtrum ad cęleſtem patriam votis ardentibus adſpirandum; ac cum B. ſene Simeone dicēdum: *Nunc dimittis ſeruum tuum, Domine ſecundum verbum tuum in pace: quia viderunt oculi mei ſalutare tuum.* Vidimus hunc annum ſæcularem Societatis, non publicis ludis ſed ſpiritualibus pietatis exercitiis diuiniſque laudibus celebratum; vidimus effloreſcentem Societatem, quâ virtutis & ſanctitatis, quâ doctrinæ & eruditionis variç laude, quâ fructu animarum non pœnitendo; atque ab ipſis probatam SS. Pontificibus, tum orbi vniuerſo commendatam; quin

Matt. 5. 12
Luc. 10 20.
hom. de grat actione
Pſal. 121. 1

& bonâ ſui parte, complurimis noſtrorum in cœlum receptis, regnãtem ac triumphantem. Quin igitur ad eam immigrare peroptamus? quis nôs hîc remoratur in terris? Audiamus S. Cyprianum: ſi in Chriſtum eredimus, fidem verbis eius & promiſſis habeamus, & non morituri in ęternum ad Chriſtum cum quo & victuri & regnaturi ſemper ſumus læta ſecuritate veniamus. Quod interim morimur, ad immortalitatem morte tranſgredimur, nec poteſt vita æterna ſuccedere, niſi hinc contigerit exire; non eſt exitus iſte, ſed tranſitus, & temporali itinere decurſo; ad ęterna tranſgreſſus; quis non ad meliora feſtinet? quis non, mutari & reformari ad Chriſti ſpeciem & ad cęleſtis glorię dignitatem venire citius exoptet?

Lib. de mortalitate

CAPVT. VIII.

PRIMVS HIC JVBILEVS *ſingulari nobis ad virtutem eſſe debet incitamento.*

AD quatuor capita proximè expoſita, reuocari poſſunt exercitationes omnes ſpirituales, cum in propria cuiuſque, tum in proximi ſalute ac perfectione curanda, ſuſcipiendæ, Nam id præcipue ſpectant ſpiritus exercitia, ab hominibus Societatis vſurpata

ſurpata, primùm vt conſcientiæ mundentur, ac grauiori noxa, imo & leuiori deliberata culpa liberentur; deinde vt religioſæ vitæ ratio teneatur, mortificationi paſſionum ac perturbationum, virtutumque exercitationi detur opera; tum tertio vt familiares Deo euadamus per orationis vſum & charitatis intimam vnionem; poſtremò ad exitum nos comparemus, & optatam mortem aſſequamur, quâ in cæleſte regnũ beatorumque triumphantem Societatem traducamur. Atque hæc non niſi Chriſti Domini meritis ac beneficio ſingulari, conſequi poſſumus, a quo pendet omnis noſtra iuſtificatio, quæ duplici parte conſtat: remiſſione peccatorum, & infuſione gratiæ, per quam, & peccata deinceps vitamus, & pietatis opera exercemus: Chriſtus Dominus vnicus auctor & largitor eſt tum gratiæ habitualis, quâ iuſtificamur; tum actualis; quâ vitam illo duce & principe dignam agimus, tentationes ſuperamus, noſque ipſos vincimus, expugnato illo, qui cuique inſitus hæret amore proprio; vt diuina eius regnet in animis noſtris, ac triumphet charitas, magna pace & tranquillitate conſcientiæ, cum bona ſpe vitæ æternæ. Ad hæc officia virtutum non mediocriter exſtimulare nos debet annus hic iubilei, qui omnium primus eſt, nulluſque illum hactenus anteceſſit: nam ſi comparetur Societas cum præſtantibus aliis ordinibus religioſis, qui 500. 600. & mille amplius annorum

Iubileos peregerant ; adhuc infans videri
poteſt in primis prope cunabulis ac crepun-
dijs; quam bono ſenſu nũcuparis illam 100.
in Eſai. annorum infantem , ex interpretatione S.
65. Hieron, adhuc innocens, expers labis, gau-
dens lacte ſanctitatis & integritatis, quod ex
illo hauſit parentis virginum caſto ſinu, in
quo nata eſt, & hactenus creuit. Adhuc per
Dei gratiam adoleſcentula, iuuenis, ac flo-
rens vniuerſa Societas eſt, ſana, vegeta, ro-
buſta, plena ſucci & vigoris : quis vero non
continuò aduertat, quàm pudendum foret,
ac dedecoroſum, inſtar prodigij; matris æta-
te florentis, adoleſcentulę, ſpecie ac forma
venuſtæ; quoſdam ſe profiteri filios defor-
mes, ſenes, marcidos, languidos, vix ani-
mam agentes de quibus illud Regij vatis ac-
Pſa.17. cipias:*filij alieni mentiti ſunt mihi, filij alieni inue-
46. *terati ſunt, & claudicauerũt a ſemitis ſuis:* hæc
nempe cauſa eſt prænaturæ ſenectutis; quod
non ſe totos addicant diuino obſequio; ſed
in vtramque partem claudicent, nec ſæculo
2. Reg. nec Deo penitus mancipati, vel inſtar Mi-
c. 9. 13. phiboſeth, intellectus & affectus vtroque
pede claudicantes, non promoueãt, ſed gra-
dum trahant: ſi corpus Societatis vniuerſum
ſanum eſt, vegetum, ac valens; an non do-
lẽdum & erubeſcendum quædam eius infir-
ma eſſe membra exſucca, exſanguia, prope-
modum mortua, ſuomet vitio; cum ſpiritu
ipſius corporis ac capitis vegetari ac vigere
perfacilè poſſint? Quod exploratorum prin-
ceps

ceps Caleb de ſe gratulans, ac Deo gratias agens inquiebat; hoc generatim quoque Societas de ſe ſingulari Dei munere profiteri poteſt: *Hodie octoginta quinque* (vel centum) *annorum ſum ſic valens, vt eo valebam tempore quo ad explorandum miſſus ſum, illius in me temporis fortitudo vſque hodie perſeuerat, tam ad bellandum, quam ad gradiendum.* Valet Societas eiſdem viribus, quibus in prima ſui florebat origne, ſiue ad progrediendum in cœpto itinere perfectionis propriæ, ſiue ad bellandum aduerſus hoſtes apertos, & occultos, in procurandâ proximorum ſalute: ſed hanc laudẽ Societatis, ne priuatim nos ſocordiâ noſtrâ minuamus & obteramus, prouidendum eſt; ne torpore & ignauiâ quorumdã malè audiat Societas. Nam & illud Hieronymi, huc transferri poteſt: ſanctum propoſitum, & cæleſtis Angelorúmque familiæ gloriam, quorumdam non rectè agentium nomen infamat. Nam ita vſu venit, vt vnius culpa in omnes tranferatur, & quod vnus facit, ab omnibus fieri vulgô cenſeatur. Quod tu facis, Societas facit, propter quam facis, & cuius filius facit. Appoſitè Sanctus Auguſt. Iam vero meminiſſe nos oportet, idque vt meminerimus & expendamus ipſi nobiſcum attentius admonet primus hic Iubileus, nouiſſimos nos ad excolendam vineam ſub vndecimam fere a patre familias aduocatos; Quare quo tardius aduenimus, eo maiore cura ac contentione laborandum eſſe breui-

tatem

Ioſue 14. 11.

Epiſt. 3. ad Demetr.

Ep. 150 ad Apig.

tatem, temporis laboris aſſiduitate compenſandam; non eſſe nos comparandos ijs qui primis horis aduocati,tolerarunt pondus diei, & æſtus. Ex denario diurno minime conuentum eſſe nobiſcum; ſed ex vna patris familias liberalitate nos pendere; non tam mercedis ſpe, quam animi grati pro penſione ac teſtificatione laborandum; quod denique in vineam vocati & admiſſi ſumus, omnem nobis induſtriam, diligentiam, operam in ea collocandam. Conſuerat id B. P. Borgia in familiaribus vſurpare ſermonibus: Quemadmodum in amplis principum familiis, qui poſtremi adſciſcuntur famuli, plurimum deferre ſolent vetuſtioribus, qui multos iam annos in Domini obſequio contriuerũt qui multis pridem officiis illius gratiam ac beneuolentiam demeriti; ipsâque vetuſtate in domo probati ac confirmati ſunt; noui vero nondum ſe probarunt nec ſuæ diligentiæ atque induſtriæ ſpecimen dederunt; quare ad omnia parati atque expediti, derelicta ab aliis & abiectiora quæque lubentes onera ſuſcipiunt,nullumque omnino miniſterium ſubterfugiunt: hanc eandem eſſe rationem Societatis recẽs inſtitutæ, ſi cum prioribus antiquitate iam probatis ordinibus componatur. Sanè & in ipſis religioſis familijs multum antiquitati defertur, nec par ratio eſt Nouitiorum & Tyronum,quæ Profeſſorũ ætate prouectorum; alia ſolẽt imponi nouitiis, alia poſtulari à profeſſis: Exiſtimet

ſtimet ſe Societas inter cæteras Religiones adhuc eſſe nouitiam, & in exacta ſui ordinis probatione verſari, de quo quidem ordine ſi quis ex S. Bernardo requirat, reſponſurus eſt: Ordo noſter abiectio eſt, humilitas, voluntaria paupertas, obedientia, pax, gaudiū in Spiritu Sancto: Ordo noſter, eſt eſſe ſub regula, ſub diſciplina, exerceri orationibus, & ſuper omnia excellentiorem viam tenere, quę eſt charitas. Quem ordinem, vt quiſque teneat accuratè, nouitium ſe ſemper eſſe reputet, & in primo adhuc ingreſſu ac limine Societatis agere, cum ea qua par eſt verecundia & animi demiſſione inter veteranos Tyronem agere, quod erat monitum R. P. Mercuriani: Æqualem & perpetuam totius vitæ noſtrę tanquam nouitiatus exercitationem eſſe oportet; neque tamen ſimiles iis nos eſſe conueniet quos B. P. Borgia deſcribit, ocreatos & calcaribus indutos, qui tamen ab hoſpitio pedem non commouēt, aut per vrbis inambulantes compita pedeſtres equites, nunquam iter ingrediuntur; ſimiles, item militibus domi & in vmbra glorioſis, armatis quidem, ſed qui numquam arma expediant, nec in arenam, ſolem, & aciem, dimicationemque prodeant: vota nobis & regulæ non deſunt, velut ocreæ & calcaria, velut arma lucis & militiæ ſpiritalis accommodata, ſed deeſt vſus, eorumque ex exercitatio, & obſeruatio: quod ſi primo hoc aditu ac feruore Societatis torpeſcimus, quid de conſequen-

Epiſt. 141.

quentibus annis ominandum eſt ? habenda qnoque nobis ratio poſterorum, & primus hic Iubileus cæteris Dei beneficio ſecuturis velut exemplar ac forma præire debet; ſi celebretur à nobis quo par eſt animi ſenſu, & fructu, nec in externa, ſolum pompa atque apparatu conſtiterit, ſed interiore ſpiritus innouatione & augmento; ſperandum eſt & alterum & tertium Iubileum vberiore etiam fructu a poſteris celebrandum, eâque ratione Societatis vigorem & ſplendorem in complura ſæcula perpetuandum. Quod vtinam eueniat, vt numquam planè conſeneſcat; ſed certè inſtar Dienſis illius ſenis trecentenarii quoquo ſaltem ſæculo iuueneſcat, ac depoſitis veteribus exuuiis eſfloreſcat, de quo vigore & ſplendore diſciplinæ religioſæ paucis agendum hic eſſe duxi.

CAPVT

CAPVT IX.

QVA POTISSIMVM EX cauſa Religioſæ diſciplinæ ſplendor obſcuretur & imminuatur.

NOn id quidem accidit inopia, aut paucitate conſtitutionum ac regularum, quibus ea diſciplina religioſa ſanciatur, quarũ ex præſcripto non liqueat, quæ vel agenda vel omittenda ſint, domi foriſque, vel in propria vel aliena proximi ſalute ac perfectione promouenda. Nam Dei gratia, Congregationum & Præpoſitorum Generalium vigilantiâ, diligentiâ, curâ, & induſtriâ tot iam editę ſunt conſtitutiones & ordinationes, vt plura volumina & iuſtum corpus iuris Societatis efficiant. Officit potiùs ac grauat ipſa copia, varietas & multitudo; ſi deſit lex interioris ſpiritus ac gratię, quam Spiritus Sanctus cordibus inſcribere ſolet, Lex infuſę charitatis; quod monuerat S. Pater procemio cõſtitutionũ. Solebat Buſtamantius Bęticę Prouincialis, Borgię magnus comes, dicere; ſolas Regulas, ſi obſeruétur, omnino ſufficere: pręter ſummarium conſtitutionum, nihil pręterea requirendum. Pręleguntur illę Regulę quot menſibus ad menſam

menſam, & euenit aliquando, vt dum à menſa Religioſè colloquuntur Patres, inter eos diſceptaretur, quę foret omnium pręſtantiſſima, cęteris anteponenda, P. Rector, qui intererát conferentię, prętulit Regulam, de perfectè imitando & ſequendo Chriſto Domino. Proximus illi ſequentem 12. de continua ſuiipſius, rebus in omnibus abnegatione. Tertius 17. de recta & pura intentione. Quartus addidit 15. nihil ommittendum perfectionis in obſeruatione regularum & inſtituti, quę 15. regula cęteras amplectitur. Sextus vrſit obſeruationem Votorum quę ſunt ſtabilimenta Religionis, à 28. vſque ad 38. pręſertim quę ad obedientiam pertinent, quę eſt nota & teſſera Societatis. Septimus prętulit 8. de abnegatione omnis amoris proprij & parentum, & amore intimo Chriſti Domini vice parentum & rerum omnium. Sunt omnes regulæ prorſus eximię cœleſtes & diuinæ, quę ad Dei proximique charitatem referantur, aut ex ea naſcantur, ſibi cohęrentes ac connexæ. Sed ſi mihi liceat iudicium quoque meum interponere, aut potius S. P. Ignatij proferre, dixerim in prooemio ſummarij conſiſtendum, & in ipſo limine nobis indicari, quæ potiſſima ſit, lex diuini amoris & infuſæ charitatis, quã Spiritus Sanctus inſcribere ac cordibus imprimere ſolet: qua de re & aliàs S. Pater: curandum eſt vt in ſpiritu amoris & non cum perturbatione timoris procedatur. Reg 33. Quod diſcrimen eſt
inter

inter cætera veteris ac noui teſtamenti, nempe quod in illo plurimæ eſſent leges ceremoniales, & iudiciales, iam denique abolitæ; in hoc vigeat lex amoris, lex gratiæ & ſpiritus, quæ nos liberet a lege peccati: hoc prope diſcrimen eſt inter mortuas conſtitutiones, & ordinationes hoc ſpiritu deſtitutas, & eaſdem informatas atque animatas ſpiritu charitatis, a quo ſpiritu præcipuè pẽdet earumdem executio & obſeruatio. Ex hoc igitur defectu prouenit vt Religioſę diſciplinæ vigor elangueſcat, ac ſplendor obteratur; ſed in quos huius defectus culpa referenda ſit, ſuperiores an inferiores, merito poſſit ambigi; & opere pretium ſit exquiri. In ſuperiores culpam eam reiicit D. Leo: inferiorum, inquit, ordinum culpæ ad nullos magis referendæ ſunt, quam ad deſides negligenteſque Rectores, qui multam ſępe nutriunt peſtilentiam, dum neceſſariam diſſimulant adhibere medicinam. Quam in eandem ſententiam Nazianz. ſubditorum mores, vti opera de artificibus, ſic de ſuperioribus teſtimonium ferunt; Nempe, *ſecundum iudicem populi, ſic miniſtri eius; & qualis Rector ciuitatis; tales & inhabitantes in ea:* ad exemplum fere moreſque ſuperioris accomodant ſe & conformant inferiores, & illi non tantum comittendo, ſed & omittendo peccant; non occurrendo maturè iis, quę ſe offerunt, periculis, & incommodis, grauiter delinquũt. Quare penſet, inquit D. Grego. M. Pontif.

tiſ. qui ad ſatisfaciendum diſtricto iudici de ſua tantum anima vix ſufficit; quia quot regendis ſubditis præeſt, reddendæ apud eum rationis tempore tot ſolus animas habet. At nonnullis videbitur in inferiores magna pars eius culpæ reijcienda, quod difficiles ſe præbeant, ac ſæpe ſpem omnem correctionis ac curationis præcludant; non ſint oues, vel agni quibus regendis nulla ſit difficultas, qui ſponte ductorem ſequantur; ſed lupi vulpes, canes, vituli proterui, qui ſe duci ac regi non patiantur: ægri faſtidioſi qui medicinam omnem reſpuant; aut phreneſi laborantes, qui curari nolint, in ipſumque

in Pſal. 97. medicum ſæuire non vereantur. Deo nos comittamus, aiebat D. Ambroſ. & Dei vices gerentibus, parati, quo velit curari medicamento; nouit ipſe quę ſingulis vulneribus medicamenta conueniant. Vide eum qui curari velit, in omni medici genere acquieſcentem, ſi differt medicus, æger ſe offerre debet, vt citius ſanetur, vinculis vltro ſe debet aſtringere, quò ſit ſanatio ſectioq; ſecurior. Cum diſciplina religioſa potiſſimum pendeat ab interna lege, ac ſpiritu charitatis, ab vtriſque ſuperioribus & inferioribus ſæpe peccatur, dum eorum culpâ fit, vt dominetur Amor proprius æmulus amoris Dei, qui per illum imminuitur atque extinguitur: pugnant inter ſe charitas atque cupiditas; dum huic indulgetur, ac fręna laxantur, Charitas reprimitur atque obſcuratur, ne dicam

cam

cam extinguitur: peccant ſuperiores nimia quandoque ſeueritate, nimium aſtringentes & pro lacte ſanguinem exſugentes; quandoque laxitate priuatis affectibus indulgentes & pudore quodam humano delinquentes minime pœnis coercentes; peccant inferiores ſuperbia & nimia proteruitate, immoderata corporis cura, complacentia ſui, de aliis, maximè ſuperiorbus, iudicandi libertate. In vtriſque dominatur amor proprius, & quęrunt quę ſua ſunt, non quę IESV CHRISTI. Peccant vtrique dum multum operę ac ſtudij ponunt in externis quibuſdam obſeruationibus ſæpe minutis, & non magni momenti, neglectâ ſpiritus interni curâ, dum prę terito nucleo, hęrent in cortice; dum externæ modeſtię, fictęque amicitię maiorem non nunquam, quam charitatis rationem habendam ducunt; dum aliud corde tegunt aliud ore promunt; ementitâque diſſimulatione mentem ſuam obtegunt & minimè ſincerâ ac apertâ veritate nituntur: ſunt plerique ὀφθαλμόδουλοι oculis ſeruientes, qui in pręſentia tantum eorum quos verentur, rectę agunt; vbi illi terga vertérunt, & ipſi mores vertunt. Extant pręclara P. Eucardi monita ad ſuperiores, quorum illud primum eſt. Vt eo ſpiritu, qui Societatis eſt proprius, & ſuauiſſimo quodam amore ſubditos regant etſi quandoque à perfecta obediendi ratione declinent ſubditi, tamen intelligant ſuperiorum eſſe, vt iſtam hominum

 imbecili-

imbecilitatem & fragilitatem ſingulari quadam dexteritate & amoris ſignificatione, proſequantur; poſcet enim iuſtitiæ ratio, vt qui ſe Chriſto Domino totos liberaliſſimè deuouerunt; pari charitate recepti gubernentur. Namque animus iſte liberalis & plenus amoris, adiunctâ diligentiâ ac ſolicitudine paternâ facillimè efficiet, vt ex præceptis inſtituti noſtri viuatur. A ſubditis vero exigit vt in his qui præſunt, Chriſtum Dominum, cuius voluntate, ipſius locum ſuperiores tenêt, agnoſcant: vt enim in obediendo, non probitas ſuperiorum, non virtus, ſed Chriſti Domini honos ſpectandus eſt; ita, ſi quæ in eis imperfectionum maculæ adſperſę forte forent, ab illa prompta & perfecta obediendi religione diſcedendum non eſt. Quod deinceps admonet, de vitanda ſimulatione & parum ſincera agendi ratione, vtriſque, & ſuperioribus, æque vitandum eſt, vti iam monui. Nihil enim magis officere poteſt charitati, & animorum coniunctioni, perfecteque obedientiæ, quam hæ fraudes & artes agendi tectę; quæ tamen hominibus ſolertibus & ingenioſis diu tectę & obſcuræ eſſe non poſſunt. Hic igitur ſpiritus amoris ab vtriſque ſuperioribus & inferioribus in Societate ſuſcitetur, conſeruetur & in dies augeatur; vt diſciplinæ religioſę ſplendor ac vigor ipſiuſque Societatis exiſtimationis ac famę bonus odor magis effloreſcat: ſi ſtudeamus puritati conſcientię, mortifica-

tioni paſſionum, quatenus obſeruatio quidem regularum exiget; orationi & conſuetudini cum Deo; tum ad fœlicem optatamque mortem nos comparemus: ex ſpiritu amoris diuini mox enaſcetur ſpiritus orationis & mortificationis; quo quamdiu Societas imformabitur; viuida ſemper erit ac valens, nec facile inueteraſcet atque deficiet. Interim quod pulchrè Chryſologus monet ſepiat nps paterna Reuerentia, & obſeruantia tam amandi Patris (S. Ignatij & præpoſitorum noſtrorum) matris componat affectio: matris optimæ Societatis, quę nos genuit, & enutriuit; fouit, ac pertulit hactenus haud merentes, inſtituit omni litteratura ac doctrina; & quod caput eſt pietate ac virtute informauit: Congratorum cuſtodiamur aſpectibus: tot patrum ac fratrum, tam illuſtrium omni virtute ac ſanctitate conſpectu conuictu, colloquiis ac domeſticis exemplis in officio contineamur & extimulemur. *ſerm. 1. de filio prodigo.*

CAPVT X.

DE PRÆSTANTIA INSTITVTI Societatis, & arctiori noſtra ad perfectionem obligatione.

SPIRITVS *Domini ſuper me, propter*
Iſai. 61 *quod vnxit me, Euangelizare pau-*
1. *peribus miſit me, ſanare contritos*
corde, prædicare captiuis remiſſio-
Luc. 4. *nem, ac cæcis viſum, dimittere confractos in remiſ-*
18. 19. *ſionem prædicare annum Domini acceptum, & diem retributionis.* Hoc de ſe Dominus vaticinium Iſaiæ apud populares ſuos & ciues Nazarenos interpretatus eſt, quod liceat mihi ad eius Societatem cuius ipſe eſt caput, princeps, auctor, rector, anima, vita, ſalus, incolumitas omnis ac fœlicitas, per quem illa quicquid poteſt ad animarum ſalutem exequitur; nam ſine illo nihil omnino poteſt, qui illâ velut organo non dedignatur vti, qui per illam, regnans in cœlis operatur quæ olim operatus eſt in terris; liceat inquam id accommodare. Spiritus Sanctus abſque menſura in Chriſtum Dominum effuſus eſt adeo largiter & exuberanter, vt in omnia membra redundarit, hocque etiam extremum nuperæ ſuæ Societatis ſeptiformis ſpiritus copia donorum cœleſtium & interior vnctio

deuotionis

euotionis ac feruoris perfuderit. Quare ò Ieſu-Chriſti Vicarijs miſſa eſt Societas in niuerſum mundum; Euangelizare paupe-ibus & mitibus, lætum nuntium ad ferre uæ ſalutis, & redemptionis; catechiſmo ru-les paſſim & idiotas informare, contritorum corde ac pœnitentium alligare vulnera Sacramenta illis pœnitentiæ & Euchariſtiæ miniſtrare velut oleum & acetum diuinæ clementiæ & iuſtitiæ mixtam indulgentiæ ſeueritatem inſtillare, prædicare captiuis remiſſionem, & cæcis viſum, fidem & indulgentiam miſeris annũciare peccatoribus, prędicare annum acceptum remiſſionis, peccatorum iubileum, ſimul & diem retributionis, extremi iudicii; vt quos amor non allicit, timor impellat atque in officio contineat. Quæ quidem ſacræ functiones ad animarum ſalutem pertinentes, haud obſcurè præſtantiam inſtituti Societatis aperiunt ac demonſtrant: tum & finem Societatis & media ad eum accommodata continent; ex quo duplici capite finis & mediorum hæc ipſa dignitas ac præſtantia Societatis apertè deducitur. Finis Societatis in bullis Pontificiis exprimitur fidei propagatio, & defenſio, animarumque in vita & doctrina Chriſtiana progreſſus: à B. P. Ignatio finis huius Societatis ſtatuitur, non ſolum ſaluti & perfectioni propriarum animarum cum diuina gratia vacare; ſed cum ea impenſè in ſalutem & perfectionem proximorum incum-

Pauli 3. in formula Inſtituti Iulij 3 Gregorij 13 Quanto fructuoſius.

In examine c.1

bere eundem explicat 4. part. conſtit; cum ſcopus ad quē Societas tendit, ſit ſuas & proximorum animas ad finem vltimum conſequendum, ad quem creatæ ſunt, iuuare &c. Qua in ſalute, & perfectione, tum propria tum proximorum quam plurimorum, ita eſt maior Dei gloria, maius obſequium quod eius maieſtati deferri à nobis queat, vt Dominus Deus à ſuis creaturis agnoſcatur, adoretur, obſeruetur, omni pietate ac religione colatur; ad hanc maiorē Dei gloriam S. Ignatius omnes ſuas curas & cogitationes conuertit; nec alium habuit, ſibi propoſitum ſcopum in aggreganda & inſtituenda Societate, quam animarum ſalutem ac perfectionem. Ad eum finem perquam accomodata media, ac ſubſidia ſuis præſcripſit, ad propriæ ſalutis finem continuum orationis & mortificationis ſtudium; ad proximorum, catechiſmos, conciones, lectiones, Sacramentorum Pœnitentiæ & Euchariſtiæ adminiſtrationem. Adde vſum ſpiritualium exercitiorum, priuata colloquia, & exempla honeſtæ vitæ ac virtutum, præter aſſiduas preces in eundem finem Deo oblatas. Ex eodem duplici capite finis ac mediorum. non modò præſtantia perſpicitur inſtituti; Verùm & arctior quædam noſtra ac ſingularis acquirendæ perfectionis obligatio, vt proximorum quoque ſalutem ac perfectionem promoueamus, atque idonea diuinæ bonitatis, eo in genere euadamus inſtrumenta.

Vulgatum

ulgatum illud Areopagitæ magni Dionyſij; *de cæleſti hierarchia c. 9.*
mnium diuinorum diuiniſſimum eſſe
ei cooperatorem fieri, circa ſalutem ani-
arum: iuxta illud Apoſtoli: *Dei enim ſunt adiutores.* Ad Epiſcopos quidem perti- *1. Cor. 3. 9.*
et hic ſupremus gradus perfectionis, non
odò iam acquiſitæ; ſed & aliis conferendæ
ſque formaliter vt loquuntur ingenerando
m perfectionem, doctrinâ, moribus & ſa-
orum Ordinum collatione, ſimul & Con-
rmationis ſacramento: ad Religioſos verò,
uorum finis, & inſtitutum eſt ſaluti ac per-
ectioni proximorum incumbere, proximus
ertinet gradus perfectionis acquirendę eo
ne & acquiſitæ, vt in proximos eà deriuetur
iſpoſitiuè ac præparatiuè, vt digni ſint &
lonei quibus ipſa perfectionis forma diui-
itus & à maioribus hierarchijs conferatur:
nde cum duplex ſit ordo ac generica diuer-
tas Religionum, quarum aliæ ſunt Mona-
horum, aliæ clericorum; Societas à Triden-
ina Synodo dicta eſt, Religio Clericorum
ocietatis IESV, dici potuit Presbyterorum,
úm nullus niſi presbyterio initiatus ad
rofeſſionem admittatur; & ſanè functiones
uibus proximorum ſaluti ac perfectioni va-
at, functiones ſunt clericorum & Presbyte-
orum, in adminiſtratione cæleſtis doctrinę
er catechiſmos & conciones ſacramento-
um Pœnitentiæ & Euchariſtiæ, quæ ipſa di-
ini verbi & ſacramentorum adminiſtratio,
uantam poſtulet vitæ ſanctitatem, ac per-

fectionem, nemo non videt; quantâ ſit opus innocentiâ, prudentiâ, patientiâ, charitate, zelo, magnanimitate, longanimitate, dexteritate ad animas Chriſto lucrificandas, purgandas, illuminandas, vnjendas, Deo; quam ipſe purgatus, illuminatus Deo coniunctus, eſſe debeat, quo Deus ad tam illuſtres fructus vtatur inſtrumento.

Nihil dignius, eminentius, diuinius excogitari poteſt Chriſti corpore tum vero ac reali in Euchariſtia, tum myſtico, quod eſt Eccleſia; quęnam igitur eius viri virtus eſſe debet, ac ſanctitatis eminentia, quæ dignè contrectet hoc vtrumque corpus, qui ſacro ore conficiat Euchariſtiam, Deo reconciliet pœnitentes, & vti par eſt viua Chriſti mem-
Matt. 24. 45. bra pertractet, *quis putas eſt fidelis ſeruus & prudens quem conſtituit Dominus ſuus ſuper familiam ſuam*, Chriſti Vicarius, ac perfectus imitator, vir Apoſtolicus inconfuſibilis operarius. De primis Patribus Paulus IV. inquit; ſicut nomen Iesv aſſumpſerunt; ita opere, doctrinâ & exemplis Dominum noſtrum Ieſum-Chriſtum imitari, & illius veſtigia ſequi nitantur: Apoſtolicum ſanè (abſit verbo inuidia) Societatis eſt inſtitutum; Apoſtolicæ functiones & viuendi rationes, in animabus perquirendis ac Chriſto Deo ſuo ac vltimo fini conciliandis: magna igitur nobis incumbit acquirendæ perfectionis obligatio, magna eſt dignitas inſtituti. Eminentiſſimus certè finis & ſcopus ad quem

conti-

continenti ſtudio tum orationis rebus in omnibus, adſpirandum eſt; nulla huic ſtudio par adhiberi poteſt contentio, nulla ſat magna vel diligentia vel induſtria, vel cura, & opera præſtari poteſt, ſanè religioſæ huius vocationis ac cõmiſſorum nobis talentorum, admodum exacta repoſcetur ratio, non mediocris inſtitutionis in optima hac ſchola quam in omni genere doctrinę ſacrę ac ſpiritualis tot iam annos accepimus, fructus exigetur; vt nos geſſerimus in animarum piſcatione, ac negotiatione inprimis propriæ ſalutis, & perfectionis cura, in imitatione virtutum Chriſti Domini, quem nobis ducem, propoſueramus, in itinere cœptæ perfectionis vti proceſſerimus; tum & quæ animarum lucra neglexerimus; diſquiretur. Id igitur agamus his iubilei ſuſceptis exercitiis, vt ad eum extremum diem nos comparemus accuratius, atque innouato feruore ſpiritus, nouam aggrediamur viuendi rationem, inſtituto noſtro tam eminenti conſentaneam, dignam Chriſto Ieſu, ſupremo principe, ac capite noſtro; dignam S. Ignatio, eius vexillifero; dignam corpore & cohorte Societatis, cui ſumus inſerti & aggregati; dignam militante & dimicante tota Societate vt in eandem aliquando regnantem ac tiumphantem transferamur.

CAPVT XI.

DE CONTEMPLATIONE ET actione, ex qua vtraque, mixtum vitæ genus ſequitur Societas.

c. 3. Eccleſiaſt. hierarchia. DEcentiſſimvs diuinarum rerum ordo, eſt inquit magnus ille Dionyſius, vt prius communicet, atque impleatur S. Præſul, his, quæ per eum diſtribuenda ſunt cæteris, diuinis donis, & ſic tradat cæteris. Loquitur de ſacramento Euchariſtiæ; ſed par eſt ratio cæterorum donorum & inferiorum Sacerdotum; vt in radijs ſolis, tenuiores, limpidioresque ſubſtantiæ primâ influenti luce replentur, ſicque exuberantem lucem in ſubſequentes ſolis vice transfundunt; ita non ſine periculo diuinis in rebus, quiſque aliis ſe ducem præſtare præſumit. qui non per omnia euaſerit ſimilis Deo: Quantum id eſt ſimilem eſſe Deo! In eãdem *Orat 7.* ſententiam Nazianzenus: cauendum, ait, ne admirandæ virtutis mali pictores exiſtamus; ille virtutis bonus pictor eſt qui virtutis bonum exemplar eſt, ille malus pictor, qui linguâ pingit, vitâ expungit: propterea purgari prius vult, deinde purgare; ſapientia inſtrui, atque ita demum alios inſtruere; lux

fieri, & alios illuminare; ad Deum appropinquare & ita alios adducere; ſanctificari & poſtea ſanctificare, cum manibus ducere (id eſt operum exemplis, cum prudentia, conſilium dare. Sanè Rex Propheta Dauid priuſquam diceret: *docebo iniquos vias tuas*; Spiritum diuinum poſtulauit *Cor mundum crea in me Deus, & ſpiritum rectum innoua in viſceribus meis.* Iterum: *ne proiicias me à facie tua, & Spiritum Sanctum ne auferas a me.* denique: *redde mihi lætitiam ſalutaris tui & ſpiritu principali confirma me*; ac tum ſequitur; *Docebo iniquos vias tuas, & impij ad te conuertentur.* *Pſa.50.* 12. 13. *V.* 14. 15.

Si ad munus aſpiras Apoſtolicum, Apoſtolico opus habes ſpiritu: Apoſtoli prius repleti ſunt Spiritu Sancto; tum cœperunt loqui. Tribus hiſce pſalmi verſibus tres auguſtiſſimæ Trinitatis perſonas inuocare poſſumus, earumque diuinam opem in animabus iuuandis implorare: ô Spiritus S. Deus, cor mundum crea: ô Fili Saluator, ne proiicias me à facie tua: ô Pater cœleſtis, redde mihi lętitiam quę breuis oratio multis & familiaris, & experimento comperta ſalutaris. Multus quoque eſt Bern. vt perſuadeat iis qui alios lucrari conantur, ſæpius conchas exhibeant quam canales. Gregorius quoque Pontifex inquit; electi & boni ſic lucra aliorum expetunt, vt ſui nulla damna patiantur pleni quippe in ſeipſis ſunt, effluentes aliis, & de abundantia ſui, ſic aliis tribuunt, vt ſuę plenitudinis aliquid non amittant; ſic aliis *In cant. 2. de cõſid. 3.* *1. Reg. c. 1. 9.*

prę-

præbere oleum nituntur, vt à ſe fomenta luminis non tollantur; vt dum illuminant alios ſe non extinguant; imo ſeipſos magis & prius illuminent; dum alios incendunt amore diuino, ſeipſos magis incendant; duces aliis præeant, & iter quod demonſtrant, primi conſtanter ingrediantur. Vt nutrix infantis Regii, lauto ſemper & exquiſito cibo veſci debet, vt purum illi lac, & defæcatum inſtillet; vt qui eſt ab eleemoſynis Regi curare debet ne vacuum, ſed bene refertum ſit marſupium, ne nummi deſint, quos in egenorum ſtipem diſpertiat; vt fons & puteus quò magis exhauritur, eò purioribus ac largioribus ſcatet aquis: ita qui ſaluti vacat alienę, ſuæ comprimis curam habere debet, ex qua & aliena pendet, tum quę diuina eſt liberalitas, & munificentia prouidebit Deuş, ne quid, aliorum causâ ſuceptus labor proprię perfectionis imminuat: Cui bonus, qui ſibi nequam? ſed non patietur Deus, ſi bono te animo ſaluti ac perfectioni proximorum impendas, id tibi damno ſit, & perfectionis impedimento. Ea de cauſa Societas mixtum vitæ genus ex actione & contemplatione contemperatum, excolere ſe profitetur; non ſolam contemplationem, quâ Deo fruatur, illique adiungi ac familiaris euadere ſtudeat; nec ſolam actionem quâ proximis opituletur, eorumque ſaluti ac perfectioni curandæ inuigilet; ſed æque & ex propoſito vtramque velut inſtituti ſui partem amplectitur.

Vt charitas infuſa duplicem, Dei proximique continet amorem, ſuntque iſti amores inter ſe connexi; cum ex Dei amore naſcatur amor proximi, hicque crebrò ac ferventer exercitus Dei amorem exſuſcitet, promoueat, confirmet; ita ſibi cohęrent, mutuoque iuuant ſalus ac perfectio propria, cum proximi ſalute ac perfectione copulata; vt mutua ſibi præſtent ſubſidia & incrementa: quod genus vitæ ad Prælatos præcipuè pertinet, auctore Gregorio; ſit Rector in actione præcipuus, præ cunctis in contemplatione ſuſpenſus, ſed ad omnes diuini verbi & Sacramentorum adminiſtratio pertinet, vt S. Thomas, quibus, cum Deo & proximo verſandum eſt. Cum Deo quidem verſari, & eius cõſuetudine perfrui, non modò cuique optatiſſimum & iucundiſſimum eſſe debet; ſed & nobis, & proximis longè vtiliſſimum & propè neceſſarium eſt. Nam Deus lux eſt, quæ nos ſuo ſplendore perfundat, mentiſque noſtræ tenebras diſcutiat, vt eius illuſtrati claritate, & viuifico calore ſuccenſi, reddamur idonei ad agendum cum proximis, in eoſque cæleſtia dona transfundenda: abſque eius ope ſingulari fruſtra laborem proximos iuuandi ſuccipiamus. B. Franciſcus Sales Geneuenſis Epiſcopus comparat vitam deuotam, quare & maximè Deo deuotam, religioſam; ſchalæ Iacob Patriarchę, è terra in cœlum erectę, cui Deus ſibi placens innitatur, per quam

1. p. Paſtor. c. 1.

S. Th. 2. 2. q. 18. a. 1. ad 1.

l. 1. Introduct. c. 8.

Angelos

Angelos vltrò citroque commeantes Patriarcha vidit; extremitates ſchalę laterales ſunt oratio, quâ impetratur amor Dei, & ſacramentorum frequentatio, quâ & obtinetur & confertur proximis hic diuinus amor; gradus ſunt varij eiuſdem amoris actus exerciti, per quos itur de virtute in virtutem; aſcenditur ad Deum contemplando, deſcenditur ad proximos eis opitulando; qui ſchalam hanc ineunt, homines ſunt, ſed Angelici aut Angeli corporibus humanis induti; cor & mentem habent Angelicam, ſed reliquum corpus humanum: iuuenili ſunt ſpecie, quod pleni ſunt vigoris & agilitatis ſpiritus: alas habent quibus ad Deum euolent orando; pedes quibus cum proximis gradiendo ſubſidium illis adferant: vultu ſunt eleganti, & hilari; quod res omnes ſumma cum pace, alacritate, ac iucunditate peragunt: tibiæ, brachia, pedes, caput nuda ſunt; quod eorum actiones, intentiones, affectiones puriſſimæ, vnam Dei gloriam ſpectent: reliquum corpus veſte, ſed tenui, ſplendenti, byſſinâ coopertum eſt; quod vtantur commodis, & rebus huius ſæculi, temperanter, purè, moderatè, quoad neceſſe eſt, ad vitæ ſuſtentationem. O vtinam tales Angelos, aut homines Angelicos nos hic iubileus efficiat; in terris corpore, ſed animo verſantes in cœlis. Quemadmodum Moyſes non niſi conſulto propitiatorio, ex eoque receptis diuinis reſponſis populum regebat; ita

no-

nos, non niſi Deo propitiato eiuſque ope diuinâ prolixiùs imploratâ, ad proximorum ſalutem curandam aggredi conuenit. Nam ſine hac ope, vti ſæpe dictum eſt, nihil omnino poſſumus. Vtrique igitur vacandum & contemplationi & actioni; & contemplationi quidem diutius ac crebrius, quantum & charitas veritatis, & neceſſitas charitatis poſtulauerit, vt loquitur S. Auguſtinus. Quamquam diſtingui poteſt 19 *ciui ta.* 19.
actio duplex, vna quæ contemplationem antecedit, vti præuia diſpoſitio, & eius impetrandæ à Deo via eſt ac ratio, in mortificatione paſſionum & extirpatione vitiorum poſita, in operibus miſericordiæ corporalis, & ſpiritalis; ſed huius ratio nimis perfecta & accurata. Altera quæ ex contemplatione naſcatur; ex eiuſque copia & abundantia redundet in prædicatione verbi diuini, adminiſtratione Sacramentorum, in purgatione, illuminatione, & vnione animarum cum Deo ſuo; hæc actio vix à contemplatione diſtinguitur, & tanquam effectus cauſæ, ac formæ fructus, radici & & origini ſuæ ſemper adhæret. De ea S. Auguſtinus; eligant ſibi partem meliorem, 27. *de verbis Dom.*
quæ non auferetur ab eis, vacent verbo, inhient virtutis dulcedini, occupentur circa ſcientiam ſalutarem. *Memoriam abundantiæ ſuauitatis tuæ eructabunt, & in iuſtitia tua exultabunt:* quod chorum & cantum ſolemnem non habeat Societas, nihil eius per- *Pſal.* 144. 7.

fectionis derogat; cum potior ſit oratio mentalis, vocali, nec fini Societatis chorus conueniat. Quod moderatione magna vtatur in pœnitentiis & aſperitatibus externis, pro cuiuſque conditione & corporis habitudine, magna eius laus eſt, nam princeps virtutum & auriga diſcretio eſt. Arctiſſimam eſſe regulam noſtram demonſtrat Suarès in accurata votorum & regularum obſeruatione. Sed patiamur nos ab aliis Religioſis ordinibus ſuperari ſolemni cantu, auſteritate, & aſperitate, pœnitentiarum, obedientiæ virtute & charitatis aduerſus Deum & proximum zelo, nemini concedamus, Deum vnum ſpectemus, illi nos probemus, hominum iudicia nihil moremur.

CAPVT. XII.

DE QVIBVSDAM NOTIS *Eccleſiæ communicatis Societati, quæ minima eius pars eſt, & vltima nata filia.*

VIx nata erat Societas, quæ Iesv nomine inſigniri cupiuit & obtinuit ab Apoſtolica Sede, cum arrogantiæ, propemodum hæreſeos accuſata eſt quaſi penes ſe eſſe Eccleſiam, Donatiſtarum

Melch. canus l. 4. c. 2.

mere

more gloriaretur: verùm Donatiſtæ penes ſe ſolos Eccleſiam remanſiſſe, reliquo terrarum orbe perijſſe falsò gloriabantur: Societas ſe minimam eſſe Eccleſiæ Catholicæ filiam, perquam obſequentem, minimamque partem in Eccleſia vniuerſali comprehenſam, minimam fidelium qui ſemper in Eccleſia fuere, & ſunt, & erunt eius protectione tuti ac ſecuri, congregationem eſſe profitetur, longè abeſt ab hæreticorum diſſentione, ac ſchiſmaticorum obſtinatione. Quod toti conuenit, homogeneo præſertim, conuenit & ſingulis eius partibus; quod generi tribuitur, & ſingulis ſpeciebus accommodatur; ſæpe generis nomen ſpeciei tribuitur, vel quod nihil inſigne admodum habeat; vt brutas pecudes animalia vocamus; vel quando deeſt alia appellatio, vt Spiritus Sancti, quæ tribus perſonis communis eſt, tertiæ tamen appropriatur. Quis filiam accuſet quæ derelictum aliquem matris ſuæ titulum, ſummâ eius vſurpet voluntate, & pro ſua aduerſus eam obſeruantia? ſunt, & reliquæ fidelium congregationes Societates IESV, eoque nomine potuerunt appellari; ſed placuit Apoſtolicæ Sedi, illud vocabulum adhuc non occupatum, Religioni à S. Ignatio inſtitutæ, tribuere. Quod ait Apoſtolus; *fidelis Deus, per quem vocati eſtis in Societatem filii eius Ieſu Chriſti Domini noſtri*; & alter Apoſtolus Euangeliſta; *vt & vos Societatem habeatis nobiſcum, & Societas* 1. Corin th. 1.9.

tas noſtra ſit cum Patre & Filio eius Ieſu-Chri-
1. Ioan *ſto;* generatim omnibus fidelibus,& ſpeciatim
nis 1.3. hominibus Societatis conuenit, ſunt & ho-
mines Societatis humilitate & charitate in-
ter ſe coniuncti, fratres minores & minimi;
ſunt & in iis multi prædicatores eximii nec
2. Corin tamen in alienos titulos ſe immittunt. An non
th. 1 & multæ particulares Eccleſię nominãtur
1. Corin quę eſt Corinthi, Galatiæ, Laodicenſium,
th. 6. Theſſalonicenſium: immo & priuatæ fami-
2. The- liæ; *ſalutant vos,* inquit Apoſtolus *in Domino*
ſſal. 1. adColo. *multum Aquila & Priſcilla cum domeſtica ſua*
4 16. *Eccleſia.* Nemo mihi vitio vertat, ſi illud
1. Corin Eccleſiaſtici aliis minimè ſecluſis ordinibus
th. 16. Societati attribuerim, *filii ſapientiæ Eccleſia*
19. Eccleſ. *iuſtorum, & natio illorum obedientia & dilectio.*
3. 1. Quã ratione nihil obſtat, quin & alia nomi-
na atque epitheta Eccleſiæ, ad Societatem
quoque traducantur; quod ſit domus & ædi-
ficium Dei; quod ſit grex ouium Chriſti Se-
lectus; eo paſtore ſecurus; quod ſit corpus
Chriſti; populus eius acquiſitionis; ſponſa
Chriſti. Nam ſi ſingulæ fideliũ animæ ſpon-
ſæ vere dicantur, & tamen vna ſponſa cum
tota Eccleſia; multò magis priuatæ fidelium
2. Corin congregationes eãdem ratione ſponſæ di-
11. 2. centur: *Deſpondi enim vos vni viro, virginem ca-
ſtam exhibere Chriſto.* Iam quemadmodum
vna eſt Eccleſia in triumphantem & militan-
tem diuiſa; ita & Societas, alia triumphans
ac regnans in cœlis, alia militans adhuc, &
in terris peregrina degit. Quod alio libro
de

de B. V. Sodalitate & Societate ſimul oſtendi, vna eſt, Sancta Catholica, & Apoſtolica.

Vna ſub vno ſupremo capite Chriſto Domino, Romano Pontificæ eius Vicario & Præpoſito Generali Pontifici ſubordinato, a quo ille pendet vno; ſummâ membrorum inter ſe & cum capite coniunctione. Nec ab alia re magis commendari poſſe videtur Societas quam ab hac ſubordinatione mutuáque omnium membrorum connexione & charitate; vnus eſt exercitus, in quo varij tamen ſunt ducum gradus, & ordines, Cum Eccleſia nobis *vnus eſt Dominus, vna fides, vnum baptiſma.* *Ad Eph* 1.

Sancta, quod Deo dedicata ſit ac conſecrata, diuino cultui addicta & deuota cum ſancto capite Chriſto Domino totius ſanctitatis fonte coniuncta, ſanctiſſimis vtens ſacramentis, ſanctiſſimis conſtans regulis ac conſtitutionibus, ad ſanctitatem & innocentiam ſanctis exercitationibus virtutum omnium adſpirans, quodque, Dei gratiâ, ſanctis abundet viris, eximiâ ſanctitate, dono prophetiæ, & miraculorum illuſtribus.

Catholica toto terrarum orbe diſperſa, non in Europa modo, ſed & quaqua verſum Aſia, Africa, America, India vtrâque, Orientali, & Occidentali, Iaponia, China, Peruana, Mexicana Regione, Miſſionibus ac Domiciliis conſtitutis apud exteras gentes & infideles, quarum multas myriades iam ad

Chriſti fidem perduxit, quaſque chriſtianis moribus ac pietate pergit excolere.

Apoſtolica, quam in Apoſtolica B. Petri cathedrà conſidentes Epiſcopi Romani, Chriſti Vicarij, quotquot opinor ab inſtituta Societate fuerunt, diplomatis ſuis approbarunt, multis auctam & ornatam ab ſe priuilegiis, in ſuam ſuſcepere tutelam. Sed quoniam vocabulum iſtud Catholicam & Apoſtolicam, antiquitatem quoque temporis inſinuat, quo primum orta, & ab Apoſtolis fundata ſit Eccleſia, aut potius à Chriſto per Apoſtolos in vniuerſum mundum propagata: neque hâc quidem laude caret Societas, quę rectiſſimè noua-antiqua dicatur & à Chriſto Domino Apoſtoliſque originem traxiſſe comprobetur. Nam ſi quod pluribus confirmat & rationibus & auctoritatibus P. Hieron. Platus conſtiterit ſtatum Religioſum, primùm in lege vereri deſignatum, tum ab ipſo Chriſto inſtitutum, in ipſis Apoſtolis, eorumque tempore maximè viguiſſe, & ad noſtra tempora deinceps propagatum fuiſſe, præſertim in religioſis Clericorum ordinibus; cùm in eis cenſeatur Societas, nemo de Societatis antiquitate iure ambigat, quineandem illam in Chriſti Domini & Apoſtolorum collegio recognoſcat, in ſanctiſſima illa familia Chriſti domeſticorum, in qua Paupertas, Caſtitas, Obedientia, quæ ſunt Religioſi ſtatus firmamenta, quibus continetur & conſequitur, etiam

l. 2. de bono ſtatus Religioſi.

cum

cum voti religione & ſumma quæ cogitari poteſt perfectione, ſeruabantur. Quæ diſputatio latius omnino ſe porrigeret, nec huius libelli contineretur anguſtiis: quare id vnum aſſero; conſilia Euangelica, & Societatis ſpecialia quædam inſtituta, ex Euangeliis haud obſcurè deduci ac confirmari, & hanc ſummam laudem ac perfectionem ordinis noſtri fore, ſi ad eam viuendi rationem, quam Dominus in terris cum Apoſtolis agens tenuit, imitatione ac ſequelâ aliquâ licet non parum diſſitâ, eum ope eius gratiæ, potuerit attingere. Nihil certè nec in doctrina nec in religione, & Dei cultu, nec in vita ac moribus nouum & inuſitatum ſequitur Societas; quod non cum Chriſti Domini, Apoſtolorum, totiusque Eccleſiæ doctrina, religione ac vita planè conſentiat: Chriſti Domini imprimis tum & Apoſtolicorum virorum veſtigiis inſiſtere contendit; eandem morum ac vitæ ſemitam tenet; eorum doctrinam omnem, diſciplinam, ac diuini Numinis colendi rationem amplectitur, aduerſariaſque omnes ſectas atque hæreſes ex animo deteſtatur; tum & à prima ſui origine & inſtitutione ab Eccleſia matre in gremium veluti receptam, agnitam, ac velut vltimo natu filiā, tam benigniſſimè habitam ac defenſam ſe eſſe ſummè gloriatur. Kemnitius apud Payuam à SS. Pontificibus excogitatā ſcribit Socitatē vt labentem Romanā Eccleſiā aliquo modo fulciret. Fallitur

homo Lurheranus,dum labentem Eccleſiam ſibi fingit, quæ ſuper immobili petrâ Chriſto Domino, eiuſque Vicario fundata eſt ac ſtabilita; aduerſus quam portæ inferi non præualebunt, Iterum fallitur dum opprobrio ducit Societati, à SS. PP. eſſe inſtitutam, quod Societas ſummo ſibi ducit honori. Paulus III. qui primus confirmauit habet; per me inſtitutam, & approbatam; ſed non, per me excogitatam, inſtituit, ſuggerente & humiliter deprecante cùm primis ſociis S. Ignatio, quod eius beneficium in ſæcula omnia Societas agnoſcet ac Farneſianæ familię, vel hoc nomine clientem ſe eſſe lubens profitebitur. Niſi ſunt Lutherani, hæreſeos ſuę annum ſecularem celebrare, imprudenter & impudenter; cum ea ipſa re nouitatem, ſuæ ſectæ & doctrinæ falſitatem toti mundo propalarint; quę ante natum Lutherum omnino non fuerit. Si bonam partem hęreſeon attenderis, aut in Simone Mago, Ario, Aërio, Iouiniano, & Ioanne Wicleff, aliiſque hęreſiarchis pridem damnata fuerit; quorum impuros errores reſorbuit Lutherus, aut quorum è ſterquilinio collectis ſordidiſſimis pannis variè conſciſſis ac laceris nouum centonem Euangelicæ reformationis confarcinarit. Ægerrimè ferunt Nouatorum agnomen, quod à Baronio aliiſque crebius omnino quam velint illis attribuitur: ſed quidni Nouantes & Nouatores appellentur, qui nouæ ſuæ ſectę Lu-

theranę primum annum ſęcularem celebrarint, & quot annis hoc interuallo, nouas fidei formulas procuderint, & ſub nundinas Francofordienſes in lucem emiſerint? Quęſierit quiſpiam ex hiſcè Lutheranis: Primis hiſce centum annis, quibus interea miraculis claruerint? quibus viris eximia ſanctitate pręſtantibus? quot infideles ad fidem perduxerint? quando extra popinam & cyathos ad Euangelium prædicandum, Orbem peragrarint? Qui cum magiſtro Luthero conuenerint eius diſcipuli Corloſtadius, Zuinglius, Oecolampadius, Caluinus? An Lutherum & Caluinum planè per omnia dogmata magiſtros ſequi & tueri ſe profiteantur? An ſuo magis iudicio cerebroque nitātur, nemini aſtricti, nullius aſſueti iurare in verba magiſtri? ſed miſſos faciamus ab hac ſacra tractatione prophanos homines: Ex P. Franciſco Suares cuius doctrinę magna merito apud omnes eſt auctoritas, qui de Societatis inſtituto iuſtum volumen euulgauit, de eiſdem communibus Eccleſiæ & Societatis notis ac laudibus, pauca adjiciamus.

CAPVT XIII.

SOCIETATEM NON SINE *ſpeciali motu & inſtinctu Spiritus Sancti inſtitutam.*

VT Deus ſummus vnus Eccleſiæ fuit architectus, & fundator; ita fuit vnus ipſe pro ſua bonitate Societatis primus ac ſummus inſtitutor: eam ſane non eſſe humanum inuentum, neque à S. Ignatij ingenio iudicióue excogitatam, aut humanâ ſapientiâ ac prudentiâ diſpoſitam; ſed ſpeciali inſtinctu ac motu Spiritus S. conceptam ac perfectam fuiſſe, probat Suares auctoritate Roman. Pontificum; qui compluribus bullis ſacrum hoc inſtitutum approbarunt ac cōfirmarunt; quod ipſo primo ſtatim aditu Paulus III. velut è cœlo delapſâ voce præſignificarat cum exhibitam legit formulam inſtituti; digitus Dei hic eſt. Nō tribuitur inſtitutio Societatis SpirituiSācto, eâ ſolum generali ratione, quâ omnia pietatis opera ab eo dimanant, ſine cuius ope nec inchoari, nec perfici poſſunt; ſed ſpeciatim quòd à ſingulari Spiritus Sancti prouidentia, quâ vniuerſam regit ac protegit Eccleſiam, ſingulari directione, motio-

ne,

ne, & inſpiratione ac in præcipuis ſuis partibus, auſim dicere, certâ reuelatione, duxerit originem.

Quamquam expreſſa reuelatione non fuerit, opus, tamen in ijs quę pertinent ad inſtituti ſubſtantiam, illa potuit acceſſiſſe; quin certè ſpecialem S. Ignatius inſpirationem ac directionem acceperit à Spiritu Sancto, ne quando poſſet abberrare à veritate & vtilitatibus Eccleſiæ, dubitandum non eſt: quod ipſum generatim de ordinibus religioſis cõſultus à S. Ignatio P. Laynez, qui eorum omnium primordia atque inſtituta perlegerat, aliquando reſpondit, eiuſque reſponſum confirmauit S. Ignatius, nec obſcurè docet hoc ipſum prooemio Conſtitutionum: quamuis ſumma ſapientia & bonitas Dei Creatoris noſtri, ac Domini, ſit quæ conſeruatura eſt, gubernatura, atque promotura in ſuo ſancto ſeruitio hanc minimam Societatem IESV; vt eam dignata eſt inchoare. Annum integrum in vrgenda & obtinenda Societatis approbatione poſuit S. Pater, cùm inſtituti formulam obtuliſſet Anno 1539. eamque Pontifex quatuor cardinalibus eximiâ doctrinâ, prudentiâ, ac virtute præſtantibus examinandam tradidiſſet, in quibus erat Cardin. Guidiccionius, à nouis ordinibus erigendis alieniſſimus, quod omnes ad quatuor reuocare vellet, qua de re librum ediderat; tamen eo ipſo cõprimis probante anno 1540. approbationẽ obtinuit,

obtinuit, cum retrictione numeri Profeſſorum ad 60; quæ reſtrictio triennio poſt omnino ſublata eſt; & tunc S. Pater tria millia ſacrificiorum, quæ Deo vouerat à ſuis paucis, miro omnium gaudio, curauit exſoluenda. Nempe in condenda Societate S. Pater, & primi eius Socij, non mediocriter laborauerunt, nos in eorum labores introimus, ampliſſimamque ſpiritalium bonorum ac gaudiorum meſſem, ex eorum laborioſa ſemente colligimus. Non repetam hîc illam vulgò notiſſimam probationem, quam perſequitur quoque Suares, ex oportunitate temporis, quo Societas inſtituta eſt cùm Lutherus ex orco pernitioſiſſimas eduxit hęreſes, & Romanę Eccleſiæ nefarium indixit bellum; cùm & Euangelio diſſeminando nouus Indiarum patefactus eſt orbis; illi inſiſtam probationi quam deducit Suares à fructibus quos in Eccleſia Societas edidit.
Matth. 720. Nam ſi verum eſt illud Chriſti Domini pronuntiatum, vti eſt veriſſimum, *ex fructibus eorum cognoſcetis eos. Arbor bona bonos fructus facit*; ex fructibus quos Societas protulit ac profert in Eccleſia, eius inſtitutio ſancta non obſcurè demonſtratur, de quibus fructibus luculenta habemus teſtimonia SS. Pontif. quę ſunt illuſtria Societatis encomia omni eius ſpe & expectatione ſuperiora.

Paulus III. in bulla 3. & 4. ad Societatem Iesv: per nos inſtitutam & approbatam

tam cuius ſpecimen, velut ager fertilis in Domino multiplices atq; vberes fructus animarum ad ſummi Regis laudem, & fidei incrementum, attulit, atque affert quotidie verbo & exemplo in populo Chriſtiano.

Pius V. in ſecunda bulla: innumerabiles fructus quos benedicente Domino, Chriſtiano orbi Societas Iesv viros litterarum precipuè ſacrarum ſcientiâ, Religione, vitâ exemplari morumque ſanctimoniâ perſpicuos, multorum Religioſiſſimos præceptores, ac verbi diuini, etiam apud longinquas & barbaras nationes, quæ Deum penitus non nouerant, optimos prædicatores & interpretes prouidendo fœliciſſimè adhuc attulit.

Gregorius XIII. quanto fructuoſius in colenda Domini vinea ſe exercet veneranda Iesv Societas, digniſque æternâ mercede operariis abundare conatur, tanto propenſius contendimus eam, Religioſamque ſubinde quam inſtituit prolem, vnde tota Reſp. Chriſtiana vbique ſubleuatur, proſequi, & confouere. In altera bulla, Aſcendente Domino, etiam prolixius.

Acceſſerunt ampliſſimę Bullæ Gregorij XIV. & Pauli V. quâ ſanctum & laudabile inſtitutum Societatis, eiusque propria ratio gubernandi, ſuperiorumque omnium Pontificum indulta ac priuilegia confirmantur ac denuo conceduntur. Eodemque referri poſſunt S. D. N. modò præſidentis

Eccleſię

Eccleſiæ Vrbani VIII. litteræ decretales Canonizationis S. Ignatii Loiolæ Societatis fundatoris & S. Franciſci Xauerij Indorum & Iaponiæ Apoſtoli.

Præterire non poſſum, tum diuino nutu Societatem inſtitutam, cùm proximè habendum foret Generale Tridenti Concilium Epiſcoporum totius orbis Europæi doctiſſimorum ac ſanctiſſimorum, apud quos ipſa ſe probare poſſet, ſuæque virtutis & eruditionis ſpecimen dare; tum & operam haud vulgarem conferre in coarguendis hæreſibus, fideique decretis condendis, vt PP. Laynez & Salmeronis vitæ teſtantur: eaque fuit origo plurimorum in Hiſpania, Gallia, Germania vtraque Collegiorum. Addam nunquam fere magis effloruiſſe Romanam ſedem ac Petri primatum, quàm ex quo cœpit ab hæreticis Luthero, Caluino, cæteriſq; oppugnari. Deus Opt. Max. ex eo tempore prouidit Eccleſiæ SS. Paſtores illuſtri ſanctitate ac virtute, prudentiâ, doctrinâ, vigilantiâ, ac vniuerſi gregis curâ conſpicuos; qui non tam verbis quam factis atque exemplis hæreticorum peruicaciam confunderent; è quibus qui Tridentinum indixerunt ac probarunt, ijdem & Societatem, Paul. III. Iulius III. Paulus IV. Pius V. Greg. XIII. Greg. XIV. Clemens VIII. Paulus V. Greg. XV. Vrban. VIII. denique, ad omnem poſteritatis memoriam ſemper a nobis omni laude celebrandi

brandi. Sed ad Suarez reuertor; is obſeruat præterea, quibus notis Eccleſia ac Chriſtiana religio commendata fuit vnquam, vt à Deo profecta; ab eiſdem ſocietatem haud vulgariter commendari poſſe.

Primò ab innocentia & ſanctitate vitæ, quâ primi Patres eius fundatores excelluerunt. Quemadmodum Apoſtoli & Apoſtolici viri eximia ſanctitate floruerunt, pluſque eâ quam eruditione ſacra vel miraculorum etiam gloriâ, ad Euangelium diſſeminandum, ac fundandam Eccleſiam contulerunt: ita S. Ignatius & eius ſocij ad ſocietatis inſtitutionem, propagationem, ac commendationem plus ipsâ vitæ ſanctitate quam vllâ ratione aliâ profuerunt: Quorum ego nomina, cognomina, diæceſes, ordinem vocationis, diem, menſem, annum quo quiſque obiit commemoranda duxi, vt vel hoc tenue meum erga eos obſeruantiæ monumentum extet.

Decem primorum Societatis Patrum Nomina, cognomina, Nationes, Diœceſes, Ordo vocationis, Dies, Menſis, Annus, & Locus, quo quiſque obiit.

Vocationis ordo.	*Nomen.*	*Cognomen.*	*Natio.*	*Diœceſis.*	*Ordo obitus*	*Locus.*	*Dies.*	*Menſis.*	*Annus.*
I.	S. P. Ignatius	Loiola,	Cantaber,	Pāpilionēſ.	5.	Romæ.	31.	Iulij.	1556.
II.	P. Petrus	Faber,	Allobrox,	Gebennen.	2.	Romæ.	1.	Auguſt.	1546.
III.	S. P. Franciſcus	Xauier,	Nauarręus,	Pampilon.	4.	In Sāctio inſula.	2.	Decemb.	1552.
IIII.	P. Iacobus	Laines,	Hiſpanus,	Segūtinen.	7.	Romæ.	19.	Ianua.	1565.
V.	P. Alphonſus	Salmeron,	Hiſpanus,	Toletan.	9.	Neapoli.	13.	Febru.	1585.
VI.	P. Simon	Rodericus,	Luſitanus,	Viſen.	8.	Olyſipone.	15.	Iulij.	1579.
VII.	P. Nicolaus	Bodadilla,	Hiſpanus,	Palentinē.	10.	Laureti.	23.	Septemb.	1590.
VIII.	P. Claudius	Iaius,	Allobrox,	Gebennen.	3.	Vienæ Auſtriæ.	6.	Auguſt.	1552.
IX.	P. Ioannes	Codurius,	Gallus,	Ebredunen.	1.	Romę.	29.	Auguſt.	1542.
X.	P. Paſchaſius	Broëtus,	Gallus,	Ambianē.	6.	Lutetiæ.	14.	Septemb.	1562.

Coiêre primum Societatem Pariſiis, anno 1534. ſeptem priores, ad quos acceſſerunt tres poſteriores, anno 1535. Ribad. Lib. 2. cap. 4.

Quam præclara nobis pietatis, & aduerſus Deum proximoſque charitatis exempla reliquerint habet hiſtoria Societatis: horum veſtigiis,qui proximè conſecuti ſunt, ſedulò inſtiterunt, hodieque, quoad cum ope diuinæ gratiæ licet, inſiſtunt, puritati conſcientiæ, & Religioſæ omnis perfectionis ſtudio, continua mortificatione ſui, & oratione dantes operam. Hoc argumento à ſanctitate eorum qui Chriſtianam fidem profitebantur vſus eſt Euſebius & S. Aug. 2. contra Iulianum.

Secundò ſancta ſocietatis inſtitutio probari poteſt à charitate fraterna, maximaque animorum concordia ac conſenſione, per Dei gratiam in ſocietate conſpicua; de qua Dominus *In hoc cognoſcent omnes, quia diſcipuli mei eſtis ſi dilectionem habueritis adinuicem.* *Ioanis* 13. 35. De veteribus Chriſtianis notiſſimum illud Tertuliani: vide vt ſe diligant, vt alter pro altero mori parati ſint: vnam hanc è præcipuis Eccleſiæ notis, vnionem membrorum interſe, & cum capite Romano Pontifice, Ireneus, Cyprianus, D. Leo, aliique tradunt apud Bellarm.

Quæ nota profectò conuenit Societati; 1. *de Eccle.* 10. cui precipuè cordi eſt fraterna charitas, tum & obedientia S. Pontifici, ac ſuperiobus deferenda; quam vtramque virtutem, veluti teſſeram dixerim, quâ ſe vehementer optet à cæteris ordinibus dignoſci atque diſcerni, in cuius vtriuſque exercitatione,

ne, nolit cuiquam palmam ac primas concedere.

Tertiò ratiocinantur Patres à firmitate, conſtantia, perſeuerantia, imo & incremento Eccleſię, in continuis & grauibus perſecutionibus: non minuitur perſecutionibus Eccleſia, ſed augetur, & ſemper Dominicus ager ſegete ditiore veſtitur, dum grana quæ ſingula cadunt multiplicata naſcuntur D. Leo & ſanct. Augu. in illud Pſal. 57. Ad nihilum deuenient ſicut aqua decurrens. Quas perſecutiones toto terrarum orbe paſſa ſit ſocietas, haud eſt obſcurum; vtque iis minimè ceſſerit ſed inſtar palmæ victricis altius ſe ſemper extulerit ac propagarit. Veriſſimè illi conuenit quod de naſcente primum Eccleſia Gamaliel *légiſdoctor honorabilis vniuerſæ plebi* pronuntiauit *ſi eſt ex hominibus conſilium hoc aut opus diſſoluetur; ſi vero ex Deo eſt non poteritis diſſoluere illud; ne fortè & Deo repugnare inueniamini.* Vt aduerſus Eccleſiam ita ſocietatem, eius filiam ac partem minimam, portæ inferi non præualebunt nec tyranni, nec hæretici, nec falſi fratres illam aliquando ſubruent, ac labefactabunt; non exareſcet inſtar ficulneæ à Chriſto maledictæ, aut alterius quæ primis annis fructus non tulerat, poſt triennium exſcindendæ: ſed inſtar Oliuæ fructificabit ac multiplicabitur in domo Domini; aut vti dixi, inſtar palmæ ſeneſcentis, quo veteraſcet amplius eò fructus feret ſuauiores atque vberiores.

ſerm. 1. de SS. Apoſts. Pet. & Paul.

Actor. 5.38.39

Quarto

Quartò ex ſanguine Martyrum quo irrigatâ & purpurata eſt Eccleſia, dignitatem eius confimant SS. PP. Iuſtinus inter alios apologia pro Chriſtianis Habet & Societas Martyrum ſuorum centurias, quorum ſacro ſanguine confirmata, ſtabilita, fœcondata, ac mirabiliter aucta & ornata, de quibus Martyribus Pius V. Pontifex: eorum aliquos ita Domini amor perſtrinxerat, vt etiam proprij ſanguinis prodigi, vt verbum Dei inibi efficacius plantarent, Martyrio voluntario ſeſe ſuppoſuerint. Quis eorum Martyrum laudes dignè recenſeat, qui Pium ætate diu conſecuti ſunt? Quis vel ſolum enumerare ſufficiat quot in Germania, Anglia, India, Iaponia, hoc ipſo ſæculo Martyrii palmam admirabili conſtantia & fortitudine retulerunt.

Ad Martyrum palmas adiunxerim eorum eximiam charitatem qui ſe peſtifera lue laborantibus adiuuandis certo diſcrimini plurimi obtulerunt quos in pace Martyres verè dixerim, fœliciſſima morte conſummatos, qui pro fratribus animas ſuas poſuerint; ſed erit qui tum horum, tum aliorum Martyrum centurias colligat.

Poſtremò maximi miraculi loco habita eſt à S. Aug. mundi conuerſio, fidei & Eccleſiæ propagatio, per duodecim homines idiotas non armorum vi ac potentia ſed vitæ & doctrinæ præſtantia. An non proportione quadam admiranda eſt diuina bonitas ac

prouidentia in Societatis propagatione, non modò per Europã vniuerſam, ſed in altero nobis aduerſo atque Antipode terrarum orbe, in America, India vtraque Orientali & Occidentali, Iaponia, China, tam exiguo temporis interuallo, non contenti terrarum finibus ait *Pius V.* vſque ad Orientales Indias penetrarunt, in quibus fidem plantarunt, myriades animarum ad Chriſtum Dominum conuerterunt. O præclaros duces ac milites Societatis, quos ſi non poſſumus imitari ſuſpicere rectè ac venerari debemus, gaudere, ac gratulari, quod eorum laborum ac meritorum participes nos fieri confidamus. O ſanctiſſima ſocietas, benigna mater, quas tibi gratias agam & habeam, quod in tuo me gemio à prima adoleſcentia ſuſcepiſti, honeſtiſſimis artibus ac ſtudiis inſtituiſti, & ad omnem, ſi mihi ipſe non defuiſſem, virtutem incitaſti; quod me toleras & foues tuorumque filiorum exemplis, doctrinis, ac meritis ſuſtines degenerem; ſed vtinam non ingratum alumnum. *Particeps*
Pſal. 118. *ego ſum omnium timentium te & cuſtodientium mandata tua, miſericordia tua,* Clementiſſime Saluator *plena eſt terra*; ſparsâ per orbem vniuerſum ſocietate *iuſtificationes tuas doce me,* ſanctiſſimæ tuæ ſocietatis inſtitutiones, ordinationes, adhortationes ad vſque vitæ finem teneam & te bene iuuante cuſtodiam. ſeruus tuus ſum ego, da mihi intellectum vt ſciam teſtimonia tua. Da mihi intelle-

ctum,& ſcrutabor legem tuam,& cuſtodiam illam in toto corde meo. Intellectum da mihi & viuam: da mihi intellectum & diſcam mandata tua. Iuxta eloquium tuum da mihi intellectum. *Pſal. 118.*

CAPVT XIIII.

CVM IVBILATIONE NON pugnat Gemitus columbæ nec ei vox turturis officit.

EPICTETVS duplicem anſam cuiuſque vaſis ac rei ſpectandam iniquiebat, & intereſſe, quanam ſiniſtra an dextra ſumeretur; ſunt imagines quædam cancellatæ, quarum duæ ſunt facies quæ vno ex latere virginis eleganti ſpecie ac forma viuentis effigiem, ex altero eiuſdem mortuæ deformatam, aſpectu tetram & horribilem repreſentent Ad eum modum ſacræ Religioſorum ordinum familiæ (ipſaque earũ mater Eccleſia, quæ ſimul nigra eſt& formoſa exterius nigra ſicut tabernacula cedar, interius formoſa ſicut pelles Salomonis) ex variis, quibus conſtant membris ac partibus, ſpectari poſſunt; & in bonis quorum ſi non maxima ſemper at potiſſima pars eſt, vigent ac florent, omnique ſpecie ac pul- *In Enchiridio. Cant.1.*

chritudine nitent, vel vt in malis deformantur, & intuentibus horrorem mæroremque incutiunt. Si de ipſa Chriſti Domini Paſſione, & lætandum nobis eſt cum fructum eius attendimus humanæ redemptionis, & ingemiſcendum ac dolendum quod tam acerbos noſtri cauſa cruciatus Saluator tolerarit, idque tam exiguo plurimorum fructu; nemo mirabitur, ſi & de ſocietate, cæteriſque Religioſis familiis iubilandum, ac confeſſionem laudis actioniſque gratiarum Deo reddendam dixerim; ſed vna cum confeſſione peccatorum & ingratitudinis noſtræ; neque pugnare cum iubilatione gemitum columbæ modò dicere aggredior. Eſt quoddam genus lacrymarum gaudii & ardentis in Deum amoris, ad eum ſuſpirantis, & in holocauſtum ſeſe illi immolantis, quod cum iubilatione maximè conueniat; verum nec aliud lacrymarum animi contriti ac pœnitentis, ſua deflentis peccata, cum gaudio & iubilatione pugnat. Nam & lacrymæ pœnitentium, vinum ſunt Angelorum ipſorumque etiam pœnitentium, quibus ſuauiſſimè inebriantur, & de ipſo ſuo mærore gaudent eximiè. Sed quorſum hæc? Scripſit Illuſtriſ. Cardin. Bellarminus tres libros de Gemitu columbæ, eoſque optimæ matri ſuæ ſocietati, cuius lac à prima ſuxit adoleſcentia, ac multis deinceps annis ſenex aliis eius filiis, è quibus & me eſſe glorior in Domino, cum Rectorem ageret Collegij Romani 1592.

& nos

& nos eius alumnos, & verbis & frequentibus monitis, & præclariſſimis ſanctiſſimæ vitæ inſtitueret exemplis; matri inquam, ſuæ ſocietati dedicauit, eam ad plangendum & lacrymas inuitans: ſed non eam ſolam, reliquos ordines religoſos ſecludens, aut quicumque ſe lectores offerrent, cuiuſque gradus, ordinis, & conditionis; non enim libri ijs ſolis ſcribuntur, quibus inſcribuntur, nec Euangelium Lucæ nec Actus Apoſtolorum vni Timotheo nec Apoſtoli Pauli epiſtolæ ſolis Romanis, aut Corinthiis ſcriptæ ſunt: quare non ſolum ſocietatem optat plangentem, imo vniuerſam Eccleſiam gementem facit columbam, cuius verum & viuum membrum ſit ſocietas, vti ſunt & alij ordines. Secundo libro ſextum lacrymarum fontem aperit ordinum Religioſorum relaxationem eumque fontem duplici viſione S. Pachomij Abbatis; & S. Franciſci Aſſiſiatis confirmat. Addere potuit & tertiam PP. Dominicanorum, quam refert ex eodem ordine Antonius Senenſis, cui & aliæ affines extant in eorum Chronicis, vulgari ſcriptis idiomate; expreſſit quidem vetuſtiores ordines Benedicti, Dominici, Franciſci, Bellarminus, quorum ſæpe reformationes cœptæ, & innouatæ, ac vulgata; pro dolor! ſcandala: non excluſit tamen nec Societatem, nec alios recentiores ordines in quibus aliqua relaxatio aut deformatio plangenda foret, & omnium inquit aliorum ſanctorum, qui ordines Reli-

gioſos inſtituerunt; inter quos haud dubiè S. Ignatius, cum SS. Norberto, Brunone, Romualdo numerandus. Filij & nepotes qui nos ſumus, per multos annos, ita ſanctè piè perfecteque vixerunt; vt vel omnes, vel eorum maxima pars inſigni ſanctitate floruerint poſtea tamen multiplicari cęperunt Regulares ſine numero, ac multi non à Deo vocati, ſed aliis rationibus adducti Monaſteria compleuerunt, & impletum eſt illud Iſa.
Iſai. 9. 3. *multiplicaſti gentē, & non magnificaſti lætitiam.* Inde nata ſunt ſcandala grauia, & multiplicia quę materiam vberem prębeant columbę gemendi, plangendi relaxationem, ne dicam corruptionem ordinum religioſorum. Quos inter ſi Societatem ſuam expreſſè non retulit id fecit decori cauſa, & obſeruantię erga optimam parentem, in qua nec relaxatio, nec corruptio morum Deo laus hactenus obſeruari potuit, etſi quędam paſſa ſit ſcandala membrorum inutilium, ac noxiorum quę mox à corpore reiecta ſunt. Nec Norbertinos, nec Camaldulenſes, nec Chartuſianos nec Ciſtercienſes nominauit, nec vſquam Bellarm. duas claſſes conſtituit, deplorandorum ordinum vnam, & alteram deplorantis Societatis, in qua & quędam eſſe deploranda non ignorabat: An non initio capitis generatim loquitur? Ordines Religioſi (quos inter Societas) quemadmodum in ſuis bonis membris materiem præbent fidelibus omnibus gloriandi, & Deum laudandi (iubilandi)

ſic etiam è contra in membris ſuis malis fon-
tem nobis aperiunt inconſolabilium lacry-
marum; an non vniuerſim caput iſtud con-
clusit, ex quibus omnibus agendas eſſe gra-
tias Deo, cum ingenti lætitia, pro tot ſanctis
hominibus quos ordines Religioſi Eccleſiæ
Catholicæ pepererunt, & in dies pariunt,
& ſimul fundendas lacrymas, pro deforma-
tione, quam paſſa eſt tam illuſtris portio gre-
gis Chriſti, & ſimul orandum aſſiduè Deum,
vt conuertat corda patrum in filios, & rela-
xatos filios ad prudentiam ſpiritualem, &
ardorem cordis patrum iuſtorum; ſi pro
quopiam ordine precandum ſibi, aliiſque
credidit; pro Societatis ſibi amantiſſimo cre-
didit, ex quo ſi qui relaxati forent adhorta-
tus erat eos ad gemitum & lacrymas; ſenio-
res exemplis SS. Ignatii & Xauerii, iuniores
Staniſlai Koſkę & Aloyſij Gonſagę; nèc ig-
norabat ipſe productum a ſe teſtimonium,
ad ſocietatem quoque referri poſſe, quam di-
xerat columbę non modo ſimplicitatem, ac
gemitū, ſed velocitatem ac fœcunditatē adep-
tam quę totū pene complexa foret orbē, neç
ad eum latebat vulgatum S. Aug. quod *Epiſt.*
refertur in decretis. Quantumcumque vigi- 137.
let diſciplina domus meæ &c. ſed hic erat eius
animi ſenſus, qui S. Auguſtini: etſi triſtamur
de aliquibus purgamentis, conſolamur tamen
in pluribus ornamentis; nolite ergo propter
amurcam, quâ oculi veſtri offenduntur, tor-
cularia deteſtari, vnde apotechę dominicæ
fructu olei luminoſioris implentur. De Bel-

larmini laudibus ac virtutibus non eſt hic dicendi locus, quę ſunt orbi toti notiſſimę, vt nec teſtimonium nec laudationem exigant. Neque vero magis purpurâ ſemel iterumque reiectâ, tandem imperante S. Pontifice receptâ, ſuiſque, verè dicam, ſanctiſſimis moribus honeſtatâ; quàm doctrinâ & ſanctitate claruit. Neque item mihi animus eſt refutandi libelli cuiuſdam ex variis auctoritatibus & incertis hiſtoriis confarcinati, cui vox turturis pro titulo data, mortuo pridem, &, vt confidimus in cœlos recepto Bellarmino. Ipſius ſequar Bellarmini dictum familiare. Melior eſt vncia vna charitatis, quam libra integra veritatis. Admoneo dumtaxat Auctorem illum, ſine cauſa ſuſpicari librum, vt ait quidem, attitulatum de gemitu columbæ, non eſſe ipſius Bellarmini, aut ibi ſuppoſita quędam eſſe incerta, quod alias oculis columbinis viſus eſſet ſtatus ordinium mendicantium decorus ac formoſus; nempe cum aduerſus hereticos ſcribit. Tertiò & vltimo probatur ex euentu; nam hoc genus vitę innumeris ſignis & prodigiis confirmatum eſt, quę Deus edidit per SS. Dominicum & Franciſcum auctores huius vitę; deinde ab eo tempore conuerſio gentilium, confutatio Hęreticorum, pietas populi Chriſtiani, conſeruatio Theologię, & innumera alia bona Ordinibus Mendicantium maxima ex parte accepta ſunt referenda. Si ab eo tempore, inquit Auctor quidam, vſque ad pręſens, ex

l. 2. de Mona-ch. c. 45.

verbis iſtis, tam floret mendicantium ſtatus, iuxta mentem piiſſimi fidei athletæ; corruptus dici non poteſt, & fructus vinearum nullo modo a ſpinarum ſcandalis læſionem patiuntur: & mox allegat Auguſtinum : *ſicut lilium inter ſpinas, ſic amica mea inter filias*: vnde appellat ſpinas, niſi propter malignitatem morum, & eas vnde filias, niſi propter cõmunionem Sacramentorum? floret ergo Mendicantium Ordo propter egregias fruges, & tamen ob ſpinas quibus obſitus eſt, ex ea parte corruptus eſt, & oculis columbinis corruptus videri potuit. Vtinam dolendum non ſit maiorem eſſe ſpinarum quã frugum copiam! euellendæ ſpinæ, colligendæ bonæ fruges, hæ probandæ, illæ deplorandæ. Aliud tempus flendi, aliud ridendi & iubilandi. Aliæ cauſę ob quas religioſis familiis ſit gratulandum ac colletandum; aliæ ob quas compatiendum & vehementer dolendum, quod tanta ſit copia palearum, vt vix in area tritici grana recognoſcantur. Fateamur cum Bellarmino, cuius memoria in benedictione ſit: cum omnis ordo initio ferueat & multos homines excitet ad pietatem, paulatim autem poſtea feruorem illum remittat; Deus ſubinde nouos ordines excitando, quaſi perpetuo feruorem in Eccleſia, nunc per hos, nunc per illos conſeruat. Certè ſi quis legat vitam & res geſtas SS. Antonij, Benedicti, Bernardi, Brunonis, Dominici & aliorum (Franciſcum & Ignatium non nominat, neque

3. contra creſcen. 38.

l. 2. de Monachis c. 3

que

que tamen præteritos cupit) qui aut nouos ordines inſtituerunt, aut veteres iam pene collapſos reſtituerunt, is fatebitur eſſe veriſſimum quod diximus de mirifico ardore in ſtudium pietatis, & multorum hominum conuerſione a peccatis ad Deum per nouos ordines religioſos. Hoc & a me ſcriptum eſt contra mendaces Caluini calumnias: ex hæreſeos malis pro ſua bonitate id commodi Deum obtinuiſſe, vt quam plurimi Ordines Religioſi nouum feruorem conciperent, ac velut exutâ vetuſtate renaſcerentur ac redintegrarentur. Quamplurimi item noui tum Clericorum, tum Monachorum excitarentur ac fundarentur; vt non tantum verbis, ſed factis atque exemplis damnatam Diaboli atque Epicuri Sectam confunderent. Gaudeamus igitur de tot Ordinum inſtauratione, & vt vox Turturis præcinit de aliquorum virore, doleamus de aliquorum ariditate. Vtinam hyems planè tranſierit, quæ multorum pectora congelauit; ac ver perpetuum illuxerit, quo recaleſcamus, & inſtaurato feruore priſtino refloreſcamus. Amen.

l. 2. de Contin. c. 24.

CAPVT XV.

CAPVT XV.

DE PRÆROGATIVIS SOCIETATIS quatuordecim, enumeratis à P. Aluarez. De prioribus ſeptem.

SANCTÆ memoriæ P. Baltaſar Aluares, vt auctor eius vitæ P. Ludou. à Puente refert, conſueuerat in ſuis ad Nouitios adhortationibus quatuordecim ſocietatis prærogatiuas proponere, ſcripturis ſacris illuſtratas, quibus ad inſtituti noſtri perfectionem extimularentur. Quaſdam ex iis mutuatas, & alias alio ordine mihi referre propoſitum eſt, quibus ad amorem inſtituti laudem B. P. Ignatij fundatoris, aduerſus eum & Deum imprimis omnis auctorem & inſpiratorem boni Conſilij, gratitudinem animi prouocemur. Ne lectorem meum diu teneam ſuſpenſum, breuiter eas enumero. 1. multiplex probatio & exercitatio Nouitiorum. 2. diuiſio membrorum & graduum. 3. Regimen Monarchicum Ariſtocratia temperatum. 4. virtutis pretium & æſtimatio; dignitatum & honorum omnium ſecluſio. 5. Ratio viuendi communis & moderata 6. Ratio redendæ conſcientiæ. 7. Paterna gubernatio in ſpiritu amoris. 8. Annua recollectio, &

vſus

ſcholaſticorum, & mox ſtudiis expletis tertium adiecit annum ad pleniſſimam vitæ ſpiritualis inſtitutionem. Quibus annis nulla foret alia cura, nulla cogitatio niſi de profectu ſpiritali, de purganda conſcientia, de paſſionum mortificatione, virtutum exercitatione de extirpatione omnis amoris proprii, abnegatione iudicij ac propriæ voluntatis, de obedientiæ atque cum Deo conſuetudinis vſu perpetuo, meditationes, collocutiones omnis generis exercitationes ac pœnitentiæ in eum finem ſuſcipientur. Expertis loquor quantum hoc ſit bonum Nouitiatus ſeparati ac multiplicis probationis ad profectum ſpiritualem.

Diſtinctio verò graduum ac variorum in Societate membrorum, munerumque diſtributio non ad ſpeciem modò & pulcritudinem totius corporis; verum & ad firmitatem ac robur, & ad eum quem ſibi propoſitum habet ſcopum ſalutis animarum pertinet. Qualis erat in Rep. Romana Senatorum, Equitum, plebeorum, tribuum, tum & variorum officiorum partitio: Qualis in aliis Ordinibus Eccleſiaſticorum, Nobilium, Magiſtratuū ſubordinatio ac cōſenſio ad cōmune bonum patriæ; talis eſt omnium hominum graduum, ac munerum, ad maiorem Dei gloriam, animarumque ſalutem, ac perfectionem, conſpiratio: tum profeſſi penes quos propriè eſt Societas, vt eminent gradu; ita doctrinâ & ſanctitate cæteris anteire, ac II.

commune

commune bonum curare monentur: ſcholaſtici verò vt ad eum aliquando gradum & ordinem promoueantur, tum in litteris ac ſanâ Theologiâ tum in omni virtute ac pietate proficere contendunt. Cæteri ſpiritales adiutores ac tēporales dignos ſe Societate & in rem cōmunem ſtrenuè ſe laborantes operarios exhibent; quodque maximi beneficij habendum eſt loco, ſic omnes fraternâ ac mutuâ charitate copulātur vt nulla vnquam diſſenſio, nulla diſcordiæ vel minima tolererur occaſio.

III. Cùm triplex ſit Politiæ ratio Democratica, Ariſtocratica, & Monarchica, hanc cæteris præferēdam & ratio docet & experientia; quare & hoc Societatis haud vulgare bonum eſt, quod illi vnus preſidet Generalis Præpoſitus totâ vitâ perpetuus, eamque adminiſtrat ex conſilio debitorum Aſſiſtentium per Prouinciales, Rectores, alioſque ſubſtitutos, & a ſe conſtitutos officiales; vt priuatim nulla nobis eſſe debeat electionum cura ac moleſtia, nulla ſuffragiorum ambitio, nulla locorum & officiorum electio, nulla diſtractio, quin in id vnum quod ſibi ab obedientia eſt iniunctum munus quiſque totus incumbat. Memini me legere apud Nau. minus probandos triennales Abbates quam perpetuos ob cauſas lóngè iuſtiſſimas, Temperatur autem ſuprema poteſtas Generalis, vbi neceſſe eſt, à Congregatiòne legitimè conuocata, quæ ſuperior eſt ipſo Generali, ipſumque

ipſumque amouere,& in ordinē redigere poteſt; quod tamen, Deo laus, hactenus factum non eſt. In ipſius Generalis electione potiſſima ſemper habetur virtutis ratio: talis exiſtat qualem conſtitutiones deſcribunt ac qualem eſſe eum anteceſſores prudentiâ & ſanctitate illuſtres exhibuerunt, iurantque ſuper ſancta Euangelia tum Patres congregati, ſe maximè idoneum ex omnibus abſque alio reſpectu electuros.

Ipſe Generalis in graduum & officiorum diſtributione de ſingulis diligenter inſtructus virtutis potiſſimam rationem habet; abſque ea, nec generis, ac nobilitatis, nec doctrinæ, prudentiȩ, eloquentiȩ, nec aliorum naturȩ donorum vlla habetur æſtimatio; virtus eſt quæ cæteris illis ornamentis pretium tribuit, ex qua potiſſimū ſpiritualis animarū fructus pendet ad Dei gloriam. Huc pertinet ſpeciale votum Profeſſorum ad ambitionem malorum omnium in quauis Religione matrem longiſſimè ſubmouendam, nihil vnquam ſe acturos ad vllam dignitatem vel prælationem in Societate aut extra Societatem directè vel indirectè quærendam & obtinendam; & ſi quos eius culpæ aduerterint affines, mox ſe delaturos, nec conſenſum ad Prælationem extra Societatem præſtituros ſi eius obedientia qui ſub pæna peccati poteſt præcipere eos non compulerit: qua ratione prouiſum eſt ne Societas præſtantibus viris primo ſui exortu perneceſſariis ac deinceps orbaretur, humilitatiſque IIII.

litatiſque

litatiſque ſtudium impenſius omnibus commendaretur.

V. Quod ratio viuendi communis exiſtat nec ordinarias vllas habeat ieiuniorum, flagellorum, ciliciorum, aliarumque pænitentiarum aſperitates, ſed quiſque de confeſſarij ac ſuperioris conſilio ſeligere & vſurpare eas poſſit, quæ ad ſpiritalem profectum conferent; prudentiſſimè id à S. Patre prouiſum eſt; cum variæ ſint admodum complexiones ac corporum conſtitutiones, vt vna omnibus pænitentiarum ratio ac menſura conuenire nequeat. Quemadmodum eadem lex temperantiæ nequit præſtitui; quod illi plus, alteri eſt minus: ita nec eadem pœnitentiæ lex ſtatui poteſt. Tum aſperitas vitę, non ſecus ac paupertas, non eſt ipſa perfectio, quæ in charitate ſita eſt ſed ad eam adipiſcendam adiumento & adminiculo: non tam principalis eſt virtus quam media: pro ratione finis propoſiti, media ſunt adaptanda; inde videndum quis pœnitentiæ modus charitati comparandę & exercẽdę ſit vtilis atque idoneus. Hactenus eo in genere noſtri magis fræno quam calcaribus opus habuere, magis coercendi quam impellendi, in priuatis aſperitatibus quas ſibi quiſque pro valetudinis ratione ac cum Superiorum venia imponit,

VI. Monitum illud erat præclarum S. P. Ignatij ne innitaris prudentiæ tuæ: Noli eſſe prudens apud teipſum. Quamobrẽ vtiliſſima ſanè eſt, moribus & legibus Societatis recepta conſcientiæ

ſcientiæ ratio reddita Superiori, & quidem quoties viſum fuerit: cui affinis eſt delatio, non velut ad iudicem, ſed parentem, ſi quid interueniat, quod emendatione indigeat. De hac ſpeciali ratione gubernandi in Societate recepta, extant decreta Congregationis V. Generalis, quæ Paulus V. S. Pontifex auctoritate cõfirmauit Apoſtolicâ; certò ſcientes, inquit, totum ſanctæ huius, & nunquam ſatis laudatę Religonis ſtabilimentum & profectum in viridi inſtituti ipſius, & decretorum ſuper hoc in Generalibus Congregationibus eiuſdem Societatis editorum obſeruantia conſiſtere. Iure igitur de hiſce prerogatiuis quæ ad inſtituti noſtri dignitatem, firmitatem, & ſpiritualium bonorum prępcipuam quandam copiam & vbertatem pertinent, gaudemus, gratulamur, ac Deo gratias agimus; ſunt enim hęc priuilegia Societatis non ſolum ornamenta ſed munimenta etiam ac præſidia, ſine quibus diu ſalua atque incolumis perſiſtere nequit.

O bona Mater Societas quam illuſtres & eminentes nituntur eſſe legitimi filij tui nouæ legis Euangelicæ Nazarei, non temporaneo, ſed perpetuo voto Deo conſecrati atque aſtricti, candidiores niue, caſtitatis admirabili nitore ac puritate; nitidiores lacte, morum ſuauitate & humilitate; rubicundiores ebore antiquo, ardenti in Deum proximumque charitate; ſapphiro pulchriores, cæleſtis vitæ ratione ac conſuetudine: qui cum Apo-

ſtolo dicant noſtra conuerſatio in cœlis eſt: Quidni de caſtris meis cum Sebaſtiano Baradio eorûm caſtrorum non extremo primipilo, modeſtè glorier. Caſtra Dei ſunt hæc magnâ voluntate ad prælium procedentia charitate conferta, robore plena, per totum orbem cum hereſibus, cum infidelitate, cumque hominum flagitiis, ſub vexillo nominis Iesv Regis ſui militantia. Armata ſunt virtutibus, armata quoque litteris; Arma fortiſſima ſunt ſcientia & bona conſcientia, ſed ad cæteras prærogatiuas explicandas aggrediamur,

CAPVT. XVI.

DE CÆTERIS POSTERIORIBVS Prerogatiuis Societatis.

Verissime bonam Matrem appellaui Societatem quæ materno nos regit ac fouet affectu; quę Prępoſitis ac Rectoribus
Bernar. ſuis crebrò illud inculcat ac re-
ſer. 23. petit monitum S,Bernardi: *erudimini qui indi-*
in Cant. *catis terram;* Diſcite ſubditorum matres vos
Pſa. 2. eſſe debere, non dominos; ſtudete magis a-
10. mari, quàm metui; & ſi interdum ſeueritate opus eſt, paterna ſit, non tyrannica: Matres fouendo, Patres vos corripiendo exhibeatis:

manſueſcite, ponite feritatem, ſuſpendite verbera, producite vbera; pectora lacte pingueſcant, non typho turgeant.

VIII. Ad hanc ſuauiſſimam regendi, viuendíque rationem quæ viget in Societate, dici non poteſt quantum habeat momentum annua Recollectio, & exercitiorũ ſpiritualium vſus, quo feruor ſpiritus innouatur, augetur ac confirmatur: hic eſt Spiritus vitæ, qui hominem liberat à lege peccati, vti loquitur Apoſtolus; lex amoris interna, quam Spiritus S. ſuorum cordibus inſculpere ſolet; interior ſtimulus ad Deo placendum actioneſque omnes ac ſingulas ad vnam eius maiorem gloriam referendum; ſicque recta habetur ac pura intentio diuini obſequij, deuotio ac familiaris cum Deo conſuetudo; abſque hoc ſpiritu graues ſunt omnes externæ leges, moleſtę ac toleratu difficiles ordinationes; quæ ſi ſpiritus hic adſit, pergratæ erunt, faciles ac iucundæ: languidę ac mortuæ abſque eo futuræ. Ergo vita ac anima Societatis in conſeruatione ac renouatione ſpiritus eſt; quo etiam fine B. P. Studioſis & aliis qui certum gradum adepti nondum ſunt bis quotannis ſolennem votorum Renouationem indixit; ſolennem dico; quod priuatam ſingulis apud ſe, quotidianam eſſe expediat.

Hoc eodem fine commendatur ſtudium orationis ac meditationis omni die, exercitium preſentię diuinæ, recollectionis & crebrę ad Deũ aſpirationis: quod maximè ge-

nus contemplationis à ſuis requirebat B. Pater, Deum in creaturis præſentem intuerentur ac reuererentur; vt ipſe vnius floſculi, beſtiolæ, ſed maximè cœli ſtellis radiantis aſpectu totus extra ſe ferebatur in Deum.

IX. Ex hoc item fonte promanat, quæ Dei beneficio viſitur in Societate, votorum exacta & accurata quædam obſeruatio; quaſi in ea illius omne bonum conſiſteret Paupertatis, quę vt mater diligenda, & murus Religionis omni ſtudio eſt conſeruanda; Caſtitatis, quę puritatem Angelicam æmulari debet, & corporis & animi munditie, aduerſus quam nulla vel tenuis ſuſpicio atque vmbra toleratur; Obedientię, quam S. Pater ſpecialem ſuorum vult eſſe notam ac teſſeram, quâ a cæterorum Ordinum Religioſis diſcriminentur; quæ ſit Obedientia, & charitate feruens & hilaris, ad omnia indifferens, cęca, expedita, prompta, conſtans ac perſeuerans. Reuocate in memoriam quas toties audiſtis regulas è ſummario Conſtitutionum, aut ipſam auream S. Patris de Obedientię virtute ad PP. FFque Luſitanos epiſtolam; & facilè perſpicietis quanta à nobis eius virtutis exigatur perfectio. De paupertatis noſtræ ratione, non perinde vt vobis, ita externis conſtat, vt qui externo eam habitu ac veſtitu ferè metiantur; at ſi domi verſarentur nobiſcum, quam ſit arcta tenuiſque ſupellex, quam nihil, non dicam lautum ac magnificum; ſed omnino ſuperfluum, & vix ad vſum vitę non

ſummè

ſummè neceſſarium perſpicerent; vt nemo re vllâ tamquam ſui vtatur, vt a ſuperiore in minimis quibuſque diſpenſandis facultas poſtuletur. Sed nihil moremur externorum iudicia, ſufficiat teſtis cuique conſcientia & experientia.

Venio ad Sacramentorum Pœnitentiæ & Euchariſtię frequentationem. Noſtri nonSacerdotes minimum octauo quoque die; Sacerdotes autem per hebdomadam crebrius confiteri ſolent, prout Sacerdotij quo ſunt prediti, ſanctitas ac dignitas efflagitat, quodque omni die, ſi per aduerſam valetudinem non impediantur, ſacrum offerre Deo conſuerint; quam quidem opportunitatem maximam cum magno animi ſenſu ac fructu ſuſcipiendi hęc diuina Sacramenta, præbet religioſus ſtatus ab omni commercio ac negotio ſæculi remotus; ipſe receſſus ac ſolitudo; otium ac ſtudium orationis, meditationis, contemplationis. Planè Deus nobis hæc otia fecit, quibus ab aliis curis feriati, nobis ipſis attendere ac vacare poſſimus, piis exercitiis ad hæc cœleſtia Sacramenta comparare, quibus velut è fontibus Saluatoris, cum gaudio, gratiarum ac ſolatiorum aquas hauriamus, è quibus crebrò nobis ſanctarum illuſtrationum radios cœleſtes, inſpirationumque motus atque influxus excipere liceat, breuiter, eximiis Sacramentorum ac Chriſti meritorum quæ per ea Sacramenta, vti canales, diffunduntur, fructibus ac bonis X.

omnibus

omnibus cumulatè frui. Quantam item Societas in iiſdem Sacramentis adminiſtrandis operam, diligentiam, atque induſtriam adhibeat, exploratum eſt, adeo cohortetur omnes mortales quibuſcum vel publicè in concionibus vel priuatim in colloquiis ac congreſſibus familiaribus agit, cuius cuius modi ſint, ſexus, ordinis, gradus ac conditionis: vt ſemper expediti ac prompti ſint noſtri Sacerdotes ad ea paſſim diebus ſacris ac profeſtis quibuslibet miniſtranda. Quanta in eo genere, ex quo Societas domicilium habere cæpit & Romæ & hîc in Belgio, commutatio facta ſit, quâ iam pietate ac frequentiâ, quæ prius pene neglecta iacebant, obeantur, animaduerſum eſt a multis, qui tempus vtrumque conferre potuerunt. Et quæ non, quotidieque noua velut excitamenta atque adiumenta cum indulgentiarum, tum Congregationum, tum Cõmunionis generalis, excogitantur, atque in vſum inducuntur; vt porrò ſemper augeatur, puriorque ac ſanctior euadat hæc Sacramentorum crebra frequentatio. Quare falſus ac mendax extitit vates ſiue Lutherus ſiue Caluinus, auricularem confeſſionem breui interituram, Indulgentias iam congelaſcere & in fumum iam abituras. Sed nihil aduerſus Eccleſiam, nihil aduerſus minimam Societatem Eccleſiæ filiam & partem extremam portę inferi præualebunt, & fides propagabitur apud infideles, & apud fideles pietas ac Sacramentorum v-

ſus in dies augeſcet.

De ſcholis ocietatis & iuuentutis inſtitutione quâ cum litteris pietas ac probi mores copulantur, quid attinet dicere? cum qui ex iis ſcholis prodierunt eximia virtute ac doctrina viri paſſim vbique terrarum emineant ac luculentum reddant teſtimonium. Vulgatum illud eſt: XI.

Quo ſemel eſt imbuta recens ſeruabit odorem
Teſta diu:

Nec quem primum lana colorem imbiberit, facilè abiiciet. Multum in vtramque partem valet tenerę ætatis informatio: conſuetudo altera natura eſt: Quod ſæpe, diuque fit, præſertim a prima adoleſcentia ac iuuentute, proximè accedit ad id quod ſemper fit a natura. Nihil igitur ad Chriſtianã Rempub. ex Chriſti Domini atque Euangelij lege ſtabiliendam; nihil ad corruptos illius alicubi mores corrigendos; nihil ad priſtinum vetuſtæ pietatis & orthodoxæ religionis ſplendorem innouãdum aptius atque efficacius excogitari potuit, quam vt à Religioſis hominibus ſcholę humanitatis aperirentur, adoleſcenteſque vna cum externa eruditione ſimul virtute ac pitetate Chriſtiana informarentur, quod & ab aliis Ordinibus S. Benedicti, S. Dominici factum aliquando legimus. Per eam occaſionem alios erudiendi homines Societatis Græcis, Latinis, quin & Hæbraicis ac Syriacis linguis excoluntur, ſimul in Philoſophia ac Theologia; Scholaſtica,

Morali, Poſitiua, Controuerſa, quidquid vacui temporis habent a ſpiritualibus exercitiis impendunt. Quo fructu ac profectu, teſtantur non politioris modò litteraturæ, ſed in omni genere Philoſophiæ ac Theologię pręclara ingenii ac laboris eorum in vulgus edita monumenta. Nulla eſt Theologię pars quam (abſit verbo inuidia) non egregiis commētariis illuſtrarunt: nullus ſacræ ſcripturę liber quem non aliquis noſtrorum doctè piè ac politè explicarit. Facit hic annus jubilei, vt de ſe Societas gloriari poſſit ac debeat, ſed ad maiorem Dei gloriam, Chriſti Domini laudem, cui omnem ſuam originem eruditionem, & profectum ſiue doctrinæ ſiue virtutis & ſanctitatis refert acceptum cui lubens auctori ac largitori munifico ſuas omnes laudes ac prerogatiuas tranſcribere gaudet.

XII. Sequuntur Miſſiones non in Europam modò, vicinaſq; ac notas regiones Angliam, Hollādiam, Germaniam, Moſchouiam; ſed longinquas maximè ac remotas Indias tum Orientis, tum Occidentis, in Americam, & alterum nobis aduerſum orbem Antipodarum; quocumque penetrant mercium exoticarum inſtitores, quo vel inſatiabili auaritia vel dominandi cupido peruadit, eodem charitas & animarum zelus ſe protendit; & mercatores ac milites ſuos deuehit non auri vel gemmarum ſed animarum cupidos piſcatores, ſiue inter hęreticos verſandum ſit ſiue in-

ter

ter Paganos & Infideles, votum à Profeſſis editur nullam recuſandi miſſionem, non expetito nec expectato viatico, ſine vlla mora & tergiuerſatione. Ac quamuis nemo non teneatur fidelis obtemperare S. Pontifici, ſi quam eiuſmodi miſſionem ad Eccleſiæ bonum iniungat, qua parte ſummus eſt Paſtor totius gregis Chriſtiani, non tenetur tamen ſpeciali voti Religione, niſi quis eam volens ſibi legem impoſuerit; forte non tenetur niſi ſuppeditato viatico, aut ſi quod vitæ periculum immineat; ſed et ad quaſcunque res præceptas accedere poteſt noua voti ſolennis obligatio. Quot verò glorioſis laboribus obnoxiæ ſint eæ Miſſiones, quot periculis expoſitæ, quàm arduæ, ſed & quam fructuoſæ atque vberes reportatis plenis animarum manipulis; quam ſementi verbi Dei ſeges ac meſſis ditiſſima fere ſemper reſpondeat aduertere eſt; & ego ſanè non ſine præcipuo quodam animi ſenſu ac gaudio contemplor nonnumquã Apoſtolicos illos Patres in India vtrâque, Iaponia, China, Æthiopica, Mexicana, Peruana, Paraquaria regione diſſeminantes Euangelium multo ſuo labore & ſudore, copioſam animarum Chriſti ſegetem referentes, multis in locis primos velut ſatores ac cultores Eccleſiæ, nouellæ vineæ plantatores; quam & profuſo ſanguine Martyrij vineam irrigarint ac fecundarint. O quot illi myriades Infidelium in Eccleſiam aggregarunt ac Chriſto Domino lucrifecerunt ſerui

fideles

ſideles ac gnaui, infatigabiles operarij. Iam & aduerſus Hæreticos depugnantes noſtros in hiſce regionibus eâ infeſtis peſte, contueor, nullum omittere genus armorum nec pugnæ rationem, ſeu verbo, ſeu ſcripto; nullum ſubterfugere laborem, nulli ſe diſcrimini ac periculo ſubducere, dum ſpes ſit ſalutis animarum. Vnum è præclaris Ducibus harum Miſſionum in Anglia veneror Edmundum Campianum, quem, & illuſtres alij complures Martyres conſecuti ſunt. Quis hos Societate ac Chriſto dignos Athletas digna laude proſequi queat? quis eorum præclara facta ac dicta Martyriumque, vti par eſt, celebrare? eſt cur eorum laboribus ac perpeſſionibus ſanctè quis inuideat; ſibi quoque tam glorioſam ſpartam ac palæſtram non obtigiſſe doleat: nempe nobis non erat ea virtus, ea puritas mentis, generoſitas, ac celſitudo; non ſunt omnes Aquilæ ſublimè volantes, hæremus affixi terræ prauorum morum pondere prægrauati. Illud ſolatio nobis eſſe debet, quod eâdem vitę Societate tam præſtantibus viris Apoſtolicis ac Martyribus colligati ſimus; in idem corpus, indecora licet & indigna membra, cooptati; eodem ſpiritu vegetati, participes eorum operum pietatis ac meritorum. Quod ſi non penitus æqua, ſaltem aliqua pars erit remanentium ad ſarcinas, quæ ad bellum proficiſcentium: hoc habet eximium charitas: vt aliena quoque bona ac merita, ſua faciat: qua de re frequenter Aug. ac Greg.

Inter omnes porro prærogatiuas Societa- XIII.
tis, iſtam ego eximiam & principem locum obtinere cenſeo, mutuam ac fraternam omniũ inter ſe ſociorum charitatem, quâ ſe arctiſſimè complectuntur, vt eiuſdem Patris ac Matris germani filij, quâ ſe omnibus officijs & obſequiis fouent, promouent, ac demerentur ſub eodem Chriſto duce ac S. Ignatio eius vexillifero commilitones ac contubernales, in quam ſe vltro militiam ſæculo derelicto ac propinquis omnibus, adſcripſerunt, ad eandem ſpem vitæ æternę vocati, eiuſdem menſę celeſtis alumni, eâdem paſti ac refecti ſacrâ Euchariſtia, eiuſdem corporis myſtici membra, quibus ſumma ineſt mutuò ſe tuendi iuuandique cura, vt quæ eodem vno informentur atque animentur ſpiritu. Hanc mutuam charitatem diſcipulorum ſuorum notam cupiebat eſſe Saluator: *In hoc cognoſcent omnes quia diſcipuli mei eſtis, ſi dilectionem habueritis ad inuicem.* Ioan. 13. 35. Ioannis diſcipuli, ab auſteritate vitæ ac ieiuniis; Phariſæorum, a ſupeſtitionibus aut veſtium fimbriis ac philacteriis laxioribus agnoſcuntur; at Chriſti Domini, mutua charitate. Hoc modo ſuum ſpeciale mandatum, modo nouum, modo vetus inculcabat, ac primitiuos inter fideles viguiſſe diximus ex Tertulliano.

Illud igitur vnicè prouidendum eſt, ne quâ nos aliquando culpâ grauior, aut aduerſus caſus malè conciliati rumoris ſiniſtri, aut, verius dicam, durities & obſtinatio mentis

aduerſus

aduerſus Superiorum iuſſa, a Societatis corpore diuellat; ne mutuâ hâc charitate ac membrorum conſociatione priuemur; ne de vita hâc palmites aridi & infœcundi præſcindamur, ne rurſus in ſæculum remittamur: Vt Mare ſe purgat, & in littus eiicit ſordes, quiſquilias: ac algas, putreſcentiaque cadauera; vt ſtomachus prægrauatus vomitu ſe releuat ac reficit; vt ſanguis noxius ac febrilis ſectione venæ ad corporis ſanitatem emittitur: ita Societas hâc quorumdam dimiſſione, puram ſe, integram, ſanam, ac incolumem conſeruat; quæ ſanè non vulgaris eſt prærogatiua; cum quidam præfracti ſint & incorrigibiles, quos carcere coërcere non expediat, qui cæteris perfacilè ſcabiem ſuam adfricent, & animi peſtem inſtillent. Tum & iis forte votorum obligatione ſolutis facilior ſit ſalutis ratio, multique ad mentem ac bonam frugem poſtliminio redeunt, qui ſi per vim in religione retenti forent, & ſibi & aliis peſtiferâ obſtinatione nocuiſſent, ac ſempiternum interitum attuliſſent. Præferenda eſt totius corporis incolumitas, vnius alteriuſue membri iam putreſcentis abſciſſioni: Potior eſt omnium membrorum ſalus, quam digiti reduuia: fœcundior eſt vitis reſectis inutilibus palmitibus repurgata: vt quid terram occupant ſteriles myricæ & arbores infructuoſæ?

XV. Altera ratio quâ ſe Societas tuetur, ſanamque ac florentem conſeruat, externæ ſunt perſecutiones, & infeſtum odium Mundi: de

quo

quo ſuos quoq́ue Dominus præmonuit; *ſi de* *Ioan* 15
mundo eſſetis, mundus quod ſuum erat diligeret; & 19. 18.
paulo ante: *ſi mundus vos odit, ſcitote quia me priorem vobis odio habuit*, fieri nequit, quin diſſimilitudo vitæ ac morum complures nobis inimicos conciliet; quin vitio exoſa ſemper ſit virtus; quin multi ſeu è clero, ſeu prophanis ſiue ſacris ac religioſis hominibus alienam a probitate ac inſtituti ſui ſanctitate vitam agentes, aduerſarij nobis exiſtant perſeuerantibus in ea rectitudine ac perfectione vitæ quam a nobis Societatis inſtituta repoſcunt. Ac quemadmodum ex antiperiſtaſi, pugnantium elementorum ſe virtus intendit, circumfuſo frigore calor augetur: ita hæc incommoda & mala externa, quæ nos premunt ad Deum ire compellunt, & nos inter nos ac cum Deo bonorum omnium fonte penitiùs arctiuſq́ue coniungunt. A blandiente, quàm à ſæuiente mundo longè maius eſt periculum: pietati magis aduerſa quam ſecunda fortuna fauet: aſper ventus ſed in portum citiùs peruehit. Quod de ſui temporis Eccleſia lamentatur Cyprianus, nimiâ pace ac tranquillitate ſolutam elanguiſſe, nouis opus fuiſſe perſecutionibus, quę torporem illum excuterent; de Societate vereri merito quiſpiam poſſit, ne copiâ rerum externarum, fauore, ac beneuolētia amicorum, ipsâq́ue ſociorum multitudine langueſcat ac priſtinum illum ſpiritus feruorem extinguat; otio, ac torpore, ac velut interno quodam marcore contabeſcat.

beſcat. Tantum malum pro ſua clementia benigniſſimus Ieſus auertat, ac Societatem ſuam, quam hoc primo centenario non modo ſartam tectam conſeruauit; ſed multis ornamentis ac prærogatiuis auxit; eodem illo primæuo ſpiritu feruoris animare porro pergat: perſeueret in omnibus Sociis, qui in primis Patribus eius fundatoribus enituit ardens zelus Dei gloriæ, & ſalutis animarum; eodem mutuę charitatis vinculo conſtringātur, quo primi illi Patres è diuerſis nationibus aggregati; totos ſeſe diuino deuoueant ac mancipent obſequio, ac quam plurimas Chriſto Domino conquirant ac lucrifaciant animas, quibuſcum aliquando in cœlum recepti, beata ac triumphali in omnem ęternitatem iubilante Societate perfruantur. Hoc votum noſtrum exaudi, ô ſumme fundator & conſeruator Societatis, clementiſſime Ieſu: patere te, a B. Ignatio cæteriſque SS. Patribus noſtri causâ ſupplicibus, exorari: quos in idem vitę genus & inſtitutum in terris vocaſti, ad eiuſdem quoque præmii cœleſtis cōmunionem ac Societatem perducere digneris. Amen.

CAPVT. XVII.

CAPVT XVII.

DE IMITANDO PATRE N. AC Duce S. Ignatio.

NIHIL, opinor, quod ad perfe-ctionis religioſę faſtigium, eiuſque capeſcendæ ſtudium pertinet, à B. P. Ignatio pręter-miſſum eſt; quin luculenter exercitiis ſpiritualibus, & conſtitutionibus expreſſerit; que ad orandi, meditãdi, & contemplandi rationem ſpectãt: ex libello exercitiorum complexus eſt; Quæ ad agendi, vitæque totius partes, mores, functiones regimen, in cõſtitutionibus accuratè perſcripſit.

At quoniam breuius, certiuſque iter eſt per exempla quàm præcepta; hæc eadem omnia documenta ſanctiſſimæ vitę ſuæ, veluti breui compendio & exemplari ad imitandum propoſito, nobis offert; non modò Societatis auctor & fundator; ſed totius vitę ſpiritualis dux & magiſter, abſolutæ perfectionis ſpeculum poſteritati datus a Deo. Quare videtur ille mihi verbis Apoſtoli nos appellare: *imitatores mei eſtote, ſicut & ego Chriſti.* *1. Cor. 11. 1.*

Prototypon & primarium exemplar eſt Chriſtus Dominus, quâ homo, exemplar exẽplarium; qui eſt imago Dei inuiſibils, primo

genitus

genitus omnis creaturę quia in ipſo condita ſunt vniuerſa; ſed qua Deus, exemplar erat abſconditum in cælis deliteſcens; humanam igitur formam induit, quam conſpiceremus, moribus atque imitatione niteremur exprimere, qua de re D. Baſilius. Diuinitatis exemplar primario imitantur Angeli, inquit D. Dionyſius & Auguſt. tum ſecundario reliquæ creaturæ.

c. 1. Eccl. hierarchiæ. de Agone Chriſtia.

Humanitatis exemplar primariò Prelati, Apoſtoli, Apoſtolicique viri fundatores ordinum religioſorum æmulantur, tum ſecundariò reliqui inferiores in ipſis Prelatis Chriſti exemplo informatis; de quibus Apoſtolorum princeps: *qui forma facti ſunt gregis.* Item *ſine offenſione eſtote Iudæis & Gentilibus, & Eccleſiæ Dei: ſicut & ego per omnia omnibus placeo, non quęrens quod mihi vtile, ſed quod multis: vt ſalui fiant.* Nec illa vna eſt cauſa cur Corinthios Apoſtolus ad ſui imitationem proximè potius quam ipſiuſmet Chriſti cohortetur, quòd inter eos vitam egiſſet, illiſq; notior & recentior, memorię magis infixa foret Pauli conuerſatio, quàm Chriſti Domini, quem nunquam in terris verſantem vidiſſent; ſed illa maximè cauſa valuit, quòd exemplar morum ac vitę S, Pauli, ex prototypo tamen Chriſti deductum, eorum ingeniis accommodatius, ac captui congruentius exiſteret; vt rudes & imperiti pictores, non ſtatim ad Archetypum exprimendum adhibentur, ſed alia ex eo deducta exemplaria

1. Pet. vlt. 2. Theſſ. 3. 4. 1. Corinth 10. 32. 33.

conſectanda

conſectanda. Scriptores ad magiſtri characteres imitandos ipſius, aut alterius inſtitutoris manuductione formantur: ita ſenſim ad Chriſtum Dominum in Apoſtolo Paulo & S. P. Ignatio ſequendum & imitandum informandi atque excitandi ſumus. Quamquam exemplaria omnia, omnisque imitatio denique ad prototypon eſt referenda. Quod ſi B. Ignatium moribus expreſſerimus, in eo & Chriſtum Dominum & Petrum & Paulum Apoſtolorũ principes imitati fuerimus. Vt imbecilles oculi magis oblectantur luce ac radiis ſolis in aliquo monte repercuſſis, quam ſi in ipſummet meridianum ſolem defigantur, quem ſplendorem ſuſtinere non poſſint; ita nobis procliuius ſit imitari Chriſtum in Paulo & Ignatio, quàm in ipſomet Chriſto. Quâ primum Bullâ ſocietas eſt approbata, nondum electo Præpoſito Generali, qui mox omnium ſuffragiis electus eſt S. Ignatius, habet formula Inſtituti: In prælatione autem ſua benignitatis & manſuetudinis, charitatiſque, Petri, Paulique formulę ſemper ſit memor; Ad hanc igitur formulam ſui exigit imitationem S. Pater. Memini me & apud Hieron. Heliodoro, legere; non eſt facile ſtare loco Pauli, tenere gradum Petri. Tria commemorat S. Thom. in quibus Apoſtolus Chriſtum ſit imitatus, & a Corinthiis imitari ſe percupiat 1. in mentis deuotione: *viuo ego iam non ego, viuit verò in me Chriſtus.* 2. In ſubditorum cura & ſollicitudine: *ſi immolor*

molor ſupra ſacrificium & obſequium fidei veſtræ gaudeo, & congratulor vobis omnibus, ſicut & Chriſtus obtulit ſemet ipſum pro nobis. 3. quantum ad paſſionis tolerantiam: *Ieſu in corpore meo porto.* Quę tria capita in ſancti quoque Patris eminent vita, ac tria iuſtitiæ, perfe-ctioniſque Chriſtianæ complectuntur officia quibus & Deo, & proximis, & nobis ipſis facimus ſatis; Deo pietatem, proximis benignitatem nobis mortificationem impendimus. Nihil æque commendat, atque in Societate cupiuit extollere, quàm ſpiritum orationis & mortificationis, cui erat addictiſſimus; tum & virtutum principes charitatem & humilitatem, ad quas cęterę referuntur. Quas laudes Baptiſtę tribuit S. Berna. dum illud Chriſti elogium explicat; *Ipſe erat lucerna ardens & lucens;* eaſdem inferiore quodam gradu B. Patri licet accōmodare; qui & ipſe non tantùm luxit verùm & arſit, cuius anagramma O ignis illatus à Deo. Cuius eximia virtus fuit ardere, & lucere, haud abſimilis Eliæ, de quo Eccleſ. *Surrexit Elias propheta quaſi ignis, & verbum eius quaſi facula ardebat.* Non ait lucens & ardens, quia Ioannis ex feruore ſplendor non feruor prodiit ex ſplendore; ſunt enim qui non eò lucent quia feruent; ſed magis feruent vt luceant. At iſti planè non feruent charitatis ſpiritu; ſed ſtudio vanitatis, quod longiſſimè abfuit à B. P. qui nullam tentationem minus vnquam timuit, quàm vanitatis & inanis complacentię; vt per an-

nos

nos viginti & amplius ea ſe pulſatum non meminiſſet. Adeo in ſui cognitione & deiectione fundatus erat. Sed Bernard. proſequatur : vultis noſſe quemadmodum arſit Ioannes & luxit? Ego vtrumque in eo triplicem poſſe arbitror inueniri & ardorem & ſplendoré. Ardens enim erat in ſeipſo vehementi auſteritate conuerſationis; erga Chriſtum, intimo quodam & pleno feruore deuotionis; erga peccatores proximos conſtantiâ liberæ increpationis: luxit nihilominus, vt paucis dixerim, exemplo, digito, & verbo; & ſeipſum oſtendens ad imitationem; & luminare maius quod latebat, ad peccatorum noſtrorum remiſſionem; & ipſas quoque tenebras illuminans, ad correptionem: luxit igitur exemplo, digito, verbo; opere ſeipſum, Chriſtum indice, noſmetipſos nobis ſermone declarâs. Hęc Bern. & ſimilia ſerm. 3.

In B. S. P. Ignatio hunc quoque triplicem ardorem & fulgorem reperire eſt, ardorem charitatis aduerſus Deum, proximos omnes & imprimis Societatem ipſam, zeli flagrantiſſimi maioris Dei gloriæ, ſalutis animarum, boni communis Societatis; vt ipſa ſuorum inſtitutorum retinens totam ſe diuinis obſequiis manciparet, in ſuam proximorumque ſalutem ac perfectionem impenſè ſemper incumberet. Triplicem quoq; ſplendorem ſanctiſſimę vitę, virtutum omnium illuſtrium, doctrinæ cęleſtis, exercitiorum

ſpiritalium, denique diſciplinæ ſuorum alũnorum filiorum ac diſcipulorum, quos in medio nationis prauæ lucere cupiebat, & vt cœlum ſtellis, ſic illis Eccleſiam militantem illuſtrari. Et luminare maius Chriſtum ducem ſequendum, Exercitiorum eius hebdomas ſecunda, illuminatiuæ; & tenebras noſtras pri na vitæ purgatiuæ; & ſeipſum ad excellentem contemplationis imitationem vnitiuæ, tertia; ſimul & ſanctiſſima vita demõſtrat. Sed opere pretium ſit attentius ac ſigillatim inſpicere quibus S. Pater virtutum paſſibus ac gradibus ad ſummum perfectæ charitatis culmen attigerit. Conſectanda ſunt nobis eius veſtigia, licet non paſſibus æquis; non alia tamen ratione ac via ad inſtituti noſtri perfectionem gradiendũ nobis eſt, quàm quà primus eius Auctor & Inſtitutor anteceſſit. Hanc viam non inſcité quiſpiam duplicem eſſe dixerit, per colles thuris, myrrhæ montes, in Canticis celebratos, Orationes & mortificationes Cùm quempiam quis apud S. Patrem commendaret virum multæ orationis, ſubdidit: imo multæ mortificationis; indicans plus aliquanto mortificationi tribuendum, quàm Orationi; vt amplitudine & altitudine montes collibus excellunt; & mortificatione via ſternitur ad orationem, cuius ſuauitas illius aſperitatem lenit ac mitigat. Eſt autem ea triplex generatim mortificatio; Abnegatio diuitiarum, voluptatum & honorum, rerum externarum, curę corporis immo-

immoderatæ; ſuimet iudicij & arbitrij; Animi & voluntatis propriæ: cui triplici abnegationi, reſpondēt tria vitę religioſę fundamenta, tria vota paupertatis, caſtitatis & obedientiæ. Aduertere autem eſt B. P. tertium potiſſimum abnegationis genus & obedientiæ virtutem præ cæteris expoſcere, tamquam propriam ſuæ familiæ notam ac teſſeram, cùm in examine candidatis Societatis proponi iubet. Quemadmodum mundani homines ea quæ ſunt mundi diligunt; & ita qui Chriſtum ſequuntur amant & ardenter exoptant quæ eis contraria ſunt indui nimirum eâdem veſte & inſignibus Domini ſui, pro eius amore & reuerentia, contumelias, falſa teſtimonia, & iniurias pati, & ſtulti haberi; & qua in re potiſſimū ſitam opinetur imitationem Chrſti Domini demonſtrāt. Tum quid a Profeſſis exigat perfectionis, quando Nouitios vult interrogari an eiuſmodi inflammata deſideria ſentiant. Sed quęrat quiſpiam, cur non & alrerius duplicis abnegationis diuitiarum, & voluptatum mentionem facit, quarum cupiditas in hominibus ſeculi præcipuè viget ac dominatur? An non & voti, paupertatis, & caſtitatis præcipua quædam habenda eſt ratio & obſeruatio? omnino ſed, opinor, caput iſtud examinis, deſumptum ex contemplatione de duobus vexillis, quâ ſupponit eos, qui ſe militiæ Chriſti addixerint, abnegata prorſus natura ſenſuali, ac corrupta, ad pręclariora quæque Dei obſequia oblaturos,

c. 4. §. 44. 45.

expugnata carnis, ſenſuum, amoriſque proprij & mundani rebellione. Conſtat non tantam ineſſe difficultatem in Paupertatis & Caſtitatis obſeruatione, quanta eſt in abnegatione proprii iudicii, obedientięque virtute, aduerſus eum qui naturâ velut inſitus nobis hæret excellentiæ propriæ appetitum: hic omnino ſupremus eſt gradus, ad Chriſti perfectam imitationem proximus: vt melius ad eum tam excellentem, & in ſpirituali vita tam pretioſum gradum perueniatur ſubdit B. P. maius ac impenſius ſtudium cuiuſque ſit quærere in Domino maiorem ſui abnegationem & continuam in rebus omnibus, quo ad poterit mortificationem. Narrat S. Bernardus de S. Malachia, cùm eum ab opere præclaro ad Dei gloriam, Sui, metu mortis & infamiæ deterrerent, reſpondiſſe: ſinite, Fratres, ſinite me imitari Magiſtrum meum, ſine cauſa ſum Chriſtianus, ſi Chriſtum non ſequar: An non conſimili ratione dicat vnuſquiſque noſtrum; non ſum homo Societatis, non ſum Ieſuita, S. Ignatij filius & alumnus, ſi Iesvm conſectari atque imitari non ſtudeam; militiæ deſertæ coarguar ſi a duce meo ſequendo deſtitero, præſertim vbi aliqua vel laboris, vel tolerantiæ, vel infamię ſubeūdæ ſuberit occaſio; certè degener tanti nominis profeſſioni dicar non reſpondiſſe.

De Oratione porrò dicam proximo capite prolixius nunc breuiter expediam. Habuit hoc proprium S. Ignatius, vt conſideratione

plurimum

plurimum vteretur; cùm diceret hominem à belluis ratione differre, quemadmodum à prophanis Ethnicis fide illuminatâ ratione differt Chriſtianus. Triplicem verò adhibuit in omni vita conſiderationem, quæ triplici viæ reſpondet pûrgatiuæ, illuminatiuæ, vnitiuæ. Vnam de creationis fine ad quem omnia facta, dicta, cogitata, vitæ inſtituta ſint referenda; qui ſemper præ oculis habendus ſit in omni obiectione ac deliberatione, ſcopus maioris Dei gloriæ & ſalutis animarum. Alteram de Chriſti Domini duce ſequendo, eius imitandis virtutibus, quæ in omni eius vita & paſſione potiſſimum elucent ad quod exemplar omnes vitæ noſtræ partes ac rationes ſint componendę. Tertiam ad excitandum amorem Dei recenſitis beneficiis communibus & priuatis, agnitoque Deo in omnibus ſuis creaturis intimè præſente ac cooperante. Quę triplex contemplatio concludit exercitia: 1. inchoat vt fundamentum. 2. ſecundæ & tertiæ præit hebdomadæ. Prima pertinet ad reſecandos ſiniſtros omnes affectus, hominemque internum, & externum ritè & honeſtè componendum, nam exterior modeſtia ex intima puritate ac deuotione dimanare debet. Secunda Chriſti Domini vehementem amorem virtutumque omnium ſplendorem eximium colligit. Tertia in animis perfectam ingenerat cum Deo conſuetudinem, ac familiaritatem.

Ad hęc duplici conſcientiæ examine plu-

rimùm vtebatur B. P. Generali, & particulari; & quidem examine ſecludebat vitia næuoſque omnes abſtergebat; Regulis autem rectæ electionis & maturâ deliberatione virtutes acquirebat, eaſque ad ſummum apicem perducebat perfectionis. Neque vero tantum earum virtutum perfectas edebat actiones; verùm adhibita omni contentione, modo perfectiſſimo, ob finem præſtantiſſimum eas eliciebat; ex puriſſimo & ardentiſſimo aduerſus Deum amore profectas; cuiuſmodi nos puriſſimam habere intentionem non ſolum in diligendo ac retinendo vitæ ſtatu; ſed rebus in omnibus optabat ac monebat. Quidquid in vita quotidiana ſuſcipiebat, aut prȩuidebat, hac fere trutina vel examinis, vel rectæ intentionis & electionis, expendebat, ſibi ſemper prȩſentiſſimus, ſui cuſtos accuratiſſimus, & quid Deus intus loqueretur attentiſſimus cum eo ipſo colloquens, ac continenter adſpirans. Numquam ſuas longius euagari cogitationes patiebatur, in ſingulas horas receptui canens, conſcientiæ ſinus omnes excutiens, in excubiis ſemper agebat. Hâc igitur ad perfectionem inſiſtamus viâ, B. Patris veſtigiis inhærentes quoad opitulante Dei gratia licebit Præter quotidianum orationis matutinȩ ac duplicis examinis penſum, demus operam recollectioni horariȩ & breues ad cælum aſpirationes eiaculemur; aut earum vice, collectis & orationibus vtamur Eccleſiȩ, quas

quęque dominica nouas excellenteſquē ſuppeditat. Neque verò negligendi ſunt tres orandi modi, quos explicat in exercitiis S. Pater, neque omnis abiicienda vocalis oratio, ſed adiungenda illi mentalis, vt voce ſimul oremus & ſpiritu. Quæ B.P. familiaris erat triplex ratio colloquiorum ad B. V. Dei Matrem, ad Chriſtum Dominum Redemptorem, ad æternum Patrem totamque Auguſtiſ. Trinitatem, à nobis quoque crebrius vſurpetur, non modo in meditationis extrema parte, cum piis affectibus incenſus erit animus; verum & ea intermedia, & extra illam, cum erit animus vacuus, rite comparatus. Vtamur & in ſingulis actionibus oratione quam præparatoriam, meditationi præmittendam monet, antequam eas inchoemus, iis expletis examine breui & gratiarum actione quę conſequi ſolet. Denique libellum exercitiorum & ſummarium conſtitutionum diuinâ nocturnàque manu verſemus, in vſus quotidianos traducamus, moribuſque exprimamus, vt ea ratione familiarem cum Deo conſuetudinem agendi nanciſcamur, idoneique Societatis euadamus operarij, tam illuſtris corporis non indecora mēbra, tam pręſtanti ſchola non indigni diſcipuli, quoad emenſo mortalitatis huius curriculo cum pluribus aliis ope noſtra adiutis ad beatæ metam ęternitatis perducamur.

CAPVT XVIII.

CAPVT XVIII.

ITERVM DE VIRTVTIBVS S. *Patris imitatione conſectandis, eiuſque implorando præſidio.*

ſer. 1. de Nati. Domi. PRÆCLARA ſunt monita B. Leonis, quæ Societatis hominibus apprimè conueniant. Memento cuius capitis, & cuius corporis ſis membrum; quod erutus, de poteſtate tenebrarum in Dei lumen tranſlatus ſis, & regnum: Societas IESV Dei lumen eſt & regnum, ſpeciale eius corpus, aut corporis eius, quod eſt Eccleſia, minima quidem, ſed ſelecta pars, cuius caput eſſe dignatur. Iterum S. Leo: gloriemur in Domino *ſer. in Natal. S. Lau.* qui mirabilis eſt in Sanctis ſuis, in quibus præſidium nobis conſtituit & exemplum. Mirabili in S. Ignatio, per quem hoc genus vitæ, quod profitemur, inſtituit, atque optimis legibus, moribuſque ſtabiliuit: à quo parente optimo præſidium filij ſingulare, & exemplum diſcipuli merito expectemus: qui in eodem vitæ curriculo verſatus; eandem viuendi rationem tenuit, quam præſcripſit: eaſdem obiuit actiones, quas quotidie frequentamus, vt eaſdem, eius adiuti præſidio, & exemplo cõfirmati, conſimili ratione, cum puriſſima

intentione diuini obſequij, ad maiorem Dei gloriam exequamur. Obſeruat P. Petrus Ribad. P. Ignatium cum perfectam Generalis Præpoſiti formam diſcriberet, tametſi nihil minus quam de ſe cogitaret, ſuis ſeſe coloribus depinxiſſe. Inerant illi dotes omnes, ac virtutes, quas in deligendo Generali requirit quæ & priuato cuique ad imitandum propoſitæ eſſe debent, Nam qualis eſt Præpoſitus, tales & inferiores homines Societatis eſſe par eſt; pro cuiuſque gradu & ordine, ne planè diſſentiant à capite membra; ſitque corpus vniforme eiuſdem modi ac generis, eiſdemq; virtutum ſplendoribus illuſtratum. Id vnum eſt diſcriminis quòd quo quiſque eſt in ſuperiore gradu dignitatis, ac prælaturæ collocatus; eo maiore quadam perfectionis obligatione teneatur; ad quem tamen omnibus aſpirandum ac pro virili & menſura gratiæ diuinitus communicatæ connitendum.

Tres eos paragraphos quibus eæ dotes explicantur breuiſſime percurramus, iiſque veluti cancellis B. Patris laudes circumſcribamus. Inter dotes, inquit, quibus ornari Præpoſitum Generalem optandum eſt, omnium prima hęc erit, vt Domino ac Deo noſtro quam maximè coniunctus ac familiaris tam in oratione quàm in omnibus actionibus ſuis ſit; vt eo vberius ab ipſo vt bonitatis totius fonte, vniuerſo corpori Societatis abundantem donorum ac gratiarum eius participationem, ac multum valoris & efficaciæ 12. p. c. 1. §. 1.

caciæ

caciæ omnibus illis rationibus, quibus ad auxilium animarum vtetur, impetret.

Hic erat ſcopus B. Patris, & inſtitutę Societatis maior Dei gloria & animàrum ſalus. Quam in oratione & familiari cum Deo conſuetudine excelluerit S. Pater, indicio eſt, quòd Patri Iacobo Laynez non ſemel faſſus ſit in rebus diuinis habere ſe paſſiuè, qui ſupremus habetur contemplationis gradus, vt de magiſtro ſuo Hierotheo loquitur Dionyſius: Erat patiens diuina, perpetuis ſplendoribus Deo mentem eius illuſtrante ac permouente ſine vlla renitentia. Et quidem Manreſæ primo conuerſionis ſuæ tyrocinio conſueuerat 7. horas genibus precando conſumere, cùm nondum haberet vſum orationis mentalis, ſed mox edoctus à Deo, quãtum in ea profecerit ope D. V. docet exercitiorum libellus mole minimus, ſed virtute maximus, in quo rationes omnes ac viæ precandi tum mente, tum voce explicantur, & numquam ſatis admiranda ad diſcretionem ſpirituum, aliaſque ſpirituales fructus documenta traduntur. Quot Manreſæ cæleſtibus viſis illuſtratus ſit; habet auctor eius hiſtoriæ Ribad. & tamen hunc ſtatum eminentem in ſpiritali vita, quem ſtudiorum tempore primitiuam Eccleſiam ſuam appellabat extrema iam ætate prima fuiſſe rudimenta dicebat, & ea quotidie Deum in ſe expolire, quorum rudia Manreſæ lineamenta duxiſſet. Extat libellus in quem animi ſui ſenſa & varia cæleſtia

leſtia viſa, donaque referebat, quo tempore maximè conſcribendis vacabat conſtitutionibus ac crebras habebat apparitiones diuinas. Quo ex libello apparet illum nihil vnquam de orandi ſtudio remiſiſſe, ſed progreſſus in dies feciſſe non mediocres; quo pertinet illius familiare dictum. Arcum frangit intenſio, animum remiſſio. Huius ſummæ cum Deo coniunctionis ac familiaris conſuetudinis teſtis eſt Ribad. qui pluribus explicat quà attentione in horis canonicis, in ſacrificio Miſſæ, cum menſę benediceret aut gratias ageret, quibuſcumque in rebus Deum pręſentem intuens ac venerans; quòd maximè genus orationis ac contemplationis a nobis requireret.

Tranſeo ad alterum §. Secunda dos; vt vir ſit cuius in omni virtutum genere exemplum reliquos de Societate iuuet, ac pręcipuè in eo ſplendor charitatis erga omnes proximos, & imprimis erga Societatem; & veræ humilitatis, quę Deo & hominibus amabilem eum reddat, ſit conſpicuus. Suas deſcripſit virtutes ob quas Deo & hominibus acceptus fuit, externis æque ac ſuis domeſticis ſummæ venerationi. Charitatis eius aduersùs Deum & proximum varia ſuppetunt argumenta & exempla: aduerſus Deum, prodit illam familiaris illa conſideratio quâ ſe ad puriſſimam ſemper intentionem diuini obſequij ac maioris Dei glorię concitabat, vt neque tam ſpe pręmij, neque tam metu ſupplicij;

cij ; quàm vnius diuinæ bonitatis intuitu in ſingulis ſuſcipiendis actionibus permoueretur. Illa iterii conſideratio, ſi Deus illi cæleſte regnum offerret, & ſpes tamen eſſet poſſe illum aliquot annos ſuperſtitẽ obſequium aliquod diuino Numini preſtare, etiam cum incertitudine ſalutis vitam præeligeret, non poſſe Deum tam fidelem ſeruum deſtituere & non illi regnum conferre, cuius amittendi ſe illius vnius cauſa diſcrimini obtuliſſet. Item illa, ſi damnatus eſſet in gehenna, quæ res illum potiſſimum excruciaret, non tam ignes perpetui damnatorum, demonumue conſortium; quàm horrendę ab eis emiſſę blaſphemię, & Dei ſummi boni ſummè amati priuatio. De proximis neminem ille vnquam Præpoſitus Generalis abs ſe dimiſit, quin ſi poſſet ope eum ſpiritali iuuaret: ſi vel vnam noctem impudicę mulierculę flagitiũ vnum impediſſet, rectè ſe operam collocaſſe credebat. Poſſim referre hic hiſtoriam Pariſienſem, cum ſe in frigidiſſimum lacum collo tenus hyeme demerſit, vt ab impuris amoribus neſcio quem auocaret. Quod alios ſanctos ſuę ſalutis ac tentationis depellendę cauſa feciſſe miramur; Id S. Pater alienę ſalutis cauſâ lubenter egit. Poſſim & alteram eius contubernalis qui pecunia illum fraudarat, & Rothomagi, cum in lethalem morbum incidiſſet, tamen confiſus de eius charitate, aduocare illum auſus eſt, nec fruſtra; cùm Pater ieiunus quatridui iter illico peruolarit ad ingratum

ingratum illum furem ſua præſentia & opera ſubleuandum. Humilitatis quod illuſtrius exemplum eſſe poteſt, quam quòd Præpoſiti Generalis munus ſemel, iterumque tãta contentione defugit, & à ſe conatus eſt amoliri, ſeriò conteſtans ſe inidoneum & indignum ſummâ hâc perfecturâ, quâ nemo tum Profeſſorum non longè digniſſimum eum cenſebat. Omnes domeſticos ſibi exemplo, & ad virtutem incitamento eſſe dicebat, vix hominem inueniendum, cui Deus tam multa dona tam ingrato conferret, volebat corpus ſuum in ſterquilinium abjici; nunquam de rebus ſuis loquebatur niſi parciſſimè, tuncque cum eſſet neceſſe; ſi Societatis inſtitutę aut alterius rei per eum pręclarę geſtę mentio incidiſſet, mox erubeſcebat, vt verecundiſſima Virgo, & aut ſilebat, aut alio ſermonem auertebat. Quid quod in extremo morbo, atque ipſa morte cùm eius diem & horam diuinitus pręnouiſſet; tamen aduerſus medicorum aut Patrum iudicia contenſioſius agere noluit, & ſupremis ſe ſacrę vnctionis pręſidiis orbari paſſus eſt id habens ſolatii, quod Chriſti conformis animam ageret ſolus, deſertus ac deſtitutus ab omnibus domeſticis, inuocato ſepius & inclamato nomine Iesv animam agere deprehenſus eſt.

Venio ad 3. §. liber etiam ab omnibus inordinatis affectibus per gratiam Dei edomitis, & mortificatis, ſit oportet, ne interius rationis iudicium perturbent, & vt exterius

quió D. V. eſſet aſſecutus, hæroicã, cæleſtem, angelicam ab omni prauo motu cõcupiſcentiæ prorſus alienam, quodque primum hunc hoſtem ſuperatum à ſuis alumnis crederet, quos deuicta carnis ac naturæ corruptela ad ſublimiora perfectionis faſtigia cupiebat adſpirare. Vt quis liber euadat ab omnibus inordinatis affectibus, obſeruator ſit oportet accuratus Votorum ac Regularum ſuarum. Nam affectus illi ad tria fere capita reuocantur, tres velut Orci fauces ac ſcaturigines vitiorum Superbiæ, Luxuriæ, Auaritiæ, tres peſtes ex amore proprio progenitæ, tres furiæ infernales, quibus opponuntur illuſtres illæ tres Dominæ quę S. Franciſco Aſſiſiæ obuiam prodierunt, Paupertas, Caſtitas, Obedientia, tres gratiæ celeſtes inter ſe complexæ, quæ nos deducant ad Chriſtum Dominum, eiuſque familiaribus comitibus adiungant Paupertati, Dolori, & deſpectui. Hiſce reſpondent tres explicati paragraphi. Quamquam ordine dignitatis & naturę ſic ſe habent, vt ſunt à S. Patre diſpoſiti, tamẽ ordine generationis & executionis à tertio videtur inchoandum; cum ante omnia vacandum ſit affectuũ inordinatorum mortificationi, & cõpoſitioni hominis externi; tum ſecundo gradu per exercitationẽ virtutum humilitatis & charitatis, ad tertium denique progrediendum. Nam contemplatio & familiaris cum Deo conſuetudo, præmium eſſe ſolet antegreſſæ vitę actiuę, & operũ pietatis. Quam-

quam tres iſti gradus vitę purgatiuę, illuminatiuæ ac vnitiuę permixti ſunt, & inter ſe cohærent, mutuamque ſibi præſtant opem. Eiſdem reſpondent tria aduerſus noſmetipſos, proximum,& Deum officia; tres virtutes eximię, ſingulari ſemper ſtudio perſequendę, Caſtitatis, Humilitatis, Charitatis. Ex charitate Dei naſcitur charitas proximi, hęcque exercita parentem ſuam auget & perficit.

Dum de prima Sociorum aggregatione narrat Orlandinus, tres præcipuas obſeruat S. Ignatij virtutes, quibus velut hamo capiebat homines. Prima quidem inſignis rerum humanarum, & eorum quæ vulgus admiratur, deſpicientia, cuius vſu exercitatione que nihil tam ardenter optabat, nec tam ſtudebat ex animo, quàm vt infimo ſeſe cuique ſubmitteret. Altera pia quædam in omnes homines vel tenuiſſimos cum liberalitate coniuncta voluntas, quâ nec ſumptui, vbi opus erat, nec labori parcebat. Tertia ſingularis patientiæ laus, incredibili quadam lenitate permixta, quâ non modò alienis infirmitatibus condolebat; verùm etiam iniurias & offenſiones æquorum & iniquorum, aut prudenter ſcitèque diſſimulabat, aut comiter facileque donabat, ſemper bonum pro malo reddens, ad eos maximè ſe applicans à quibus eſſet violatus.

Hæ nimirum ſolidę ſunt virtutes humilitas, manſuetudo, charitas, patientia, lenitas,

benignitas

benignitas, liberalitas, miſericordia, magnanimitas, in quas omni nos ſtudio ac contentione cupiebat incumbere, ac in huiuſmodi maius momentum, quàm in doctrina vel aliis naturę donis conſtituere; quòd illa interiora ſint ex quibus efficaciam ad exteriora permanare ad finem nobis propoſitũ, oportet. Verum cùm eæ virtutes eximiæ ac diuinæ è cœlo dimanare debeant, nec ſine ſingulari quadam ope diuinæ gratiæ à nobis obtineri queant; à quo ſubſidium potius expectemus, cuius opem impenſius imploremus, quàm tuam, ô B. Pater S. Ignati? qui vitæ nobis religioſæ Dux es & Auctor, idem ſpiritalis Magiſter & inſtitutor, idem ſingularis Patronus ac Præſes, in quo Deus eximium nobis conſtituit præſidium & exemplum. Quam externis hominibus opem ac beneficentiam, in omni genere bonorum, tot illuſtribus miraculis proditam, largiter es impertitus, eam tuis alumnis ac filiis tibi ſupplicibus in ſpiritali profectu, ac virtutum acquiſitione ſuo congruentium inſtituto, non es negaturus. Id igitur abs te contendimus Diſcipuli, Alumni ac Filij, vt germanum Societatis ſpiritum, à clementiſſimo Iesv nobis obtineas; ſpiritum mortificationis, orationis, ſpiritum zeli maioris ſemper Dei gloriæ promouendæ & ſalutis animarum procurandæ; ſpiritum humilitatis, caſtitatis, ac charitatis; ſpiritum obedientiæ, patientiæ, fortitudinis, conſtantiæ ac perſeuerantiæ in

ſuſceptis pro Dei gloria, & animarum ſalute laboribus ac perpeſſionibus; donec ex hac militante in terris Societate in regnantem ac triumphantem in cœlis traducamur. Quod S. Leo Pontifex de BB. Apoſtolorum patrócinio confidens; id nos de SS. PP. NN. Ignatij, Xauerij, Borgiæ implorato ſubſidio dicamus: Sicut nos experti ſumus, & noſtri probauere maiores, credimus atque confidimus inter omnes labores iſtius vitæ, ad obtinendam miſelicordiam Dei, ſemper nos ſpecialium Patronorum orationibus adiuuandos; vt quantum propriis peccatis deprimimur tantúm meritis ac precibus illorum erigamur, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum &c.

CAPVT. XIX.

DE PRÆPOSITIS GENERALIbus Societatis Iesv, *Sanctum Ignatium conſecutis*

Qvot primo hoc ſæculo Societatis floruerunt excellentes viri pietate imprimis ac ſanctitate, tum omni doctrina, & eruditione, ſacra ac prophana quot præclaris cõmentariis, ſacram ſcripturam, Theologiam vniuerſam, ſpeculatiuam,

ſeu

ſeu ſcholaſticam, moralem, poſitiuam, controuerſam de fidei quæſtionibus ipſamque Philoſophicam, Rhetoricam, Grammaticam, variaſque linguas illuſtrarint, non eſt mihi propoſitum dicere; tametſi & hoc fuit eximium diuinæ in Societatem beneficentiæ munus, de quo diuino Numini ſint agendæ gratiæ immortales. De Præpoſitis dumtaxat generalibus attingam breuiſſimè, quod hi ſint parentes noſtri, vere in Domino glorioſi quos laudare nos iubet Eccleſiaſticus; *Eccleſ.* quorum honos, laus, & gloria, in nos quo- 44.1. que eorum filios ac nepotes, redundat; quorum documenta & exempla vitæ ac morum, ſingulari nobis ad virtutem eſſe debeant incitamento. Cum S. Benedictus extremum diem obiiſſet, duo Monachi animam eius beatam in cœlum euntem viderunt; pallio ornatam pretioſiſſimo, circum eam fulgentibus lampadibus, & clariſſima & grauiſſima ſpecie virum; ſupra caput ipſius dicentem audiuerunt; hæc eſt via, qua dilectus Domini Benedictus in cœlum aſcendit. Si quis forte requirat quâ viâ cœlum nobis ſit adeundum, quorum nobis veſtigiis inhærēdum, vt cœlũ teneamus reſponſum do; qua via Beatus Pater S. Ignatius, qua reliqui conſequentes Præpoſiti Generales, tum & alumni & filij omnes, via ſanctæ crucis, mortificationis, & orationis, obſeruationis regularum, ac conſtitutionum, quam viam inſtiterunt omnes anteceſſores noſtri, clariſſimis exemplorum

ac virtutum omnium illuſtratam lampadibus,aut magis emicantibus ſtellis radiantem, eâdem nobis eſſe gradiendum. Habet quodque inſtitutum ſuas lege, ſuas ad perfectionem ſemitas, ſuas laudes digna conſuetudines, ac ſpeciali quodam ſuo bono gaudet; cuique vocationi reſpondet certa quædam gratiæ menſura, ac conditio. Qui Societati nomina dedimus, ab ea quam ipſa nobis prę-ſcribit ſalutis ac perfectionis orbita, ne latum vnguem âberrare debemus, ac maiorum noſtrorum, cum ope diuinę gratię, quoad licuerit, proximè premenda ſunt veſtigia; ſemper nobis illi cęleſtis itineris duces obuerſari debent, eorum doctrinæ ac vitę exempla, certiſſima nobis eſſe debent morum inſtituta, ac documenta. Quas B. P. dotes in deligendo Prepoſito Generali, requirit tribus §. nuper explicatas, eas omnes veluti lampades ac ſtellas perquam illuſtres in conſecutis Præpoſitis Generalibus perſpicere eſt; quæ clariſſimè ad perfectionis culmen, & cęleſte regnum viam nobis demonſtrent. Etenim excelluit in eis deuotio ſingularis in oratione, & omnibus exercitiis ſpiritualibus, qua Deo coniunctiſſimi vitam egerunt, ab eo omnis boni fonte largiſſimo haurientes gratiam omnem tum ad regimen Societatis, tum ad animarum lucra per ſuos alumnos comparanda.

Cui deuotioni ac Religioni eorum, tantos Societatis fructus ac progreſſus adſcribere debemus

debemus. Quod Laynes admirans Societatis incrementa dicebat, complacuit ſibi Deus in anima Sanctị Ignatii, id nos verè dicemus de anima ipſius P. Laynes, Borgię, Euerardi, Aquauiuæ, Mutij, Deum in ea ſibi complacuiſſe, ac eorum precibus permotum, tantis Societatem incrementis amplificaſſe. Excelluit & illuſtris humilitas, & charitas aduerſus Deum, aduerſus proximos omnes, & ipſam imprimis Societatem: quę virtutes, eos venerandos Societati, Deoque & proximis amabiles reddiderunt.

Denique & excelluit mortificatio omnium affectuum, altiſſima quies, ac tranquillitas interior, prudentia ſumma, ac circumſpectio verborum, vt nihil eſſet in eorum omni vita, quod non ad ædificationem tum noſtrorum, tum externorum pertineret. De Malachia Bernardus: ipſe Rector, ipſe Regula Fratrum; legebant in eius vita quo modo conuerſarentur; legem quam aliis imponebat, ipſe portabat: id de vnoquoque Generali Præpoſito verè dixerim, cui & illa conueniunt Epitheta, quę ſacra ſcriptura tribuit Oniæ ſummo Sacerdoti: *Vir bonus, & benignus, verecundus viſu, modeſtus moribus, & elogio decorus, & qui à puero virtutibus exercitatus ſit; manus protendens oranſque pro omni populo Iudæorum.* Quæ item Ieremiæ: *Hic eſt fratrum amator, & populi Iſrael; hic eſt qui multùm orat pro populo & vniuerſa ſancta ciuitate, Ieremias Propheta Dei*, ad vnumquemque Præpo-

in eius vita

Prępoſitum traducere poſſim. Breuiter qualis Sanctus Ignatius, tales & conſequentes Præpoſiti; Chriſti Domini, ac beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli in adminiſtratione Societatis imitatores, *non dominantes in cle-*
1. Petri *ris, ſed forma facti gregis ex animo*; Typi &
5. exemplaria virtutum omnium honorificauerunt miniſterium ſuum vigilantiâ, zelo animarum, doctrina & exemplis, tum in vita, tum in morte. Sed ſi placet pauca de ſingulis delibemus.

Pater Laynez, quem ſibi ſucceſſurum prępuiderat ac deſtinarat B. Pater, cùm & ipſe iaceret ęger, & vehementer emigrare cuperet: nam dicere conſuerat: vt quid terram occupo? quâ erat animi demiſſione, & ardenti in Deum charitate tamen conualuit ac conſpirantibus Patrum ſuffragiis illi ſuffectus. Pariſijs cum abſcederent, primus ipſe ſociorum ſarcina librorum oneratus, & cilicio indutus carpebat iter. Dicere conſuerat B. Pater; nemini Societatem amplius debere atque obſtrictam eſſe, quàm Patri Laynez. Italia tota celebratiſſimus fuit, ob doctrinę & ſanctitatis opinionem & excellentes conciones quas Romę, Florentię, Venetię, alibique habuit. Parmę & Placentiæ per exercitia ſpiritualia copioſiſſimos fructus retulit, cum amplius centum perſonis ea tradidiſſet. In expeditione Africana Proregis Siciliæ Vega, charitas eius eximia ad ſpiritale militum ſubſidium ſe prodidit. In Gallia item

cum

cum Apoſtolorum Legatum comitaretur in in colloquio Poſſiaco ad coarguendos hęreticos, confirmandoſque orthodoxos, non parum eius zelus, doctrina, atque eloqentia contulit. Neque paucis dici poteſt quantopere creatus Generalis Societatem promouerit, quot labores ſubierit, quibus exemplis virtutum omnium præluxerit. Delatum non ſemel Epiſcopatum & Cardinalis honorem recuſauit; imo ipſum ſummi Pontificatus apicem cum præter morem in cōſiſtorium diſſidentium Cardinalium eſſet aduocatus, præ omnibus honoribus humilitatis ac religioſi ſui ſtatus amantior. Præcipuè autem in Concilio Tridentino ſupremo Eccleſiæ theatro (ad quod, opinor, ſpectabat B. Pater) excelluit vis eius doctrinę, virtutis ac ſanctitatis: ad Concilium tertiò miſſus eſt ab Apoſtolica Sede, ac tertio conſeſſu, cum eſſet Ordinis Generalis etiam ſuffragij ius obtinuit. Præter egregiè nauatam operam in eximiis illis fidei decretis de iuſtificatione, alijſque dogmatibus illuſtratis effecit, vt de Virginis Deiparę Immaculata Conceptione iuxta Pontif. Xyſti IV. conſtitutiones decerneretur, & perquam honorifica mentio fieret Religionis Clericorum Societatis IESV, ad omnem poſteritatis memoriam. Vt iuſſi erant à S. Ignatio, priuſquam in Patrum Concilij conſeſſum venirent Xenodochiis aliiſque humilitatis exercitiis operam dabant: tum agnitum eſt, ſub vili & ſordido

pallio

pallio latere poſſe ſapientiam, Venerandiſ-que illis Patribus doctrina æque ac virtute fuerunt admirationi, ac mirificè nouam hanc Societatem conciliarunt ac commendarunt.

Obijt Romæ Laynez cum biduum amiſſa voce, animo in res diuinas intentiſſimo iacuiſ-ſet, oculis in ipſa morte continenter in Borgiam blandè & hilariter defixis, quaſi Societatem ei commendaret, & in munere Præpoſiti ſibi ſucceſſurum haud dubius augurare-tur.

Succeſſit igitur Tertius Societatis Præpoſitus Generalis B. Franciſcus Borgia, Dux Gandiæ; abdicato eo principatu Chriſti crucem amplexus non ſolùm Societatem primo in ortu humilem & obſcuram ſuo ſplendore ac generis claritudine nobilitauit; verùm ſua adminiſtratione propagauit, ſuis adhortationibus & exemplis ad omnem virtutem excitauit, ſuaque auctoritate ab oppugnationibus plurimiſque incommodis protexit. Omnium heroicarum virtutum eximium fuit exemplar, paupertatis, mortificationis, humilitatis, charitatis aduerſus Deum & proximũ ardentiſſimæ; hoc Præpoſito variæ miſſiones in Occidentis Indiam ſuſceptę ſunt, & 50. Martyribus duce P. Ignatio Azebedio Societas illuſtrata eſt.

Diſceſſit ex vrbe comes à S. Pontif. Pio V. adiunctus Cardinali Alexandrino nepoti in legatione Hiſpanica, Luſitanica, & Gallica; cumque dies complures Valentię commoratus eſſet numquam adduci potuit à

Fernando filio, quem Rex honoris cauſâ legato obuiam miſerat, Gandiam diuerteret, etſi non amplius quam nouem leucarum abeſſet ſpatio. In reditu Orleani, dum in Eccleſia ſemiruta ſacrum facit, in febrim incidit, quę pertinaciter reliquo eum itinere tenuit: dum Laureto Romam properat, à Virgine Matre moriendi viaticum velut accepit, in vrbe cupiens emori, mox vbi eius mœnia ſubiit, canticum *Nunc dimittis ſeruum tuum domine &c.* animo cecinit, gaudens ſe in obſequio Sedis Apoſtolicæ vitam poſuiſſe. Dignus qui ab eadem ſede hactenus Beati, vt mox ſpero, ſancti regnantis in Cœlis publico cultu celebrandi conſequatur honorem: ſed plura non adiicio. Habemus de eius vita & virtutibus P. Ribadeneira & aliorum libros accuratè conſcriptos.

4 Succeſſit Borgiæ P. Euerardus Mercurianus Belga, Luxemburgenſis: prudentię, charitatis, humilitatis, modeſtiæ, demiſſionis animi, omniumque virtutum ſpeculũ. Cum eius germanus inaudiſſet illum ad ſummam Præfecturam Societatis euectum, per litteras petiit vt ſibi & cæteris propinquis quorum tenues erant opes, aut verius qui in egeſtate & anguſtiis verſarentur; vellet eſſe ſubſidio. Reſpondit, ſe quidem electum Generalem, ſeruum ſeruorum omnium Patrum Fratrumque Societatis, ſed vno nummo non eſſe ditiorem factum, nec ſibi plus deferri, aut iuris eſſe quàm coquo aut cuiuis adiutori

temporali. Mirificè Societatis fines amplificauit; cõſtitutiones earumque ſummarium euulgauit.

Viſitatorem in Indias, Iaponemque P. Valignanum miſit; P. Rodolphum Aquauiua ad magnum Mogor, qui poſt in Salſetana, cum aliis quatuor Martyrij palmâ decoratus eſt. P. Edmundum Campianum illuſtrem Martyrem cum P. Roberto Perſonio, tam frugiferæ miſſionis duces, in Angliam deſtinauit; & Anglicano Romæ ſeminario dedit initium. Denique hoc eodem Prępoſito in Moſchouiam Legatus eſt à Greg. XIII. P. Poſſeuinus. Plenus annorum & meritorum exceſſit è vita cum pridiè pręedixiſſet inſequẽti ſe die moriturum.

Pater Claudius Aquauiua ducis Atrię filius, Generalis quintus cum inter Cubicularios S. Pontif. Pij V. natus annos 25. degeret, haud dubiè promouendus ad Cardinalatũ, vti poſt eius nepotes quatuor Romæ Cardinales vidimus: cum expendiſſet illa ſaluatoris verba, *Oues meæ vocem meam audiunt* ſpebus omnibus ſæçuli derelictis, cõſtituit Societatẽ ingredi, ne non eſſet ex ouibus Chriſti; quam Societatem annos deinde quatuor & triginta ſanctiſſimè rexit graues inter procellas generoſâ quadam animi celſitudine, ac conſtantia; ac mirificè auxit & illuſtrauit induſtriis, epiſtolis, variiſque ordinationibus. Cum electus eſt in Generalem annos triginta ſeptem natus erat, & 13. exegerat in Socie-

tatę

tate; Præpoſitus Neapolitanæ, mox & Romanę prouincię. De cuius virtutibus multa poſſim oculatus ipſe teſtis in medium proferre, ſi libelli huius paterentur anguſtię. Nunquam non ille viſus eſt Deo coniunctiſſimus, ſuauiſſimo quodam deuotionis affici ſenſu; etiam tum, cum exortę, vti dixi, complures tempeſtates, quę cuiuſuis alterius trãquillitatem ac pacem interturbaſſent.

Cúm Clemens VIII. ad Patres quintę Congregationis, eius iuſſu coactę, verba habuiſſet, vt quidam tum interpretabantur, in ſpeciem duriora, ac minus beneuola, quibus & Societas reprehendi, (quam tamen Pontifex dextrum Eccleſiæ brachium nuncupauit,) & Aquauiua nonnihil offendi potuiſſe videbatur; Cardinali cuidam, ea verba lenire cupienti, reſpõdit Aquauiua: audiuimus Ieſum Chriſtum in ſuo vicario benigniſſimè nos adhortantem; quę magnanima vox continuò Romę ſparſa, multis admirationi fuit. Ab eodem Clemente VIII. delatum ſibi Neapolitanum Archiepiſcopatum ſumma contentione precum & lacrymarum, deprecatus eſt; cùm id vnum ſibi votum eſſe diceret; In Societate mortem obire; in ea, quam ei Deus impoſuerat cura, & ſtatione vitã exponere. Igitur animo lęto, & tranquillo exceſſit è viuis. Cûm quod offerret Deo, nihil ſe habere diceret, pręter paucula officia atque obſequia Societati tuendę ac regendæ impenſa. Ob quæ nihil vereor afferre, quin

& ipſe, & eius anteceſſores Præpoſiti audierunt à Domino: *Euge ſerue bone & fidelis; quia in pauca fuiſti fidelis, ſupra multa te conſtituam, intra in gaudium Domini tui.* Omnibus eius potire bonis, ac fœlicitatibus: & in militante Societate primas obtinuerunt, plurimoſque & grauiſſimos ſubiere labores, ita & in triumphante primas honoris ſedes, Fundatori proximas, acceperunt. *Quis putas eſt fidelis ſeruus & prudens quem conſtituit Dominus ſuus ſuper familiam ſuam,* Iesv Societatem hanc minimam; *vt det illi in tempore tritici menſuram?* Hic fuit Mutius, Aquauiua, Mercurianus, Borgia, Laynez, quorum, ſi nos longo poſt interuallo veſtigiis inhæreamus, ad eiuſdem cæleſtis præmij Societatem attingemus aliquando.

Ad He bre. 13. 78. *Mementote Præpoſitorum veſtrorum, quorum intuentes exitum conuerſationis, imitamini fidem.* Imitamini ſpem, charitatem, obedientiam, patientiam; humilitatem, aſſiduam orandi & cum Deo verſandi conſuetudinem, tum & continuam ſuimet abnegationem, & mortificationem rebus in omnibus; vt & felicem exitum mortalis huius vitæ, & introitum alterius immortalis ac beatæ conſequamini.

Habr. 13. 8. Iesvs *Chriſtus heri & hodie; & ipſe in ſæcula.*

P. Iacobus Laynez obijt an. 1565. 19. Ian. ætat. 53. Præpoſituræ. 13.

B. P. Franciſcus Borgia obijt 1572. 28. Sept. ætat. 62. Præpoſit. 7.

P. Euerardus Mercurianus obijt 1579. 1. Auguſt. Præpoſit. 8.

P. Claudius Aquauiua obijt 1614. 30. Ian. ætat. 74. Præpoſit. 34.

P. Mutius Vitelleſchus adhuc ſuperſtes Neſtorios viuat annos, & Societatem, vti facit, ſanctiſſimè ac feliciſſimè gubernet, de quo certè quidpiam euulgare, tum meus, tum illius pudor religioſus inhibet, & illud monitum ſapientis: *Ante mortem ne laudes hominem quemquam*; ſufficiat illi hæc laudatio: *quoniam in filiis ſuis agnoſcitur vir.* *Eccl. 11. 30.*

CAPVT XX.

FRAGMENTA QVÆDAM Epiſtolarum S. M. P. Claudij Aquauiuæ.

HABEMVS inſignes Epiſtolas ab omnibus Præpoſitis Generalibus conſcriptas, quas velut è cœlo miſſas poſteris, ſuſpicere nos oportet, & ipſos quaſi coram ad omnem nos perfectionem adhortantes audire, in iis enim ipſi loquuntur, ac tria illa capita paragraphis tribus explicata commendant impenſius; orationis ac coniunctionis cum Deo ſtudium: tum virtutum principes & magiſtras; primam & ſupremam, humilitatem & charitatem; denique mortificationem; quâ ſiniſtri amputantur, aut certè comprimuntur affectus; quâ pax interior, ſilentium diſ-

cretio & circumſpectio verborum retinetur; quibus exercitationis ſpiritalis partibus expletis, & cum Deo, & cum proximo, & bene nobiſcum erit, nos ipſos mortificatione paſſionum in officio continebimus, Deoque nos aſtringemus in dies arctiore ac firmiore charitatis nexu: charitas enim vinculum eſt perfectionis virtutes omnes inter ſe & nos cum Deo colligans: ex eo fonte cęterarum virtutum riui dimanāt, & mortificatio & compreſſio affectuum naturę corruptæ vim ſuam habet, faciliſque ac ſuauis euadit: ſed & hęc diligenter exculta virtutis erga nos & proximos officia, mirificè confirmant, & augent orandi ſtudium, & familiarem agendi cum Deo conſuetudinē corroborant atque perficiunt. Verſantur illæ Epiſtolę, numquam ſatis laudandæ, in omnium manibus, atque hic eas deſcribere, irritus foret labor. Patris tamen *S.* M. Claudij Aquauiuæ cuius quoties recordor, quod ſæpe facio, ſuauiſſima velut effigie ac ſpecie coram conſpectâ commoueor; cuius & vocem audire mihi videor, benigniſſimamque frontem, os & oculos, coram intueri; cum eius lego epiſtolas, charitatem ſpirantes., pauca quædam fragmenta decerpere viſum eſt, tenues velut quaſdam ſtillas colligere, ex decem & ſeptem Epiſtolarum copioſis fontibus, quibus Societatem irrigauit ac fœcūdauit: ſi omnia deſcribenda ſint, quæ ad hominis Societatis perfectionem pertinent, iuſtum volumen conficeretur

ficeretur. Prima pręclariſſima eſt de fœlici progreſſu Societatis, ad eius moderatores & ſuperiores; ſecunda de renouatione ſpiritus, & feruoris communiter ad omnes Patres Fratreſque, ex qua commentarius ille D. Baſilij interpretantis illa Deuteron. verba extrâſlatione 70. *Attende tibi*; pulchrè noſtris hominibus accõmodatur. Habet domus Dei (quæ Eccleſia eſt) viuentis (verè & dixerim Societas IESV) Venatores, Viatores, Architectos, Ædificatores, Agricolas, Paſtores, Athletas, Milites: omnibus conuenit breue hoc verbum, ſingulis & diligentiam operis & ſtudium propoſitæ voluntatis indicens. Quæ omnia, inquit Pater Aquauiua, munera & officia in noſtræ Societatis homines conuenire videntur. Itaque Baſilij oratione, quam propter egregiam in hoc genere doctrinam fuſiùs exponendam cenſeo, & vos hortari poſſum & quiſque veſtrûm ea quæ dicuntur attendens incitare.

Tertia ęque prolixa & pari ſtudio relegenda ſæpius epiſtola eſt, de ſtudio perfectionis & charitate fraterna. Vt alia miſſa faciamus, vna vox illa Redemptoris noſtri, *ſi diligitis me, mandata mea ſeruate*, cuiuſnam pectus non emolliat? ac ſi dixiſſet, non pœnas denuntio, pollicitationes meas non inculco, non meorum erga vos meritorum rationes exigo, non pono ob oculos præmiorum amplitudinem; ſed illud vnum, ſi diligitis me, perficite quæ iubeo, Quis tam ferus ac ferreus ſit; qui

ſi ſecum ipſe reputet quis loquatur & quibus id verbis commendet, inuſitata mentis dulcedine non liqueſiat certoque ſtatuat alacri atque erecto animo aggredi quicquid perſpexerit, illius aut voluntati gratum aut honorificum maieſtati? *hæc eſt pars mea, & hæreditas mea*, canebat S. Dauid, Idem Rex vates Dauid *os meum aperui, & attraxi ſpiritum quia mandata tua deſiderabam*. Sicut corpus quouis momento frigidiorem auram hauriat oportet ne natiuus calor intercluſus extinguatur· Ita multo magis in horas & momenta ſingula explendę Dei voluntatis amore ac deſiderio animus recreandus eſt; hoc illi deſiderium loco eſt reſpirationis; tradunt ſapientes aſpirationem oris meatu excipi, ac traiici non ſolere niſi cum magnum & præſentiſſimum influentis aëris ſubſidium vita ne opprimatur, expoſcit; quare declarauit S. Vates non ſine magno melioris vitę periculo, piam hanc adſpirationem, qua ſub diuinę ius voluntatis noſtram ſubmittimus, intermitti. Sed tota nobis ſępius epiſtola relegenda eſt. Sequens item ad Præpoſitos Prouinciales, de conſeruatione vocationis, & in virtutibus progreſſu. Quid cæteras omnes enumerem. Illa tamen pręteriri non debet cuius inſcriptio eſt, de ſpiritus renouatione & interioris hominis reformatione, quæ ad omnes communiter pertinet, ex qua illud D. Bernard. magnopere mihi ſemper atriſit: ſi Deum amas Anima ex ipſo viuit, vti corpus ex ipſa; quo

pacto

pacto quæſo, præſentior eſſe contenditur, *de præcepto & diſpenſ.*
vbi dat (id eſt corpori) quam vbi accipit
vitam (id eſt Deo?) fons quidem vitæ charitas eſt, nec viuere animam dixerim, quę de illo non hauſerit haurire porrò quomodo poteſt, niſi fuerit pręſens ipſi fonti, quæ charitas eſt, quę Deus eſt; preſens igitur Deo eſt qui Deum amat, in quantum amat; in quo enim minus amat, abſens profectò eſt: *omni cuſtodia ſerua cor tuum quia ex ipſo vita procedit.* Prou. 4. 23.
Ad finem epiſtolæ pręclara eſt & illa cohortatio S. Ambroſij: Athletę ſumus, legitimè certandum eſt; ante brauium, cõtenditur ad coronam; poſtea numquid Athleta otio vacat? cum ſemel dederit certamini nomẽ ſuum, exercetur quotidie, vngitur quotidie, ipſe cibus ei agonoſticus datur, diſciplina exigitur, caſtimonia cuſtoditur; & tu dediſti nomen tuum ad agonem Chriſti, ſubſcripſiſti ad competitionem coronę; meditare, exercere, vngere oleo lętitiæ, oleo exinanito IESV, de quo; *oleum effuſum nomen tuum. Et illi quidem vt corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptam.* 1. Cor. 9. 25.
Concludam cum eodem S. Patre Aquauiua, ex antecedente epiſtola, de conſeruatione vocationis. Reliquam eſt vt omnes auſcultemus matrem noſtram, quę nos ijs vocibus appellat, quę cuiuſuis pectus commouere queant quib⁹ S. Machab. mater filiũ animabat: *fili mi miſerere mei, quæ te in vtero nouem menſibus portaui, & lac triennio dedi, & alui, & in ætatem iſtam produxi;* miſe-

ricordia autem quam ipſa à ſuis precabatur,
1. Machab. 7. 27. v. 29. illa erat, vt ille viriliter in certamine ſe gereret, vnde infert: & *dignus fratribus tuis effectus ſuſcipe mortem, vt in illa miſeratione cum fratribus tuis te recipiam:* Iam verò eo maioribus & ardentioribus vocibus hortatur nos Societas, noſtra mater, quę pluribus, maioribusque laboribus ac vigiliis, nec inferiore charitate nos genuit, lactauit, atque educauit in Chriſto. Quod illa à nobis poſtulat, hoc eſt, vt non ſolum ipſi viriliter ac fortiter in hoc prelio dimicemus; ſed alios etiam fratres noſtros, filios ſuos, ad idem certamen animemus, & dirigamus, quò aliquando vna cum iis & aliis fratribus noſtris maioribus, primis Societatis Patribus, qui fortiſſimum hoc certamen cum plurimorum fructu & ſalute ſuſtinuerunt, glorioſos in cœlo tandem excipiat. Hactenus P. Aquauiua: ſanè cùm vna eademque ſit Societas Iesv militans in terris, & in cœlis triumphans, quoſdam filios habet pia mater, tum perfunctos officio, & glorioſè triumphantes in celeſti regno, ſponſi & Regis ſui gloria perfruentes: alios in diſcrimine verſantes, in acie & dimicatione laborantes; ęquiſſimum eſt his pręcipuè compatiatur & adlaboret, vt & ipſi fœlicem exitum conſequantur, & ad eamdem æternitatis beatę metam tandem attingant. Tantò eius poſtulatio iuſtior eſt, quàm matris Machabeorum; quantò pretioſior illa gratię vita, quam nobis inſpirauit, quàm naturę: quantò Animus corpori, ęternitas, tempori pręcel-

lit: quantò ad illam vitam gratię, plus illa contulit operæ, laboris, diligentiæ, & induſtriæ, non rectè enim hæc dixerit: *neſcio qualiter in vtero meo apparuiſtis neq; enim ego ſpiritum & animam donaui vobis, & ſingulorum membra non ego ipſa compegi:* nam quicquid in nobis eſt ſpiritus gratiæ, hunc illa ſuis precibus impetrauit & impertiuit, & vitam & animam charitatis inſpirauit; neque nouem duntaxat menſes vtero materno circumtulit; ſed triennio probationis, ac compluribus deinceps annis ad omnem virtutem ac pietatem efformauit, litteris inſtruxit, diſciplinis ſacris erudiit, ac patientiſſimè torpentes, ne dicam, reluctantes, in hac perfectionis inſtitutione tolerauit. Quam à nobis illa miſericordiam exigit, niſi vt ipſi nobis minimè deſimus, ne à cæterorum fratrum generoſitate, conſtantia & animi fortitudine deficiamus; ne culpâ noſtrâ dignitas eius ac ſplendor obſoleſcat, quo ad plurimorum eget ſalutem; ne bonus odor integritatis ac ſanctimoniæ, quo plurimos ad Chriſtum trahit, obtundatur, & euaneſcat; ne ipſi quod à Chriſto talentum accepimus malè defodiamus inutileque reddamus, ſed pro ratione vocationis quam plurimos Chriſto lucrifacere ſtudeamus: digni ſimus tanta Societate filij, & alumni, digni & vtiles operarij; quos in triumphantem aliquando Societatem Dominus Iesvs traducat: hoc votum noſtrum totiuſque Societatis Clementiſſime Iesv, per S. Ignatium ſeruum

2. Machab. 7. 22.

ſeruum tuum, per conſequentes Præpoſitos, per omnes tecum in cœlis regnantes ſocios fratres noſtros filios tuos benignus exaudi. In tua hac militia conſtantiam ac perſeuerantiam tribue & de peccatis hoſtibuſque noſtris, cum plurimorum ſalute, victoriam: Te Sanctiſſima Mater tua, cuius in tutela ac Patrocinio ſemper fuit, eſt eritque, tua hæc Societas; exorat te vniuerſa, cui tuum nomen Iesv præfigi voluiſti, vt Societas minimè ambigeret, quidquid in hoc ſacro tuo nomine flagitaret ab æterno Patre, id ſe tuis meritis obtenturam. Domine, quia ego ſeruus tuus, & filius ancillæ tuæ: bis quoque filius ācillæ, Societatis & Sanctiſſimæ V. Matris tuæ, quam communem nobis matrem eſſe voluiſti. Per eam igitur nos exaudi: eſto nobis Iesv, propitius Saluator.

CAPVT XXI.

EPILOGVS ADHORTATIO AD Jubilandum, & gratias SS. Trinitati referendas.

Epiſt. ad Petr. Ribad.

PRæclarum illud eſt Ludouici Granatenſis de S. P. Ignatio teſtimoniū, Nouum fuiſſe ſpeculum virtutis & prudentiæ, datum à Deo ad animarum infinitarum ſalutem. Si B. Pater, auctore Deo,

Societatem hanc ingeniis ac moribus noſtris accommodatam non inſtituiſſet, optimiſque legibus & inſtitutis ſtabiliuiſſet; magna ſanè pars noſtrorum qui in ea Religioſam vitam ducimus, proximorũq; ſaluti damus operã in alia omnia viuẽdi genera abiiſſemus; in vitiorũ veroſimiliter præcipitia, & ab hoc quod tenemus virtutis itinere, prorſus aliena diuertiſſemus mala. Multæ item hominum myriades, quibus homines Societatis, prædicatione diuini verbi, & Sacramentorum adminiſtratione, ſalutem Deo propitio contulerunt conferuntque, forſam in errorum & ignorantiæ tenebris, peccatorumque fæcibus hæſiſſent miſerè defixi, ac malè omnino periſſent excluſi a regno celeſti, beataque vita, in Orcum damnandi ac relegandi. Quamobrem & illis, & nobis per S. Ignatium, cui ſecundũ Deum adſcribenda noſtra ſalus, agendæ ſunt Deo Opt. Max. gratiæ immortales, & hoc anno primo ſæculari ex intimis animi ſenſibus iubilandum. Non me latet, non vnã fuiſſe Deo nos ſaluandi rationem, ac viam; potuiſſe, licet Ignatius hanc religionem non inſtituiſſet, per alia inſtituta, aliaque oportuna ſubſidia nobis ac cæteris proximis ſalutem adferre. Nam quis infinitæ Dei ſapientiæ, potentiæ, ac bonitati certos limites præſcribat? Et hanc Societatem Deus per alium, quàm per S. Ignatium, auctorem inſtituere potuit. Verùm ... d modò cõſtat hoc potiſſimum adminiſtro, ... rgano, & inſtrumento ad noſtram plurimorumque

rumque ſalutẽ, Deum vti voluiſſe, & in quàm plurimos mortales per Societatis filios, prædicatione cœleſtis doctrinę, & vſu Sacramẽtorum, redẽptionis ſuæ fructum copioſè deriuaſſe. Quare ad agẽdas diuino Numini gratias, ac iubilandum cum vniuerſa Societate iure merito prouocantur. Igitur *Iubilate Deo*
Pſal. 65. 1. *omnis terra, pſalmum dicite nomini eius*; Auguſtiſſimo I e s v, cuius auſpiciis inſtituta ac planè deuota Societas, in ſuam & proximorũ ſalutem toto terrarũ orbe deſudat. *Date gloriã laudi eius: dicite Deo, quã terribilia ſunt opera tua!* terribilia admiranda, ſuſpicienda in hominũ ſalute procuranda, gentilium conuerſione, Orthodoxorũ promotione: *In multitudine virtutis tuæ mentientur tibi inimici tui.* Fateantur oportet hæretici & infideles diuinam in hac condenda & excitanda Societate potẽtiam & manũ extitiſſe: Omnis terra *adoret te & pſallat tibi, pſalmum dicat nomini tuo. Venite, & videte opera Dei: terribilis in conſiliis ſuper filios hominũ*: dum abdicato Luthero tot animarum peſte, qui tot myriadas hominum poſt ſe traxit in orcum; Ignatium nouæ Societatis ac cohortis præſidiariæ Ducem in plurimorũ ſalutem ſuſcitauit. Cum S. Ignatiũ à cæleſti Patre cõmendatum Filio Saluatori, & hunc illi ſe Romæ propitium futurum ſpopondiſſe memini; non ſolùm Ignatium, ſed & nos omnes in parente noſtro comprehenſos, impenſiùs ſaluatori cõmẽdatos eſſe meditor, & à benigniſimo Iesv in ſpecialẽ tutelã ac ſingulare patroci-

nium eſſe receptos. Ac quoties poſtremã Saluatoris à Cœna & inſtituta Euchariſtia precationem ad Deum Patrem recolo, quæ pleniſſima eſt ſuauitatis ac lætitiæ ſpiritalis, in Apoſtolis tum preſentibus, & poſt futuros aliquando viros Apoſtolicos, Sacerdoteſque quos Chriſtus Dominus in mentis habebat proſpectu, in iiſque Patres Societatis cõprehenſos fuiſſe non dubito, ac qua poſſum animi ſubmiſſione ac cõtentione ſupplex à Saluatore contendo, vt eius orationis fructum eximium, ad nos pertinere velit, ac deriuare; cùm expreſſè dixerit: *Non pro eis rogo tantùm; ſed & pro eis, qui credituri ſunt per verbum eorum in me.* Quid nobis omnino fortunatius? ſi pro nobis precatus eſt Dominus Patrem proximâ paſſione & morte ad eum abiturus; quid timeamus? ſi in eorum numero ſumus, de quibus aiebat. *Manifeſtaui nomen tuum hominibus quos dediſti mihi de mundo. Tui erant, & mihi eos dediſti, & ſermonem tuum ſeruauerunt. Ego pro eis rogo: non pro mundo rogo: ſed pro his quos dediſti mihi, quia tui ſunt. Non rogo vt tollas eos de mundo, ſed vt ſerues eos a malo.* a peccato, a Cacodæmone. *De mundo non ſunt: ſanctifica eos in veritate. Sermo tuus veritas eſt. Sicut tu me miſiſti in mundum; & ego miſi eos in mundum. Et notum feci eis nomen tuum, & notum faciam: vt dilectio qua dilexiſti me in ipſis ſit, & ego in ipſis.* Amen, Amen: ſimus templum dilectionis increatę, Spiritus Sancti, ac totius Auguſtiſſimæ Trinitatis. *Non fecit taliter omni nationi, &*

Ioan. 17. 20.

v. 6. 9.

indicia

Pſa 46. *indicia ſua non manifeſtauit eis.* Igitur
1. *Omnes gentes plaudite manibus, iubilate Deo in vo-*
2. *ce exultationis:* caniteChriſto victori in Cœlos
aſcendenti epinicium, de ſubactis Euangelio
omnium nationum hominibus. *Quoniam Do-*
minus excelſus, terribilis, Rex magnus ſuper omnem
terram: prodigioſa edens miracula. *Subiecit*
3. *populos nobis, & gentes ſub pedibus noſtris. Elegit*
nobis; per nos; *hæreditatem ſuam, ſpeciem Iacob*
quam dilexit. Pulcherimam ſibi Societatem
elegit hominum non abſimilium Iacob, qui
minimè mali forent, ſimplices, ſinceri, vitio-
rum ſupplantatores.

Pſa. 65 *Iubilate Deo omnis terra, pſalmum dicite nomini*
eius. Cuius gaudij ac voti participes omnes
eſſe cupimus, qui in ſua ſalute paranda Socie-
tatis vtuntur opera, ab eiuſque filiis diuini
verbi & Sacramentorum pabulo reficiuntur.
Ergo illi nobiſcum intonent ſanctiſſimum
ac lætiſſimum Alleluia; qui titulus pſalmo 104.
præfigitur vſque ad pſalmum 145. qui ſunt
epiſt. ad omnes lætitiæ pſalmi, lætis temporibus can-
Caſul. tari ſoliti, in Paſchate ab Apoſtolico ſæculo,
& in vt teſtis eſt Auguſtinus, & ipſe victor de per-
Pſ. 106. ſecutione Vandalica vocat Alleluiacum me-
los. Hieronymus, carmen muſicum Ruſtico-
rum; quare iubilantibus accommodatiſſi-
mum. Ergo Alleluia.

Pſal. 104.
Confitemini Domino & inuocate nomen eius
1. (Iesv ſacratiſſimum nomen) *annuntiate inter*
2. *gentes opera eius. Cantate ei & pſallite ei; narrate*
omnia mirabilia eius. Laudamini in nomine ſancto
eius

eius: lætetur cor quærentium Dominum. Quærite 3.
Dominum, & confirmamini: quærite faciem eius 4.
ſemper. Exultate & magnum gerite animum,
gloriantes quod vocamini Chriſtiani, quod
de IESV eſtis Societate. Adijci poſſunt quæ
ſequuntur; ſed iterum

Confitemini Domino quoniam bonus, quoniam Pſal.
in ſæculum miſericordia eius; quam certè exper- 105.
tum eſt cumulatè primum hoc ſæculum So- 1.
cietatis *Quis loquetur potentias Domini? auditas* 2.
faciet omnes laudes eius? Beati qui cuſtodiunt iudi- 3.
cium & faciunt iuſtitiam in omni tempore. Me- 4.
mento noſtri Domine, IESV, *in beneplacito popu-
li tui, viſita nos in ſalutari tuo.* Beneuolum te
nobis prębeas, ſicut ſoles populo tuo electo:
complaceat tibi in hac Societate; viſita illam
per te ipſum, qui vnica eius es ſalus. *Ad vi-
dendum in bonitate electorum tuorum, ad lætan-* 5.
*dum in lætitia gentis tuæ: vt lauderis cum hæredi-
tate tua.* Denique concludit. *S*aluos nos fac, 47.
Domine Deus noſter, & congrega nos *de na-* 48.
tionibus in cœleſtem Societatem: *vt confitea-
mur nomini ſancto tuo, & gloriemur in laude tua.
Benedictus Dominus Deus Iſrael a ſæculo & vſque
in ſæculum: & dicet omnis populus, Fiat, fiat.*
Amen, Amen. Si velim obuios quoſque pſal-
mos complures accommodare, nullus ſit
finis; vnum dumtaxat breuiſſimum adiiciam.

*Laudate Dominum omnes gentes; laudate eum
omnes populi. Quoniam confirmata eſt ſuper nos
miſericordia eius: & veritas Domini manet in æ-
ternum.* Quem nullo non die frequenter

vſurpamus. Quem Martyres Iaponenſes vel ligatos ad cruces ſuas, vel ad palos dum ignis ſuccendebatur alternis choris ſolitos ingeminare, legimus. Vos gentes babaræ in extremis oris ac finibus Mundi collocatę; quas Euangelij luce Societas illuſtrauit; quas ad Chriſti fidem religionéque perduxit. Vos populi cultiores Europęi, pridé Chriſtiani, quibus & ſuam operam Societas impendit, laudate Dominum Ieſum; quoniam confirmata eſt, largiter effuſa, vehementer aucta ſuper nos miſericordia eius, tot eximiis teſtata beneficiis: & veritas Domini, quæ fideliſſimè promiſſa ſua cõplet, manet in æternum, æternæ vitę ac beatitudini reſeruatur. Igitur, gloria Patri, & Filio, & Spiritui. S. Benedicta ſit SS. Trinitas, quia fecit nobiſcum miſericordiam ſuam. Vos appello Prouinciæ omnes Societatis toto orbe diſperſæ; adeſte: ſi poſſim, ipſos Templorum ac Domiciliorum parietes lętitiâ geſtientes mecum hîc exhibere velim. Adeſte vos Prouinciæ omnes, ac communem hanc lætitiam gratulationéque Chriſto Domino, tot bonorum nobis auctori, deferte. Vos Italicę Prouinciæ; Romana, Neapolitana, Sicula vtraque, Mediolanenſis, Veneta: Vos Luſitanæ; Goana, Malabarica, Iaponica, Chinéſis, Braſiliana: Vos Hiſpanicæ; Toletana, Caſtellana, Aragonenſis, Bętica, Sardiniæ, Peruana, Chilenſis, noui regni Granatenſis, Paraquariæ, Mexicana, Philippinarũ: Vos Gallicæ; Franciæ, Aquitaniæ, Lugdu-

nenſis,

nenſis, Toloſana, Campaniæ: Vos Germaniæ; Rheni ſuperioris ac inferioris, Auſtriæ, Bohemiæ Belgica vtraque; Polonica, Lituanica; Anglicana Adeſte; & hũc primum inſtitutę Societatis annum ſęcularem iubileum qua par eſt hilaritate ac deuotione mentis concelebrate, Agite gratias Deo imprimis omnium bonorum auctori ac largitori munificentiſſimo Chriſto Domino, cuius in Societatẽ ſummo eius beneficio adlecti ſumus, qui nos in ea ſuſtentat, fouet, ac promouet, ad omnem ſanctitatem huius vitæ, & alterius deinde ſempiternam, vt ſperamus, fœlicitatem, cumplurimis mortalibus ad eandem adiutis aduocaturus eſt: tum & SS. V. Matri cuius in patrocinio ac tutela ſemper extitit eritq; ſocietas, illi deuota ac conſecrata, denique & B. P. S. Ignatio quo Saluator in ea Societate congreganda ac cõſtituenda vti voluit adminiſtro. Quibuſdam in monaſteriis olim interdiu ac noctu, diuinę laudes decantabantur alternis ſibi ſuccedentibus choris, cum eſſet in iis ingens monachorum multitudo ſupra 600. vt in Bęcorienſi Hiberniæ, Luxouienſi Burgũdię, Lyrinenſi S. Mauritij in Calolais, & aliis, eaque laus perennis dicebatur. Societas variis diſtincta domiciliis, totũ terrarum orbem complexa eſt; ſibique intimè conſona, ac cohęrens, ita diuinas laudes celebrat, vt nulla ſit hora, nullum diei noctiſue ſpatium, quo non auguſtiſſimum Miſſę ſacrificium Sanctiſſimę offerat Trinitati, quo non

in

in aliquo domicilio pars aliqua ſociorum, in preces, Dei laudes & gratiarum actiones incumbat; nam quando nobis ſol occidit, antipodibus noſtris exoritur, in altero Patres Fratreſque hemiſpherio orationi ac ſacrificio dant operam: Cum nos quieti indulgemus, illi vacant orationi, ac vice verſa Quam rem edita nuper in Germania. Tabula geographica pulchè demonſtrat, diuerſas orbe toto ad Orientem & Occidentem, ad vtrumque polum meridiem Septrionéque Societatis prouincias ac ſedes deſignans; Ita ab ortu ſolis ad occaſum, ab Auſtro ad Aquiloné laudabitur Iesv nomen, ab eius Societate quam ſuo cultui atque honori conſecrauit; Id igitur agamus, noſtris partibus, non deſimus, ſed preſcriptis horis cum noſtre erunt orandi ac ſacrificandi vices, tantò nos feruentius impendamus quāto mox alios charitate feruentiores ſucceſſuros exiſtimamus. Ergo quotquot de Societate ſumus proni, ac ſupplices adoramus te ô Beata Trinitas Pater, Fili, ac Spiritus s. de hac per famulum tuum ſanctum Ignatium primoſque eius comites condita ſocietate, quas cogitatione maximas capere poſſumus gratias agimus, ac tuo nos deuouemus ac mancipamus obſequio. Tui ſumus abs te electi, vocati & hactenus in hoc vitę inſtituto conſeruati, gratias tibi O Pater cæleſtis, quod hanc ſocietatem filio tuo Saluatori cōmendare dignatus gratias ô fili ſaluator, quod eam in tuū patrocinium ſuſcepiſti;

ſti, neque modo Romæ, ſed toto terrarũ orbe propitius illi benigniſſimus ac potentiſſimus patronus extitiſtit gratias tibi o Spiritus ſancte Deus, vnus cum patre & filio, quod eã congregationem tuis muneribus auxiſti, & ornaſti, charitate imprimis atque vnione ſociorum inter ſe, quæ tua dona porro ſemper adauge, & conſerua. Gratias tibi iterum ô Clemẽtiſſime Saluator Deus homo, quohâc extremis temporibus cohortẽ præſidiariam, Eccleſię prouidiſti, ſub tui nominis auſpiciis, crucisque vexillo collegiſti & in aciem pro fidei defenſione ac propagatione, & in extremas eius oras deduxiſti. Sed & tibi SS. Virgo Mater Maria cui iure merito hæc deuota & conſecrata eſt Societas, in quam tot tua tam eximia extant beneficia maternę, & pluſquam maternæ pietatis & beneuolẽtiæ monumẽta, ſocij omnes gratias infinitas referimus. Tibi Sãcte Pater Ignati dux ac fundator noſter, Tibi Franciſce Xaueri qui primas in Indiã, Iaponiãque ſocietatẽ intuliſti, gratulamur ac gratias agimus, ſocioſque adhuc militantes in terris cõmẽdamus. Quidni & cęteros iam triumphantes in cœlis ſocios appellẽ, atque inuocem, quorũ alij inter Apoſtolicos viros gradũ obtinẽt; Alii martyribus illuſtribus accẽſentur, Alii confeſſoribus annumerãtur, doctoribus ac Ponficibus; Denique ſexus vtriuſque Virgines illibatas, hic ſocietatis inſtitutum, & illic Agnum conſequentes quocumque ierit, quid ni inquam omnes omnino ſocietatis in cœlis appellem

vti porro pergât, pro hac altera ſui parte adhuc in terris dimicante ac periclitante Deo ſupplices, laudes & actiones gratiarum offerre, ſua nos Deus gratia dignetur in hoc inſtituto vitæ ſemper tueri ſolari, fulcire, confirmare, ac perſeuerantię munere donare, dum illis in cæleſtis glorię regno ſempiternum ſociemur. Amen.

Dominus regit me, & nihil mihi deerit, in loco
Pſ. 22. *paſcuæ ibi me collocauit &c.*
Et miſericordia tua ſubſequetur me omnibus
8. *diebus vitæ meæ*
Et vt inhabitem in domo Domini in longitudi-
9. *nem dierum.*

Ad maiorem Dei gloriam, SS. V. Mariæ, SS. Ignatij, Xauerij, Borgiæ, cæterorũ Societ. honorem.

SVMMA PRIVILEGII.

EGo infra ſcriptus Societatis Iesv in Gallo-belgica Prouincialis iuxta Priuilegium eidem Societati conceſſum, quo Bibliopolis omnibus prohibetur ne libros ab eiuſdem Societatis hominibus compoſitos abſque Superiorum permiſſione imprimât, facultaté do Barthólomeo Bardou Typographo Duacenſi vt librum cui titulus eſt De Ivbileo Societatis IESV ab ea condita anno ſæculari M. DCXL. liber Paręneticus Auctore R. P. Ioâne Borgheſio dictę Societatis ad ſex annos proximos imprimere & libere diſtrahere poſſit. Datum Inſulis 2. Septemb. 1640.

Florentius de Montmorency.

APPROBATIO.

Liber hic parænetícus de Iubileo Societatis IESV Authore R. P. IOANNE BOVRGHESIO eiuſdem Societatis, nihil continet fidei orthodoxæ contrarium, ſed plenus eſt pietatis zelo, & ad formandos mores Chriſtianos vtilis, adeoque prælo committi poteſt vt omnium manibus teratur. Actum Duaci 19. Septemb. 1640.

Theodorus Van Couuerden S. *Theol. Doctor, eiuſdemque Reg. ac Ordinarius Profeſſor, inſignis Eccleſiæ Collegiatæ* S. *Petri Canonicus.*

Abſentiæ Auctoris adſcribenda hæc errata.

Pag. 11. Beatori lege Creatori. 20. omnis cui, l. omnis enim. 58. duconerunt l. denouerunt 67. ſæpius l. ſe prius. 69. ſed &c. l. S. Tho. 45. otbis l. orbis. 90. gemio l. gremio, 95. apotechæ l, apothecę. 103. ſuſcipientur. ſuſciperentur. 110. adea l. ad ea. 111. ocietatis l. Societatis. 119. capeſcendæ l. capeſſendæ.